

TAVŞANLI KÜLTÜR VE TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Yerel Süreli Yayın

Yıl: 2 Sayı: 4 Temmuz - Aralık 2012
Altı ayda bir yayınlanır

ISSN

2146-3174

SAHİBİ

Tavşanlı Araştırmaları Grubu Adına
Numan HATİPOĞLU
Tavşanlı Kaymakamı

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Ömer Faruk DİNÇEL

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

İsmail KARTAL

YAYIN KURULU

Hacer YILMAZ

Hasan EFE

İsmail KARTAL

Mecit AMİL

Mehmet ATABAY

Mehmet PELVAN

Melahat ARSLAN

Mesut KOCAMAN

Mustafa GÖKTEKİN

Numan HATİPOĞLU

Orhan KASAP

Ömer Faruk DİNÇEL

Yakup ÇELEBİ

İLETİŞİM

Tavşanlı Kaymakamlığı

KÜTAHYA

Tel: 0274. 614 10 09

Faks: 0274. 614 69 59

tavsanliarastirmalari@gmail.com

ismailkartal43@gmail.com

omerfarukdincel@gmail.com

BASKI

UYUM AJANS

ANKARA

Dergide yer alan yazı ve fotoğrafların sorumluluğu sahiplerine aittir. İzinsiz yazı, belge ve fotoğraf kullanılamaz.

EDİTÖRDEN

Bir şehirde yabancılar tarafından ilk keşfedilen şey, o şehrin görselliğidir. Şehrin ruhu ise ayrıntılarında gizlidir. İşte o ayrıntılar; şehrin kültürü, tarihi dokusu, turizm potansiyeli, eğitimi ve ekonomik yapısı ile şekil bulur.

Tavşanlı'da özellikle şehrin ruhunu yansıtan onlarca tarihi eser ve eskimez evler var. Eskimez diyoruz çünkü eskiyen daima yeni olanlardır. Bir Safranbolu, bir Taraklı, bir Göynük veya Kütahya'daki Germiyan Sokağı örneklerinde olduğu gibi Kavaklı Mahallesi'nde de benzer bir proje hayata geçirilebilir. Hatta bu örnek projelerin bazı köylerde de uygulanması gerektiği fikrini taşıyoruz. Tavşanlı'nın bu tarih ve kültür potansiyelinin varlığı elbette eskimez evlerle sınırlı değil. Bu kültür ve tarih projeleri; Frig döneminden kalan Deliklitası, Doğu Roma döneminden kalan höyükleri, Osmanlı döneminden kalan camileri, hamamları, köprüleri, çeşmeleri ve Kent Müzesi'nin hayata geçirilmesiyle gerçekleştirilecektir. Güzel olan ne varsa korunmalı ve yaşatılmalıdır.

Tavşanlı Kaymakamımız Sayın **Numan Hatipoğlu**'nun başkanlığında oluşturulan Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları Komisyonu; araştıran, üreten, geliştiren, koruyan, sorumluluk sahibi ve yazan insanlardan meydana gelen, her geçen gün daha da tecrübe kazanan, üye sayısı çoğalan ve kurumsallaşma yönünde önemli adımlar atan bir yapıya sahiptir. Gurubun çalışmalarının ve üretilenlerin sergilendiği vitrin ise işte bu dergi olmaktadır. Misyonumuz gereği geçmiş ile gelecek arasında köprü görevi üstlenen dergimizin bu dördüncü sayısında sizlere yine dopdolu bir içerik sunuyoruz.

Her geçen gün yazar kadromuz çoğalmakta, araştırma ekibimize yeni üyeler katılmaktadır.

Tavşanlı'nın, tarihi ve kültürüyle ilgili ne biliyorsak ve ne buluyorsak bunları sizlerle paylaşmaya ve bilgi aktarımında bulunmaya gayret ediyoruz. Bu konudaki gayretlerimiz, sizin ilgi ve takdirlerinizle daha da bir ivme kazanmakta, bizlere çalışma ve araştırma azmi vermektedir. Bilginin paylaşıldıkça güzel ve faydalı olduğuna inanıyoruz. Sizlerden elinizdeki ve evinizdeki belge ve bilgileri bizlerle paylaşmanızı, tarihimizin ve kültürümüzün ortaya çıkarılması ve yaşatılmasına katkıda bulunmanızı bekliyoruz.

Tavşanlı ile ilgili eski fotoğrafları toplayan ve bunları bizlerle paylaşan emekli Tarih Öğretmeni İsmail Balı Hocamız ile Tavşanlı'nın hava fotoğrafını temin edip gönderen Adem Doğru'ya da buradan teşekkürlerimizi sunuyoruz. Bu arada Tavşanlı, bir ulu çınarını; Fevzi Hocası'nı kaybetti. Son anına kadar çalışan, araştıran, üreten, insanlara faydalı olan, ölümlü dünyadan bâki aleme göçüp giden Fevzi Coşgun Hocamızı rahmetle anıyor, ailesine baş sağlığı ve sabır diliyoruz.

Beşinci sayıda buluşmak ümidiyle...

Ömer Faruk Dinçel
Genel Yayın Yönetmeni

Belge:

Kâşif Efendi Vakfı'yla ilgili makbuz senedi

Yorum:

Tavşanlı merkezinin içinde bulunduğu arazinin %80'inin vakıf olduğunu söylersek herhalde abartmış olmayız. Ceddimizin vakıf ve hayrata ne kadar önem verdiğini de önümüze sıklıkla çıkan vakıf senetlerinden anlıyoruz. Fakat bu vakıf yerlerinin -vakfiye şartlarına aykırı olarak- günümüzde hangi amaçlar için kullanıldığı da malum. Vakıf konusunda halkın bilinçlendirmesi gerekmektedir.

Incelediğimiz bu belge, vakıf mallarından elde edilen gelirin tahsilatına ait makbuz senedir. 1919 Yılına ait bu makbuz senedinden; Tavşanlı'da Kâşifi Vakfından olan nalbant dükkanının Şeyh Arifoğlu Esif Hoca tarafından kiralandığını ve 1919 yılına ait bir yıllık akar bedelinin ise 1250 kuruş olduğunu ve bu paranın kendisinden tahsil edildiğini anlıyoruz. Makbuz senedinin alt kısmında 31 Mart 1336 (1920) Tarihi ile beraber pul ve vakıf tahsildarının mührü bulunmaktadır.

İçindekiler

S. No Konu

- 1 EDİTÖRDEN
- 2 BELGELİ-YORUM
- 4 HABERLER
- 8 TARİH ŞUURU / "Tarih" - *Ahmet Yaşar ÇAKMAK*
- 11 EĞİTİM / "Moymul İlkokulu ve İlk Diploma Defteri"- *Melahat ARSLAN*
- 15 GEZİ / "Kent Müzesi İçin İznik, Bursa ve İnegöl'e Gezi"- *Mustafa UYSAL*
- 20 GEÇMİŞ ZAMAN / "Dünün Adası"- *İsmail BALI*
- 23 HOŞ BİR SADÂ İMİŞ / "Hafız Kenan Aygün (Merhum)"- *Mehmet PELVAN*
- 31 KÖYLERİMİZ / "Uluçam Köyü"- *Osman GÖNEY*
- 35 KURUM TARİHİ / "Tavşanlı Mehteri"- *Mehmet ATABAY*
- 38 HALK KÜLTÜRÜ / "Bir Ocak ve Aydiş Kaynatma"-*Yakup ÇELEBİ*
- 40 ARAŞTIRMA / "Dede Bali Vakfı"- *Hasan EFE*
- 42 KÖYLERİMİZ / "Şenlik Köyü Tarihi"- *Numan ÖZAY*
- 46 ARAŞTIRMA / "Gazi Mustafa Kemal İmzasıyla Tavşanlı'ya Bağlanan Köylerimiz"- *Mehmet KÖSE*
- 48 KÜLTÜR / Tavşanlı Köylerinde Düğün Kültürü"- *Halil ORAL*
- 52 TAVŞANLI KONAKLARI / "Serdaroğlu Konağı"- *Mesut KOCAMAN*
- 56 KÜLTÜR / "Kültürel Temsile İlişkin Görsel ve İşitsel İfade"- *Emel ÖRGÜN*
- 60 TAVŞANLI FLORASI / "Tavşanlı Florası Ağaç ve Bitki Örtüsü" - *Adnan YAZICI*
- 62 DOSYA / "19. Yüzyıl Nüfus Defterlerine Göre Cami-i Kebir Mahallesi'nin Nüfus Durumu"- *Ömer Faruk DİNÇEL*
- 72 KÖYLERİMİZ / "Dümrek Hüseyinpaşa Köyü'nün Tarihi"- *Yıldız KAPÇAK*
- 75 ANILAR / "Tavşanlı'dan Savaş Hatıraları"- *Ahmet ÖZTÜRK*
- 76 ARAŞTIRMA GEZİSİ / "Deliklitaş, Derbent, Eşen, Kızılçukur Köyleri ile Naldöken Mağarası ve Düzenkaya Gezisi"
- 84 TAVŞANLI ALBÜMÜ
- 86 CEDDİN DEDEN NESLİN BABAN
- 87 ARŞİV ODASI

KENT MÜZESİ OLUŞUMU İÇİN İNEGÖL, İZNIK VE BURSA'YA GEZİ DÜZENLENDİ

Tavşanlı Tarih ve Kültür Araştırmaları Komisyonu, Tavşanlı Kaymakamlığı ve Tavşanlı Belediyesi'nin katkılarıyla çevre il ve ilçelerdeki müzeleri gezip tecrübeler elde etmek ve bu amaç doğrultusunda Tavşanlı Kent Müzesi'nin kuruluşunu gerçekleştirmek amacıyla 20 Nisan 2012 tarihinde İznik, Bursa ve İnegöl'deki Kent Müzelerine araştırma-inceleme gezisi düzenledi.

Araştırma Gurubu, gezi güzergâhı üzerinde bulunan İnegöl'ün Hamzabey Köyü'ndeki Baykoca Türbesini ziyaret ettikten sonra Yenişehir üzerinden İznik İlçesine ulaştı. Burada göl kenarında yapılan kahvaltıdan sonra "Roma Tiyatrosu, Seramik Müzesi ve Arkeoloji Müzesi" gezildi. Ardından Bursa'daki Kent Müzesi detaylı bir şekilde gezilerek ilgililerden müzenin kuruluşu ve işleyişi ile ilgili bilgiler alındı. Buradan hareketle İnegöl'e ulaşıldı ve İnegöl'deki Kent Müzesi gezildi. Bu kadar yorgunluğun üzerine İnegöl'den Tavşanlı'ya köfte yemeden dönmek herhalde olmazdı.

Tavşanlı Araştırmaları Komisyonu İznik'te kazı alanında

Tavşanlı Araştırmaları Komisyonu Üyeleri Bursa Kent Müzesi önünde

FEVZİ COŞGUN'U KAYBETTİK

Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları Komisyonu üyemiz, değerli büyüğümüz ve hocamız sayın Fevzi Coşgun'u 12 Haziran 2012 tarihinde çok sevdiği Salı günü 72 yaşında

kaybettik. Hocamız Coşgun, salı gününü çok sever ve sık sık; "Fatih İstanbul'u Salı günü fethetti." derdi. Deddiği günde de Hakk'ın rahmetine kavuştu. Allah(c.c.) rahmet eylesin.

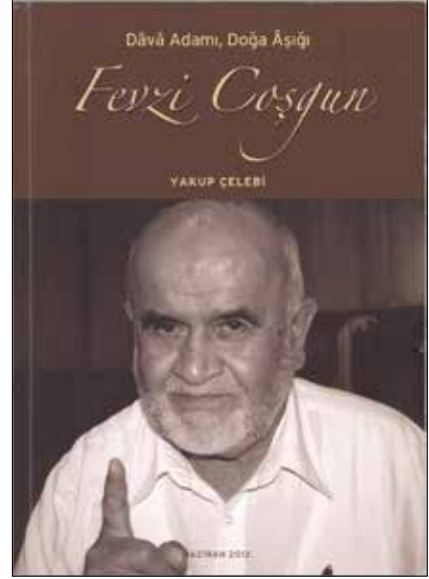

Fevzi Coşgun'un cenazesinden bir görüntü

FEVZİ COŞGUN'UN HAYATINI ANLATAN KİTAP ÇIKTI

Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları Komisyonu üyesi Yakup Çelebi'nin hazırladığı "*Dava Adamı Doğa Aşığı Fevzi Coşgun*" kitabı Temmuz ayında yayımlandı.

Kitapta bir dönem Kütahya ve çevresine damga vuran, Tavşanlı'da çok büyük hizmetleri görülen örnek şahsiyet Fevzi Coşgun'un hayatı biyografik olarak ele alınmıştır. Fotoğraf ve belgelerle de zenginleşen kitap, biyografi türünde yazılmış olması açısından da önem arz etmekte ve bir döneme ışık tutmaktadır. Yazarımızı bu kıymetli çalışmasından dolayı tebrik ederiz.

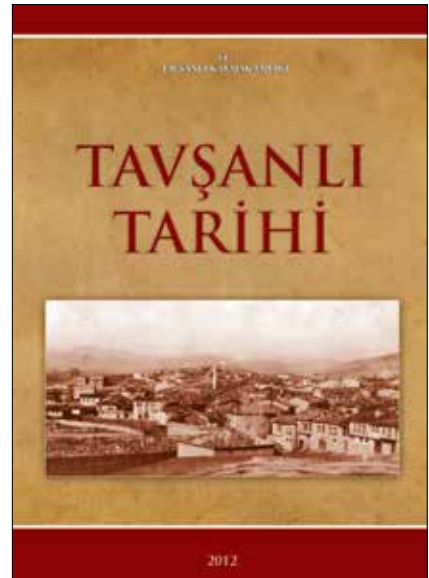

TUNÇBİLEK KİTABI ÇIKTI

Tarih Öğretmeni Ömer Faruk Dinçel tarafından yazılan "Tunçbilek" adlı kitap Kasım ayı içerisinde Tunçbilek Belediyesi tarafından bastırıldı. Kitap; Tunçbilek Beldesi'nin tarihini, coğrafi özelliklerini ve kültürünü konu almaktadır.

TAVŞANLI TARİHİ KİTABI ÇIKTI

Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları Komisyonu üyesi ve aynı zamanda dergimizin genel yayın yönetmeni Ömer Faruk Dinçel'in 14 yıllık bir çalışmanın ürünü olan **Tavşanlı Tarihi** adlı kitabı Kasım ayı içerisinde Tavşanlı Kaymakamlığı tarafından bastırıldı. Tavşanlı Kaymakamı Sayın Numan Hatipoğlu başta olmak üzere Köylere Hizmet Götürme Birliği ve İl Genel Meclisi üyelerinin çabalarıyla bastırılmış olan bu eser, Tavşanlı'nın yaklaşık 6.000 yıllık geçmişinden kesitler sunmakta.

MÜZE MÜDÜRLÜĞÜ DÜZENKAYA ANTİK YERLEŞİM ALANINI İNCELEDİ

20 Ekim 2012 Tarihinde Kütahya Müzesi Müdürü Metin Türktüzün ve bir arkeolog, Tarih Öğretmeni Ömer Faruk Dinçel'in rehberliğinde eski Ömerler, Böçen ve Güney köyleri arasında yer alan Düzenkaya'daki antik yerleşim alanında incelemelerde bulundular. Yapılan inlemelerin neticesinde Kütahya Müze Müdürü Metin Türktüzün; "Buranın yolun

güvenliğini sağlamak amacıyla Roma döneminde oluşturulmuş gözetleme yeri olabileceğini, burada çok fazla insanın yaşamadığının anlaşıldığını, su imkânlarının kısıtlı olmasından dolayı kayalara küçük su sarnıçlarının ve barınma amaçlı oda yapıldığını ve bir de sığınma amaçlı bir mağaranın olduğunu" belirtti.

Çıvgalar Mahallesinde alan araştırması

ALAN ARAŞTIRMALARINA DEVAM EDİLİYOR

Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları Komisyonu, Balıköy çevresindeki köylerde alan araştırmalarına devam ediyor. Önümüzde dönem içinde Tavşanlı'nın diğer köylerinde de alan araştırmalarına devam edilecek.

Kırkkavak Köyünde alan araştırması

KÜLTÜR VE TARİH ARAŞTIRMALARI KOMİSYONU ALAN ARAŞTIRMA GEZİSİ DÜZENLEDİ

Tavşanlı Kültür ve Tarih Araştırmaları Komisyonu, alan araştırmaları kapsamında 11 Ekim 2012 Tarihinde bir bölümüne Kaymakam Sayın Numan Hatipoğlu'nun da katıldığı yakın çevre gezisi düzenledi. Sabah saat 9.00'da Tavşanlı'dan hareket eden ekip, önce Deliklitaş'ta incelemelerde bulunduktan sonra Derbent köyü'ndeki müze evi ve şehitliği ziyaret etti. Ardından Elmaağacı köyü yakınlarındaki Naldöken Mağarasına gidildi. Eşen

köyünde köy muhtarının organize ettiği gözleme, ayran ve çay ikramından sonra Kızılçukur köyü'ne ulaşıldı. Burada kısa bir molanın ardından eski Ömerler köyü yakınlarındaki Düzenkaya adı verilen Roma dönemi yerleşim alanlarında incelemelerde bulunuldu. Çarşamba köyü'ndeki Hayme Ana Türbesini de ziyaret eden ekip akşam saatlerinde Tavşanlı'ya döndü.

Kaymakam Numan Hatipoğlu ve Komisyon Üyeleri Naldöken mağarası önünde

Komisyon Üyeleri Derbent köyünde inceleme sırasında

Komisyon Üyeleri Düzenkaya'daki mağara önünde

Komisyon üyeleri Derbent köyünde 17 vatandaşımızın yandığı evin önünde

Tarih

(MAZİ-HAL-İSTİKBAL KÖPRÜSÜ)

AHMET YAŞAR ÇAKMAK / Emekli Din Görevlisi

Tavşanlı'mızda bir ilk olarak Kaymakamımız Sayın Numan HATİPOĞLU'nun başlattığı ve değerli idareci, memur, emekli ve öğretmenlerimizin gayretleriyle yayınlanan Tavşanlı dergisi için teşekkür edip başarılar dileriz

Prof. Dr. Metin AYIŞIĞI Beyin 01.03.2003 tarihinde Balıkesir Salih Tozan salonundaki konferansında "TARİH, ŞUUR DEMEKTİR" diye tarif ettiği gibi biz de bilinçlenmek için birkaç söz ile dergimizde yer aldık.

Mustafa İSLAMOĞLU:

"KURAN'IN beşte üçü tarih

Ağaçlar için kök ne ise, toplumlar için de tarih odur." ⁽¹⁾

BUCKLE:

"Tarih, çizilecek bir tablo değil; çözülecek bir problemdir." ⁽²⁾

ÖMER HAYYAM:

"Tarih, kâinatın vicdanıdır." ⁽³⁾

B. BROKE:

"Tarih, örnekleme ile öğreten felsefedir." ⁽⁴⁾

TARİH BİLMEK TARİHİNİ BİLMEK

CEVDET PAŞA:

"Tarih bilmeyen siyasetçi ile pusula bilmeyen kaptanın farkı yoktur. İkisi de gemiyi karaya oturtur." ⁽⁵⁾

N.Fazıl KISAKÜREK:

"Kökünü beğenmeyen dal ve dalını beğenmeyen meyve olgunlaşmadan çürür." ⁽⁶⁾

Gülbüz AZAK:

" Eskiye bilen, ama tam bilenler, dünyanın, milletlerin, devletlerin sırrını çözebiliyorlar." ⁽⁷⁾

İSMET ÖZEL:

"Biz insanlar özümüzün ne olduğunu tarihten öğreniriz. Tarih vahiy değildir.

Vahiy bize emreder. Tarih bize emretmez. Tarihin yaptığı yüzümüze ayna tutmaktır. Tarihle ilişkimiz, içimizde ayna karşısına geçme istek ve hevesi taşıdığımız müddetçe kurulabilir. Aynaya bakmaktan hoşlandıysak tarihi benimsedik demektir." ⁽⁸⁾

Prof. Dr. Kemal KARPAT:

"Halkımızı geçmişine ısındırmamız lazım, geçmişinden utanmaması gerekir. İyisiyle kötüsüyle Osmanlı bizimdir. Benim alakam yok onlarla" diyemezsiniz. Sizin alakanız olamayabilir fakat o tarihin sizle alâkası vardır." ⁽⁹⁾

KEMAL TAHİR:

"Biz Tarihi çalınmış bir milletiz arkadaş; Artık ağzımızın tıkaçı sökülsün, dilimizin mührü kaldırılınsın." ⁽¹⁰⁾

KEMAL KARPAT:

"Biz tarihe tapan, fakat tarih bilmeyen bir toplumuz.

Buna bir son vermemiz gerekiyor.

Tarih bilinci, Tarih Sevgisi insanı köklendirir. Canlandırır. Bu günkü olayları düne bağlar, dünü bu güne getirir, tarihi ölü bir ders olmaktan kurtarır, yaşayan bir varlık haline getirir. Bu güne bağlanan, Yaşayan bir varlık olmalıdır Tarih.

Biz bunu yapmadıkça, tarihe karşı olan bir yerde aşırı ilgi, diğer tarafta köksüz anlayış devam edecektir." ⁽¹¹⁾

MAZİYE SAHİP ÇIKMAK

(GEÇMİŞİ HATIRLAMAK)

Sezai KARAKOÇ:

"Ne yazık ki Horasan'dan gelip de bizi kurtaracak erenler yok. Tam tersine Horasan bizden kurtarıcı eren beklemekte." ⁽¹²⁾

Cemil MERİÇ:

"Mazinin mefahirini yaşatmak, bir millete yapılacak en büyük hizmettir." ⁽¹³⁾

Hazreti ÖMER:

"Müslümanlar arasında CAHİLİYYEYİ tanımayanlar çoğaldı mı, İSLAMIN HALKALARI ÇÖZÜLÜR." Derken geçmiş öğrenmenin önemini vurgular." ⁽¹⁴⁾

YAŞAR DEĞİRMENCİ:

"Kim geçmişini unutmuşsa, geleceğini de unutsun.

Sadece günü yaşayan, geçmişini unutmuş ve geleceğine ilgisiz toplumların yaşama şansları yoktur.

"Din-dil-tarih şuuru" olmadan

hangi meselemizi çözebilir, hangi burandan kurtulabiliriz?

Ne kadar vahim olaylarla yani trajedilerle dolu olursa olsun, Geçmişini bilmek, onu hatırlamak ve ona sahip çıkmak, İnsan olmanın ve millet olmanın şartıdır.” (15)

ARİF NİHAD ASYA:

“Maziye ihanet edenler, atiye de ihanet etmiş olurlar.” (16)

Av. Sibel ERASLAN:

“Prof. SİDDİK Sami ONAR, NİZAMÜ’L-MÜLK’ün “SİYASETNAME’Sİ’ne önsöz yazarken, “Maziye iyi tanımak, buhranlarımız ve sebeplerini tanımak, ölen bir maziye ve müesseselerini yaşatmaya çalışmak için gereklidir.” der. (17)

ŞEYHU’L-İSLAM Mustafa Sabri Efendi’den:

- “Maalesef, Türk Milleti, büyüklerinin kadrini, öldükten sonra biliyor.
- O da hepsini değil.
- Mısır’da görüyorsunuz, mühim bir adam ölse, kıyamet kopuyor.
- Yahu bizde, kimler ölüp ölüp gidiyor da, kimsenin aldırdığı yok.
- Ancak tanıyan yakınları, yine kendi gibi olanlar biliyor.” (18)

DÜCANE CÜNDİOĞLU:

“Bir Azeri mütefekkirin dediği gibi, mazilerine tabanca ile ateş edenlerin üstüne, istikballeri toplu ateş edermiş.

Bizim istikbalimiz de bizi topa tutmuş.

Karınca sürüleri gibiyiz. Kimin ne zaman üzerimize basacağını bilmiyoruz, bilsek bile karşı koyamıyoruz.” (19)

AFRİKA ATASÖZÜ:

“Arslanlar, kendi tarihçilerine sahip olana kadar, avcılık hikâyeleri her zaman avcıyı yüceltecektir.” (20)

YAVUZ BAHADİROĞLU:

“Kimi entellerimiz de (sahip çıkmayı bırak) tarihi karalıyor. Hâlbuki Tarihsizlik talihsizliktir. Tarihten kopmuşsanız, geleceğe ulaşamazsınız.” (21)

MERHUM İSLAM ŞAİRİMİZ MEHMET AKİF:

Müstakbeli bul, sen de koşanlarla bir olda;

Maziye, fakat yıkmaya kalkışma bu yolda.

Ahlâfa döner, korkarım, eslafa hücumu

Mazisi yıkık milletin âtisi olur mu? (22)

YAHYA KEMAL:

“Bir kırık mezar taşını bile emanet-i mukaddese gibi korumalıyız. Bunu yapmazsak sadece tarihi değil, vatani da elimizde tutamayız.” (23)

GÜNDÜZ VASSAF:

“Pek çok insan için TAVAN ARASI bir yığın zengin, çılgın, nostalgik, gizemli çağrışımlar uyandırır hâlâ.

TAVAN ARALARI, tarihi çabucak hayata, günümüze getirebilirdi. TAVAN ARASI’ nın yok edilmesi, evin içinde barınan tarihin silinip atılması demektir.” (24)

ABDÜRRAHİM KARAKOÇ

Yazılmış tarihi okuyan yok artık

Maziden gelen sesi duyan yok artık

Hükmeden midedir, gönle ve gözlere

Çalan-yiyen-yutan çok, doyan yok artık. (25)

Gürbüz AZAK:

“Maziye değersiz sayanların akıbeti yıkılmaktır.” (26)

Filistin Müftüsü Emin EL HÜSEYİNİ:

• “Müslüman dünyasının başına gelen OSMANLI DEVLETİ’NİN BEDDUASIDIR.

• Biz Müslümanlar, bilhassa Araplar, masum ve mazlum Osmanlı Devleti’nin bedduasına uğradık.

• Babasının bedduasını alan evlad gibi.

• Başımıza gelen felaketler bu yüzdendir.” (27)

PEYAMİ SAFA:

“Tarihin sürekliliğini kaybeden bir millet her şeyini kaybetmeye mahkûmdur. Tarihin bu kopa kopa, atlaya atlaya gidışı devam ettikçe, yarının gençleri de bu günküleri okumayacaklar, okusalar da anlamayacaklardır.” (28)

İZ BIRAKABİLMEK

MUALLİM CÜDÎ EFENDİ

Yâdında mı doğduğun zamanlar

Sen ağlar iken gülerdi âlem.

Öyle bir ömür sür ki olsun

Mevtin sana hande, halka matem. (29)

VOLTAİRE:

“Tarih kralların, generallerin çiftliği değil; milletlerin tarlasıdır. Her millet geçmişte bu tarlaya ne ekmişse onu biçer.” (30)

TARİHTEN İBRET ALMAK

DERS ÇIKARMAK

CHURCHİL

“Dün ile bu gün arasında bir kavga çıkarsa, yarını kaybederiz.” (31)

NECMİ ONUR:

“Tarihte, kefareti,“ İLAHİ KUDRET” tarafından ödenmemiş haksızlık yoktur.”⁽³²⁾

PEYAMİ SAFA;**SORDU-CEVAP VERDİM:**

- İNKILAB düşmanı mısınız? Cevap verdim.

- Asla!

- Öyleyse, geçmişin değerlerini niçin müdafaa ediyorsunuz?

- Yarının kökleri dün olduğu için.⁽³³⁾

MERHUM ŞAİR MEHMET AKİF:

Tarihten adam hisse kaparmış. Ne masal şey!

Beş bin senelik kışsa hisse mi verdi?

“Tarih”i “tekerrür” diye tarif ediyorlar;

Hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi?⁽³⁴⁾

Milletler mazileriyle yaşarlar. Mazisi istikbale kefil olacak bir milletiz elhamdülillah. Bize tüm güzellikleri miras bırakanları rahmetle anıyoruz.

-----○-----

Dipnotlar:

- 1- M.İslamoğlu-SÖYLEŞİLER - 2.baskı. İstanbul- 1994-Sayfa:91
- 2- Mustafa ARMAĞAN- Büyük Osmanlı Projesi-Timaş yayınları:1766-İst.2008- s.169
- 3- SAİD ALPSOY- Tarih Kaderi İspat Ederse- Gelenek yayınları-İst 2008- s.26
- 4- SAİD ALPSOY-Tarih Kaderi İspat Ederse-İst.2007-sayfa:29
- 5- Yavuz BAHADIROĞLU – 21.08.2002 – VAKİT
- 6- 08 MART 2008 – Nesil Takvimi
- 7- Gürbüz AZAK-Dünyayı Ölüler Yönetiyor-İst.1997 Zafer Yayınları-Sayfa:14
- 8- İsmet ÖZEL-HENRY Sen Neden Buradasın? 2. baskı. -Şule yayınları 2004 - s.31
- 9- 02.08.1999 – zaman
- 10- İsmet BOZDAĞ – Kemal Tahir’in sohbetleri- Ankara -1980-Sayfa:212
- 11- Mustafa ARMAĞAN – Büyük Osmanlı Projesi- s.237
- 12- Sezai KARAKOÇ- SUR –İstanbul-1974 - Diriliş yayınları:15-Sayfa:22
- 13- Cemil MERİÇ- Ümrandan Uygurlığa -5.Baskı- İstanbul 2001 - s.310
- 14- Yard. Doç. Dr. Ali AKPINAR –Kuran

aydınlığında Seyahat –TDV yayınları:259- Ankara -1998-Sayfa:32

15- 19.02.2008 – vakit

16- 14.08.1998 - Diyanet Takvimi

17- 02.08.2001 – Akit

18- M. Ertuğrul DÜZDAĞ-A.Ulvi KURUCU – Hatıralar -2-Kaynak yayınları-İzmir 2008-3. Baskı-Sayfa:116

19- 17.09.1999 – Yeni Şafak

20- İbrahim REFİK –Doğudan Batıya Düşünce Atlası –İstanbul 1998- s. 61

21- 05.05.2008 – VAKİT

22- SAFAHAT - s.380

23- Diyanet Aylık Dergi- Ağustos -2003 - sayı:152-Sayfa:9

24- CEHENNEME ÖVGÜ –Gündüz VASSAF-Çeviren: Ö.MADRA, Zehra GENÇOSMAN-İst.- 2000-Sayfa:68

25- 03.10.2000 – Akit

26- Gürbüz AZAK-Dünyayı Ölüler Yönetiyor- İst.1997 - Zafer Yayınları-Sayfa:15

27- M. Ertuğrul DÜZDAĞ – A.Ulvi KURUCU – Hatıralar -2- s.239

28- Peyami SAFA-SEÇMELER-Hazırlayan- ERGUN GÖZE-F.K.TİMURTAŞ- S.42

29- Peyami SAFA: SEÇMELER-Hazırlayan- ERGUN GÖZE-F.K.TİMURTAŞ-İst.1970-MEB Basımevi- S.42

30- İbrahim REFİK-Düşünce atlası- S.46

31- Murat SOYAK- 22.11.1999 –Akit

32- GENÇERENLER - Yıl:1- sayı:10 - Temmuz 1996 -Sayfa:18

33- SEÇMELER- s.261

MOYMUL İLKOKULU VE İLK DİPLOMA DEFTERİ

MELAHAT ARSLAN / Tarih Öğretmeni

Moymul İlkokulu

MOYMUL İLKOKULU

Moymul İlkokulu, Moymul Çarşısı'ndaki Yukarı Camii'nin karşısında (Beyköy- Dedeler Caddesi'nde) 3 derslikli olarak eğitim öğretime başlamıştır. Kesin olarak tarihini bilemiyoruz ama okulumuzda bulunan ilk diploma defterini incelediğimizde; ilk mezunlarını 1926 yılında vermiş olmasından okulun 1923'de açıldığını söyleyebiliriz. Cumhuriyetin ilk yıllarında çıkarılan kanunla 7-14 yaş arası çocuklar için ilköğretim parasız ve zorunlu hale getirilmiş, köy okullarının en az 3 yıl olması kabul edilmişti. Bu üç derslikli okulda eğitim 1934'te Tunçbilek Caddesi üzerinde bulunan binası yapılanaya kadar devam etmiştir.

Moymul Köyü (1944'de Tavşanlı Belediyesi'ne bağlı mahalle oldu) halkının eğitime ve okula verdiği önemle, 1934 yılı başlarında çocuklarının daha iyi şartlarda tahsil görmesi için okul binası yapma çalışmalarına büyük bir gayret, istek ve özveriyle başladılar. Okulu inşa edecekleri yer, köy mezarlığı idi. Buradaki kabirleri, sahipleri bugünkü yerine (Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü'nün karşısına) taşımışlardır. Yıllar sonra bile okul bahçesinde insan kemiklerine rastlanmıştır.

Moymul İlkokulu'nda okuyan ve 1980-1988 yılları arasında okulumuzda öğretmenlik yapan Sayın Mustafa GÜRER'in anlattığına göre: 1950-1951'lerde okul bahçesine akasya fidanı dikerlerken açtıkları bir çukurdan insan kemikleri çıkınca, Okulun Başöğretmeni olan İbrahim

Moymul İlkokulu

SÜMER; "Aman çocuklar durun, dikkatli olun" deyip, özenle naaşın tamamını çıkarıp başka bir kabre defnetmişler.

Okul binası köy halkı tarafından 1934-1935 eğitim-öğretim yılına yetiştirilmiş ve Moymul Köyü'nün çocukları artık bu binada öğrenim görmeye başlamışlardır.

Fotoğraflarda görüldüğü gibi Moymul İlkokulu iki katlı ahşap bir

Emin Emrem, Bekir Ersoy, Hasan Kayhan, Leyla Erdem, Ahmet Gürsoy, Recep Atilla

Moymul İlkokulu Öğrencileri. Recep Dönmez, Bekir Ersoy, Ömer Tekin, Mehmet Ali Özel, Emin Emrem, (.....), Hasan Kayhan. 28 Mayıs 1974

Okulun giriş kapısı

binaydı. Tabanları, tavanları ve merdivenleri tahtadandı. Ben de ilkokulu burada okudum. Okul kapısından içeriye girince zift koktuğunu hatırlıyorum. Tabanlar ve merdivenler arası ziftlendiği içindi bu koku. Giriş katında 3 derslik 1 hizmetli odası, üst katta ise 4 derslik ve 1 müdür odası bulunmaktaydı. Müdür odası aynı zamanda öğretmenler odasıydı. Okulun tuvaletleri bahçede Moymul Hamamı tarafındaydı. Okul binasından daha yüksek bir yerde olduğundan 5-6 basamak merdivenle çıkardık buraya.

Moymul ilkokulu'nda okuyup buraya öğretmen olarak atanan pek çok öğretmen vardı. 1967 -1972 yılları arasına ait olan bir fotoğrafta bu öğretmenlerimiz görülmektedir. Soldan sağa öğretmenlerimizin isimleri şöyledir: Emin EMREM, Bekir ERSOY, Hasan KAYA, Leyla ERDEM, Ahmet GÜRSOY, Recep ATİLA.

28 Mayıs 1974 çekilmiş bir başka fotoğrafta ise Recep DÖNMEZ, Bekir ERSOY, Ömer TEKİN, Mehmet Ali ÖZEL, Emin EMREM, ..., , Hasan KAYHAN öğretmenlerimiz öğrencileri ile birlikte görülmektedir. Fotoğraftaki öğretmenlerimizden Ömer TEKİN hariç diğerleri vefat etmiştir. Moymul ilkokulu'nda öğretmen olarak çalışan ve vefat etmiş olan bütün öğretmenlerimizi saygıyla ve minnetle anıyorum. Hepsine Allah gani gani rahmet eylesin.

İlkokulu Moymul'da okuyan ve 1990-2002 yılları arasında okul müdürlüğü yapan Sayın Şerif Ali AYGÜN'ün verdiği bilgiye göre; 1986 yılında binada yapılan tamirat sırasında alt kata 1 erkek öğretmen, 1 bayan öğretmen tuvaleti yapılmış ve bunların ortasına da 1 lavabo konulmuştur. Öğrenci tuvaletleri ise Moymul Spor Kulübü tarafına yeniden inşa edilmiştir.

1934'te inşa edilen okul binası

1993'te ne yazık ki daha fazla derslik ihtiyacı için yıkılmış yerine 20 derslikli okul yapılmıştır. Bu bina da Pamukkale Üniversitesi tarafından yapılan incelemede depreme dayanıksız çıktığından yıkılmıştır. Günümüzde Moymul İlköğretim Okulu, Tarhan İlköğretim okulu binasında eğitim öğretime devam etmektedir.

İLK DİPLOMA DEFTERİ

Moymul ilkokulu'nun ilk diploma defteri kayıtları 1925-1926 eğitim- öğretim yılında başlamış, 1934-1935 yılına kadar devam etmiştir. 1925-1926 döneminde 9 öğrenci mezun olmuştur. Bu mezunların tamamı erkektir.

1924-1926, 26-27, 27-28 yıllarında diploma defteri Osmanlı Türkçesi'yle yazılmıştır. 1928-1929 eğitim öğretim yılından 1934-1935 yılına kadar ise harf inkılabıyla birlikte Latin Alfabeti'yle yazılmıştır.

Tablo: Yıllara göre mezun öğrencilerin durumu

Eğ.- Öğr. Senesi	Erkek Talebe Sayısı	Kız Talebe Sayısı	Toplam
1925-1926	9	-	9
1926-1927	15	-	15
1927-1928	17	-	17
1928-1929	9	-	9
1929-1930	15	-	15
1930-1931	9	15	24
1931-1932	4	16	20
1932-1933	10	10	20
1933-1934	7	8	15
1934-1935	11	5	16
TOPLAM	106	54	160

Elimizde bulunan diploma defteri 1925-1935 yılları arasında mezun olup diploma alanları içermektedir. I. Cilttir. Demirbaş no:142 A'dır. Ölçüleri 20.5x15 cm'dir. 64 yapaktır.

Defter Osmanlıca yazılırken yapraklar sağdan sola, Latin Harfleri'ne geçildiğinde ise sağdan sola ilerlemiştir. Tablolar kopya kalem ile elle çizilmiş olup hazır matbu kullanmamışlardır.

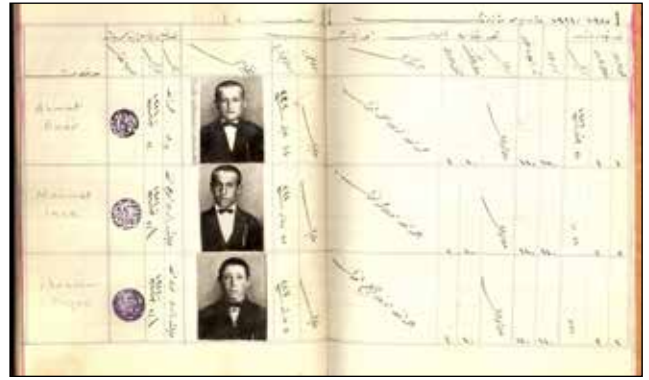
Eğitim öğretim yıllarına göre mezunların kız ve erkek sayısı aşağıda gösterilmektedir.

Soyadı Kanunu'nun kayıtlara yansımaları bu defterimizde görebiliyoruz: Bu kanundan önce öğrenciler cinsiyetlerine göre toplumda kullanılan "Hanım" ve "Efendi" sıfatlarıyla kaydedilirken kanundan sonra aldıkları soyadı defterdeki tabiriyle "sanı" ile kaydedilmiştir. Doğum tarihleri Rumi takvime göre kaydedilmiştir.

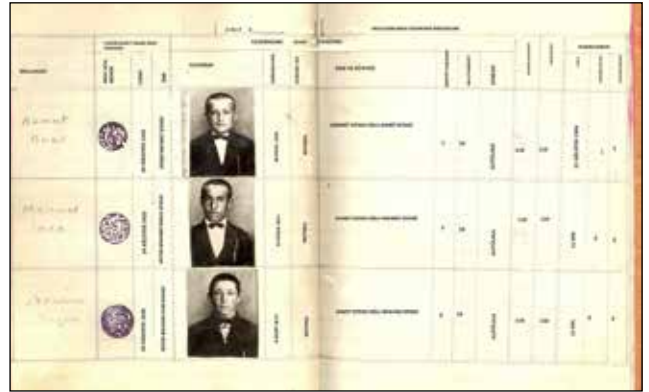
Tüm bu bilgilere baktığımızda 1931'a kadar okulumuzun sadece erkek öğrenci mezun verdiği görülmektedir. Köyümüzde Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun (Eğitim-Öğretimin birleştirilmesi ve ilkokulun-ilköğretimin zorunlu hale getirilmesi) olumlu etkileri ancak bu yıllarda görülmeye başlanmıştır. Beş yılda Moymul İlkokulu'ndan 54 kız öğrenci mezun olmuştur.

Moymul İlkokulu Tavşanlı'daki en eski okullardan biridir. İlçemizde ilk açılan okullar Moymul, Fevzi Paşa ve İstiklal ilkokullarıdır. Bunlardan günümüze binası kalan sadece İstiklal İlkokuludur. 90 yıllık bir geçmişe sahip olan Moymul İlkokulu'nun son dönemlerde (3 yıldır başka bir okulun binasında görevini sürdürmeye çalışmaktadır) binasının olmaması da hem düşündürücü hem de üzücüdür.

Bana bu çalışmamamda yardımcı olan, okulun arşivlerini açan Moymul Ortaokulu Müdürü Sayın İsmail BENLİ'ye teşekkür ediyorum.

Diploma Defterinin Osmanlı Türkçesiyle yazılı ilk sayfası

Diploma Defterinin ilk sayfasının günümüz Türkçesine çevrilmiş hali

Diploma Defterinin günümüz Türkçesiyle yazılı olan bir sayfası

KENT MÜZESİ İÇİN İZNİK, BURSA VE İNEGÖL'E GEZİ

MUSTAFA UYSAL / Alternatif Radyo Programcısı

Tavşanlı Tarih ve Kültür Araştırmaları Komisyonu çalışmaları çerçevesinde, toplantılarda da sürekli gündem olan bir kent müzesi kurulması için proje aşamasına henüz gelinmemiş olsa bile adımlar daha önce atılmış ve bu çerçevede bir ekip İnegöl Kent Müzesi ziyareti yapmıştı. Üzerinden zaman geçmiş olması ve sınırlı sayıda katılım olması dahası komisyon üyelerinin daha geniş bir inceleme zemini bulabilmesi adına yeniden bir müze gezisi planlandı toplantıda. Bu kez komisyon üyelerinin hemen tamamına yakınının katılımı ile geniş bir çevrede ziyaretler yapılacak ve inceleme sonucunda ne yapabileceğimizi daha iyi görme fırsatı elde edecektik.

4 Nisan 2012... Nihayet planlanan gün geldi ve komisyon için tahsis edilen araçla sabah erken saatte yola çıktık. Bazı üyelerimiz mazeretleri olduğu için katılmadılar ancak çoğunluk sağlanmış ve sabahın güzel saatleri bizi yola çağırıyordu. Otobüsümüz bizi doğrudan Domaniç yollarına ulaştırdı.

İlk hedefimiz İznik olduğu için yolu uzatmadan gitme eğilimindeydik zira İznik Gölü kenarında bizi kahvaltı bekliyordu. Yol üzerinde İsmail Kartal Bey'in bir tanıdığı vasıtasıyla önemli bir ziyaret gerçekleştirdik. Planda bu ziyaret yoktu ancak durduğumuza değdi

doğrusu. İnegöl'ün Hamzabey Köyü girişinde yer alan türbede medfun bulunan Baykoca Bey, Savcı Bey'in oğlu ve Osman Bey'in yeğeni. Rum kuvvetlerinin kurduğu pusuda şehit düşer Baykoca Bey. Bu yönüyle Osmanlı'nın ilk şehitlerinden sayılıyor. İnegöl Belediyesinin son zamanlarda yaptığı restorasyon ve çevre düzenlemesi ile gayet güzel bir yer haline gelen türbe epey de ziyaretçi çekişiyormuş oradakilerin söylediğine göre. Orada bir çay içip yeniden yola koyulduk.

Yenişehir üzerinden geçerken otobüsümüzün tekerlerinden birisinin patlaması sonucu Yenişehir'de bir süre duraklamak

zorunda kaldık. İyi ki burada da duraklamışız. Zira meydandaki saat kulesini ve daha ilgimizi çeken yapıları görme fırsatı yakaladık. Saat kulesi komisyon üyelerinin dikkatini epey çekmiş olacak ki fotoğrafların ilgi odağı haline geldi. Bir kıyas yapma imkanı da oldu aslında. Şehrimizde yapılan saat kulesi ile aralarında modern zamanlar mimarisi ile eski mimari kadar fark olduğunu ama bu farkın eski mimari lehine akıp gittiğini gördük esefle.

İznik üzerine zeytin ağaçlarıyla kaplı yamaçlardan inerken gölü görüp de iç geçirmemek mümkün değil. Nihayetinde İznik Gölü kenarında kahvaltımızı yaptık ve göl

İznik'te göl kıyısında kahvaltı

Komasyon üyeleri Hamzabey köyündeki Baykoca Türbesi önünde

kenarında çaylarımızı yudumladık. Sabah ve göl manzarası daha bir güzel. İznikliler umarım bunun daha fazla farkındadır. İznik'te işimiz epey uzun, hemen toparlanıp gezimize devam ediyoruz. İznik eski, hem de epey eski bir yerleşim alanı. Nereye baksanız tarihi bir kalıntı ile karşılaşıyorsunuz. İznik antik tiyatrosunun bulunduğu korumalı alana vardığımızda bizi bir sürpriz bekliyordu. Maalesef kazılar devam ediyordu ve bizi içeri alamayacaklarını, ziyarete kapalı olduğunu bildirdi yetkililer. Nihayet bir anlaşmaya varıldı ve sınırlı bir geziye izin verdiler. Orada yapılan çalışmalar neticesinde epey eser

gün yüzüne çıkarılmış ve müzeye kazandırılmış. Çalışmalar devam ettikçe de yeni eserler bulunmaya devam ettiğini söyledi yetkililer. Orada fazla kalamadık zira hem sınırlı bir izin vardı hem de cumanın vakti gelmişti. Hemen İznik Küçük Ayasofya Camiine geçtik. Bugün sürprizler bizi takip etti nedense. Almanya'nın Hessen eyaletinin Başbakanı Volker Bouffier, beraberindeki 50 kişilik iş adamı heyeti ile oradaydı ve biz camiye yaklaşamadık. Otobüsümüzü uygun bir yere bırakıp Cuma vaktine kadar etraftaki çini fırınlarının kalıntılarını gezdik. Burada yer alan bir çini ustasının ayaküstü

yaptığı küçük bir tanıtımı da izleme fırsatı doğmuş oldu böylece. Bize çininin tarihini şekillerini ve tarih içinde büründüğü kisveleri tanıttı. Bize hem de Kütahyalılara... İznik bir tarihçi için yahut bir meraklı için bulunmaz bir hazine zira nereye giderseniz gidin tarihin bir yerine temas ediyorsunuz. Nihayet Cuma vaktinde Küçük Ayasofya Camiine indik. Daha önce ibadete açıldığına dair bir haber okuduğumu da hatırlayınca tarihin bu nadide eserini kendi gözlerimle görebileceğim için heyecanlıydım. 1331 yılında Orhan Gazi Han tarafından camiye çevrilmiş burası. Bir ara Mimar Sinan tarafından küçük değişiklikler yapılmış ve 700 yıllık cami. Daha öncesi 4. ve 8. Yüzyıllara kadar tarihlendiriliyor tarihçiler arasında. İbadete açılmasına açılmış ancak henüz çok az bir kısmında ve geçici yapılmış sekiler üzerinde namaz kılınabiliyor ve etraf tam olarak düzenlenmemiş. O haliyle orada bulunmak bile çok ayrı bir hava kattı doğrusu ruhumuza. Tarihi hissetmek böyle bir şey olsa gerek.

Namaz çıkışı şehir dışındaki surları da görme fırsatımız oldu. Surlar sağlam olarak ayakta duruyor çoğunlukla. Şehrin giriş kapıları ve bazı geçit yerleri henüz kullanılıyor

İznik'te kazı alanında inceleme

Bursa Kent Müzesinden bir görüntü

ve gayet diri bir manzarası var. Bu arada müze ziyaretimiz de gayet olumlu geçti. Bizim kurmayı planladığımız Kent Müzesi ile buranın kıyaslanması elbette doğru değil. Ancak bir fikir edinme babında mutlaka görülmesi gereken yerlerden. Buradan yolu geçmiyorsa bir insanın mutlaka yolu uzatmalı ve İznik'in görülecek yerlerini görmeli. Hatta öyle ki burası insanda yerleşme isteği bile

uyandırabiliyor. İznik Müzesi Nilüfer Hatun İmaretinde bulunuyor. 1338 yılında 1. Murat annesi Nilüfer Hatun anısına inşa ettirmiş. Kendi döneminde imarethane olarak kullanılmış. Cumhuriyet döneminde depo olarak kullanılmış ve 1960 yılında müze olarak hizmete açılmış. Çini ve keramik yanında bilimsel kazılarda elde edilen eserler sergileniyor. Özellikle İznik çinisi ve fırınlarına önem verdiklerini

gördüm. Müzeye girişimizde de küçük engeller bizi karşıladı ancak azmin elinden kurtulan olmamış biliyorsunuz. Buradan edindiğim izlenime göre ilçemize kurmayı planladığımız kent müzesi için yapılabilecek veya örnek alınabilecek şeyler vardır ve zaten komisyon üyeleri bunları dikkatle incelediler ve not aldılar bir kısmını.

Bursa yolu...

Planlarımız arasında Bursa Kent Müzesi ikinci sıradaydı ve hemen Bursa'ya doğru yola koyulduk. Bursa Kent Müzesi epey köklü bir kuruluş havasında. Müze eski olmasa bile müzede bulunan eserler bu havayı veriyor. 2004 yılında şimdiki bulunduğu binada ziyarete açılmış. 3 katlı ve her katında ayrı bir tema ile eserler sergileniyor. 1 Katta geçmişten günümüze Bursa teması ile Bursa'ya ait ne varsa itina ile sunulmuş. Bodrum katta el sanatları teması daha ön planda. Her bir meslek için neredeyse capcanlı alanlar oluşturulmuş ve siz o anı yaşama imkanı buluyorsunuz. Geçmişin meslekleri öyle canlı

İznik'te müze ziyareti

Bursa Kent Müzesinden bir görüntü

ki örneğin bir kunduracının önünde durup ayakkabılarınızı tamir ettirebileceğiniz gibi hissediyorsunuz. Bu eserler gönüllüler tarafından bağışlanmış çokça. Bazıları satın alınmış. Köklü ve ayrıntılı bir çalışma ile çok sayıda eser bir araya getirilmiş müzede. Zemin katta sizi uygarlıklar tarihi içinde bir Bursa karşıyor. Özellikle balmumu heykeller içinde tarihi şahsiyetlerle karşılaşmak heyecan verici bir deneyim. Bir müzede olmasını umduğunuz eserler

ziyadesiyle var orada. Gezi farkında olmadan bizi ölesiye yoracak kadar şahane oldu. Müze turu bitip de çınarların altına oturunca farkına vardık yorulduğumuzun. Bursa Kent Müzesi düzenlemesine dair pek çok ayrıntıyı komisyon üyeleri not aldılar. Bir kent müzesinin neleri nasıl ve hangi şartlarda ihtiva edebileceği nerelerden nasıl temin edilebileceği üzerine sağlam bir fikir edindiğimizi söyleyebilirim. Hemen sonrasında Yeşil Türbe ve Yeşil Camii ziyareti ile Bursa ayağındaki

turumuzu da tamamladık. Bizim için asıl önemli gezi olan İnegöl gezisi için yola çıkmaya hazırдық. İnegöl Kent Müzesi için söylenenleri daha önceden duymuştuk ve doğrusu bu söylentileri hak edip etmediğini merak ediyorduk.

Son durak İnegöl...

İnegöl Kent Müzesi ziyaretimiz de önceden planlanmıştı ve yetkililer bizi bekliyorlardı. Şimdi aslında bir ilçenin kent müzesine sahip olabilmesinin ipucu buranın adında yatıyordu. O zaman tam adıyla analım: İnegöl Belediyesi Kent Müzesi. Burası belediyenin öncülüğünde 2005 yılında planlanmaya başlanmış ve çalışmalar neticesinde 2009 yılında açılışı yapılmış. Müze binası için 150 yıllık olduğu tahmin edilen eski belediye binası tahsis edilmiş ve iyi de edilmiş. Şahane bir yapı ile karşılaştık girer girmez. Doğrusu müze ruhunu tam anlamıyla yansıtabilecek bir bina seçimi yapılmış. Restore edilmiş baştan aşağı ve yeniden kazandırılmış. Burada bulunan materyaller ilçe merkezi ve köylerden hummalı bir çalışma sonucunda toplanmış. Her biri ayrı bir değer ve hazine kıymeti ihtiva eden eserler sahiden

Komisyon üyeleri Bursa Kent Müzesinde

Bursa Kent Müzesi

insanı yakın ve uzak geçmişe çekip götürebilecek kuvvette. Elbette bundan sunumun da çok büyük bir rolü var. Belki de her şey sunumda düğümliyor. Özel dizayn edilmiş pek çok yapı var. Eserler kuru kuruya sergilenmiyor. Bilgi notları ve duvardan duvara eser ve tarihle ilgili bilgiler önemli yer tutuyor. Bir kent müzesi özellikle bilimsel kazılardan elde edilecek yahut elde edilmiş malzemelerle kurulamayacaksa tama olarak İnegöl'deki gibi kurulabilir. Bursa iyi örnek demiştik evet ama burası kendi ilçemiz için ayakları yere basan daha uygulanabilir bir örnek olarak karşımızda duruyor. Bir tarih öğretmeni bize müzeyi gezdirdi ve onun anlatımlarından bu konuda ne kadar duyarlı ve bilgili olduğunu gördük. Bir de gönlünü bu işe kaptırması birilerinin neler yapabileceğine şahit olduk. Komisyon üyelerinin gözlerinde yorgunluk izlerinden başka, evet bunları biz de çok

rahatlıkla yapabiliriz ve elbette bizim de büyük bir hazinemiz var, bu hazineyi biz de buna benzer hatta daha da güzel bir şekilde bir kent müzesine dönüştürebiliriz, düşüncelerinin parlaklığı okunabiliyordu. Burası İnegöl'e sadece kuru bir müze olarak değer katmıyor. Emin olun orada bir müzenin olması şehrin ruhunu adeta yeniden inşa etmiş. Orası artık İnegöl için vazgeçilemez bir yer haline gelmiş. Her şeyiyle ilçelerini orada toplamışlar desek abartmış olmayız. Gelecek nesiller için değil sadece şimdiki nesil için bile büyük bir kültür hazinesine dönüşmüş durumda müze. Turistik bir öge olarak bakarsanız müzeye sadece kuru bir geçmiş görürsünüz. Bu duyguyu bilirim. Uzak kuru bir tarihtir önünüzdeki. Bu duyguyu hallaç pamuğu gibi atan ve adeta gözünüzün önünde resmi geçit yaparcasına canlı bir nehir gibi akıyor burada tarih. Müze sadece müze değilmiş burada anladım.

Bize dönüp baktığımda da ne çok şeyden mahrum olduğumuzu gördüm Tavşanlı'mızda bir müze eksikliği ile. Sahiden yaşayan bir müze kurmak çok uzak bir hayal değilmiş bunu anladım. Daha önce de belirtmişim, komisyon üyeleri buralara dair pek çok not aldılar ve sonraki toplantılarda bunlar değerlendirildi. Bu değerlendirmeler sonucunda bu fikrin uygulanabilirliğinin olduğu görüldü. Bu komisyon bu işe en azından bir ilk adım olarak bile katkıda bulunabilirse, muharrik motoru işlevi görebilirse Tavşanlı'ya ne büyük bir hazine kazandırmış olabileceğini tahmin bile edemezsiniz.

Sonuç olarak komisyonumuzun bu geziden elde ettiği büyük geliri Tavşanlı ile paylaşacağını ve ileriki günlerde büyük fikri yatırımları yapmaya başlayacağını düşünüyorum. Ben öyle inanıyorum ki, şimdiden "Hayırlı olsun." bile diyebilirim.

DÜNÜN ADASI

İSMAİL BALI / Emekli Tarih Öğretmeni

G enel anlamda “ada” dendiğinde herkesin aklına; dört tarafı suyla çevrili kara parçası gelir. Fakat bu deyim Tavşanlılılar için; bir mesire yerinin adıdır. Tavşanlı'nın güneyinden akan Kocaçay'ın iki yakasında, yeşillik ve ağaçlık bir alandır Adamız. Ada'da bulunan devasa **“titrek kavaklar”** sanki buranın bir sembolüydü. İki üç arkadaş ellerimizi açtığımız halde çevresini dolanamazdık, o kadar iriydiler. Maalesef bir kısmı çürüdüğünden bir kısmı da, nedendir bilmiyorum, belediye tarafından kesildi. Adanın Emet tarafına **“ada** ya da **kahve”** tarafı, Tavşanlı tarafına ise **“çayır”** denirdi. Kadınlar ve aileler çoğunlukla

“çayır” tarafına oturlardı. Kahve tarafı ise genelde erkekler aitti. Bu durum kendiliğinden oluşmuş bir yerleşme düzeniydi. Yazın Pazar günleri akşama kalan erkekler çayırın en uç kısmında, kahvehanenin karşısındaki alana oturlardı.

Bu günlerde bir takım faaliyetler var Ada'da, yeniden yapılandırılıyor. Bir zamanların şen şakrak Adası, son zamanlarda ayyaşların, işsiz güçsüzlerin, başıboş köpeklerin mekânı haline gelmişti. Belediye buraya el atarak tekrar canlandırma yoluna gitti. Çalışmalar halen sürüyor, bakalım sonuç ne olacak. Temennimiz iyi ve güzel olması.

Ada, Tavşanlı'nın çok eskiden beri kullandığı bir mesire yeri. 1930'larda, 40'larda, 50'lerde, 60'larda, 70'lerde Tavşanlı halkının gittiği tek eğlence ve dinlenme mekânı idi. Resimde görüldüğü gibi; 30'lu yıllarda Ada, oldukça canlı ve hareketliydi. İki tarafı birbirine bağlayan iç köprüsü buranın en hoş yeriydi.

Yine aynı yıllarda Emet tarafındaki yerde yani “Ada” tarafında, kerpiçten yapılmış bir kahvehane bulunuyordu. Burası erkeklerin ve gençlerin yeriydi.

Salı ve Cuma günleri Ada bir papatya tarlasını andırırdı. Beyaz namaz örtmeli kadınlar her tarafı kaplardı. Selesini kapan,

Adadan bir görünüm- 1949 Yılı

yapanlar görülmektedir. Arka plana dikkatle bakarsanız depo binası ve onun önündeki kalabalıklar görülmektedir.

60'lı yılların sonuna kadar Kocaçay'ın suyu pırlıl pırlıl, tertemizdi. Karışan lağım yok gibiydi. Bu nedenle burası biz

Tavşanlılı gençlerin bir yüzme ve yıkanma mekânıydı. Özellikle Ada'nın biraz üst tarafında, yani doğu tarafında hemen hemen tüm gençlerin, yaz aylarında suya girdikleri ve yüzmeyi öğrendikleri "**Yamuk söğüt**" bulunurdu. Yaz aylarında tüm gençler buraya gelir, yüzer ve eğlenirdi.

Bazen ortaokul öğrencileri öğle tatilinde buraya suya girmeye gelirler ve tekrar okula dönerlerdi. Zaman zaman burada üzücü olaylar da meydana gelmiş ve boğulma hadiseleri yaşanmıştır. Ama her şeye rağmen **Yamuk söğüt**, o dönem gençlerin yüzme öğrendikleri, bir eğlence ve yıkanma yeriydi.

Yamuksöğüt'te suya girenler-1952 Yılı

Yamuksöğüt'te suya atlayanlar-1955 Yılı

HAFIZ KENAN AYGÜN (MERHUM)

Mehmet PELVAN / Moymul Aşağı Cami İmam-Hatibi

Hafız Kenan Aygün

Kadife gibi sesini, bülbül nağmesine benzeyen nağmeleriyle süsleyip, sabahların seherlerinde “Ezani muhammediye” bir meltem yeli gibi Ulu caminin minarelerinden Tavşanlı semalarına yayan Kenan AYGÜN, Ulu caminin Emekli imamlarından.

Moymullu Ayvazların Mehmet ağanın oğlu olan Kenan AYGÜN 1936 yılında dünyaya gelir. Geçimini çiftçilikle sağlayan Mehmet ağa; dini bütün, ehli takva bir kişiliğe sahiptir. Hal böyle olunca oğlunu da küçük yaşlardan itibaren dinini kitabını bilen birisi olarak yetiştirmek ister.

Kenan okul çağlarına gelince ilk olarak babası onu alfabe öğrenmesi için Moymul Yukarı Camii imamı

“Hafız Ahmet” hocaya, daha sonraları da Tavşanlıdaki Kuran kursuna göndermeye başlar. O yıllarda Ulu caminin avlusunda küçük bir Kuran kursu vardır ve bu kursun Hocası da o dönemin meşhur hocalarından (Meshci Abdurrahman) diye bilinen *Abdurrahman ADIGÖZELDİR*. Fakat o yıllarda kuran öğrenme ve öğretme konusunda biraz sıkıntılarda yaşanmaktadır. Şöyle ki; bir defasında ilkokulda okurken bir arkadaşı öğretmene; Kenan’ın çantasında Kuran alfabesi var diye şikâyet eder. Bunu duyan öğretmen Kenan’ı bütün öğrencilerin karşısına çıkarıp ibret olsun diye zincirle ağır bir şekilde döverek her tarafını morartır. Maalesef bu zincir izlerinin bir kısmı Kenan hocanın kafasında acı bir hatıra olarak ölene kadar hep kalmıştır. Fakat bu gibi engellerde Mehmet Ağa’nın şevkini ve azmini kırıp bu yoldan alıkoyamaz.

Çocuğunun sadece kuran öğrenmesini yeterli bulmayan Mehmet Ağa, İlkokulu bitirince bu oğlunun ısrarla hafız olmasını ister. Onun bu ısrarının altında şu inanç yatmaktadır. Der ki: “Hafızlık yapmak farzı kifayedir. Eğer bir toplumda veyahut ta bir belde de hafız yoksa o toplum Allah katında bu eksiklikten dolayı sorumluluk altındadır. Benim oğlum hafız olsun ki; bunun rahmeti ve bereketi hem köyüne, hem ceddine hem de kendisine olsun”. İşte bu inanç ve düşünceler içerisindeki Mehmet Ağa oğlu Kenan’ı yanına alır ve tekrar hafız Abdurrahman Hoca’nın

kapısını çalar. Niyet ve istekleri dinleyen hoca, bu yolun uzun soluklu ve çetin bir yol olduğunu kendilerine iyice anlattıktan sonra aralarında çeşitli kavilleşmeleri yaparlar ve Kenan hafızlığa başlar.

Onlar böylesine büyük bir iman ve samimiyetle bu minvalde böyle bir kararı verirken; diğer taraftan da kader ağlarını Kenan için o menzilde en güzel ve en iyi yerlere doğru hızlı hızlı örmeye başlar bile.

Kenan hafızlık için Abdurrahman Hoca’nın dizinin dibine oturmuş ve onun için zorlu günler başlamıştır. Onun afacan ve ele avuca sığmayan zor bir çocuk olması, başta babası Mehmet Ağa’yı bayağı gerecektir ama o sert mizacıyla buna fırsat vermeyeceği düşüncesindedir. Bu

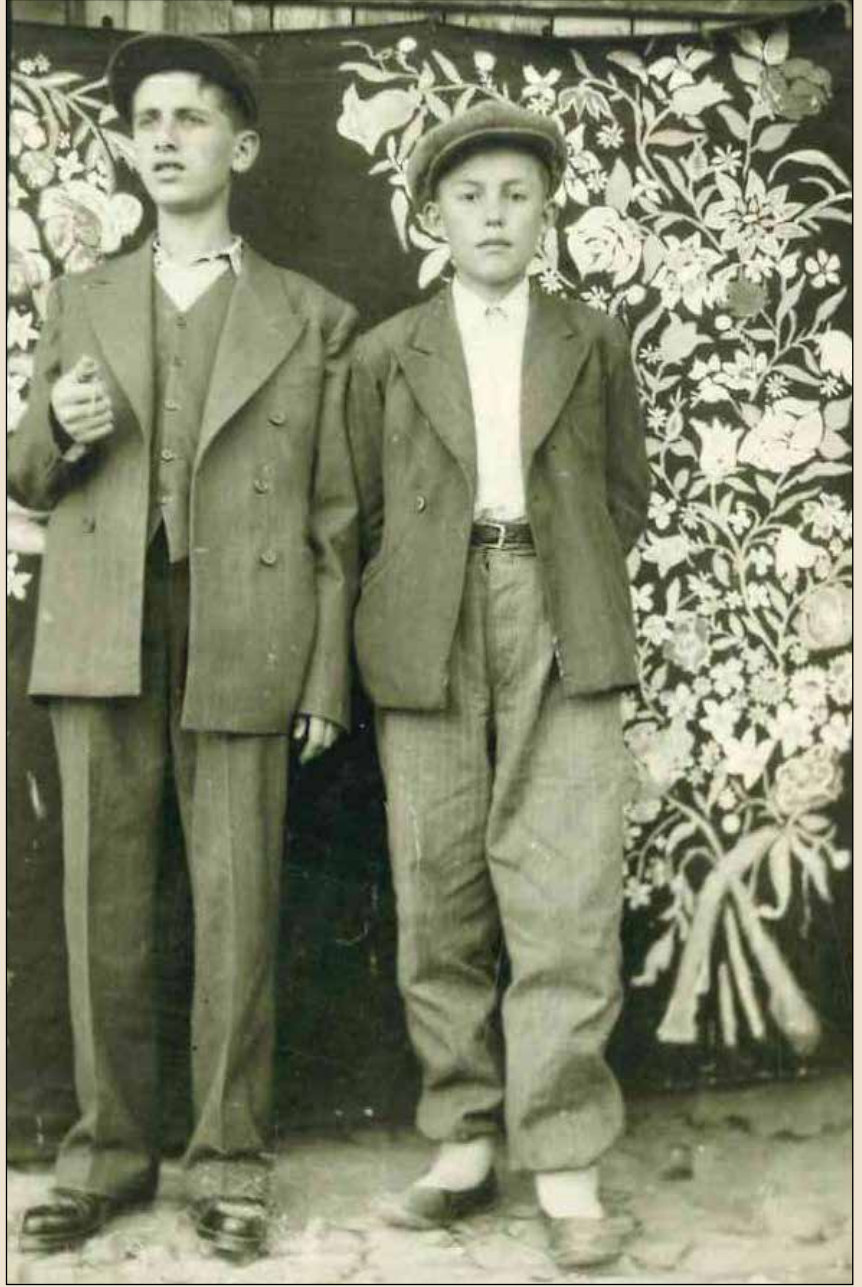
Mehmet Efendi

nedenle babası gözlerini bir an olsun onun üzerinden ayırmaz ve yaptığı ezberleri dinlemek için bir belletmen gibi daima onun başında bekler. Gün olur çifte çubuğa giderken Kenan'ı da yanında götürür; o bir söğüdün gölgesinde Kur'anı ezberlemek için harıl harıl yapraklarını çevirirken; kendisi de elindeki sabanla ovadaki ayırık ve kamış basmış toprakları sürüp devirmekle meşguldür. Öyle zamanlar olur ki Mehmet Ağa'nın bir elinde saban diğer elinde Kur'an; baba-oğul biri okuyup diğeri takip ede ede öküzlerin peşinde çizi boyunca defalarca gider gelirler. Adeta Mehmet Ağa bir taraftan toprağa tohum saçarken diğer yandan da oğlunun kalbine bir bir Kur'an ayetlerini ekerek iki ekimi bir arada yapmaktadır.

Abdurrahman Hoca tarafına bakacak olursak; Kenan için oradaki sıkıntı Mehmet Ağa'ninkinden kat kat daha fazladır. Abdurrahman Hoca çok sert mizaçlı, sokakta görenlerin yanından geçmeye cesaret edemeyip yolunu değiştirdiği, kimsenin söz söylemeye cüret edemediği bir kişiliğe sahiptir. Diğer yandan onun hocalığının yanında aynı zamanda iyi bir ayakkabı ustası olduğunu, tezgâhına giren nice ham derilerin fırınlarda pişirilip kesile kesile kalıplara sokulup sıkıla sıkıla ne hale getirildiğini düşünecek olursak; Kenan'ın işinin burada da epey güç olduğunu anlamak hiçte zor olmayacaktır.

Bundan dolayıdır ki Kenan kaç defa bu tezgâhta bunalıp kaçarak evine gelmiş, anası yavrucağını hocanın hışmından korumak için onu ocak başına saklayıp önüne de tir titreyerek şefkat eteklerini germiş olsa da; her defasında hocası bir kartal edasıyla anında evin ortasında bitip onu kanadından kaptığı gibi geri alıp götürmüştür.

Yine bu kaçışlardan birinin akabinde hocasının teselli ve ikaz mahiyetindeki gönlünden sadır olup dilinden dökülen şu sözler manidardır. Derki: "Oğlum olacaksın da ondan emek veriyorum sana, olmayacak olsan zaten uğraşmam seninle. Sen kendinin farkında değilsin.

Cemil Kalfa - Kenan Hoca

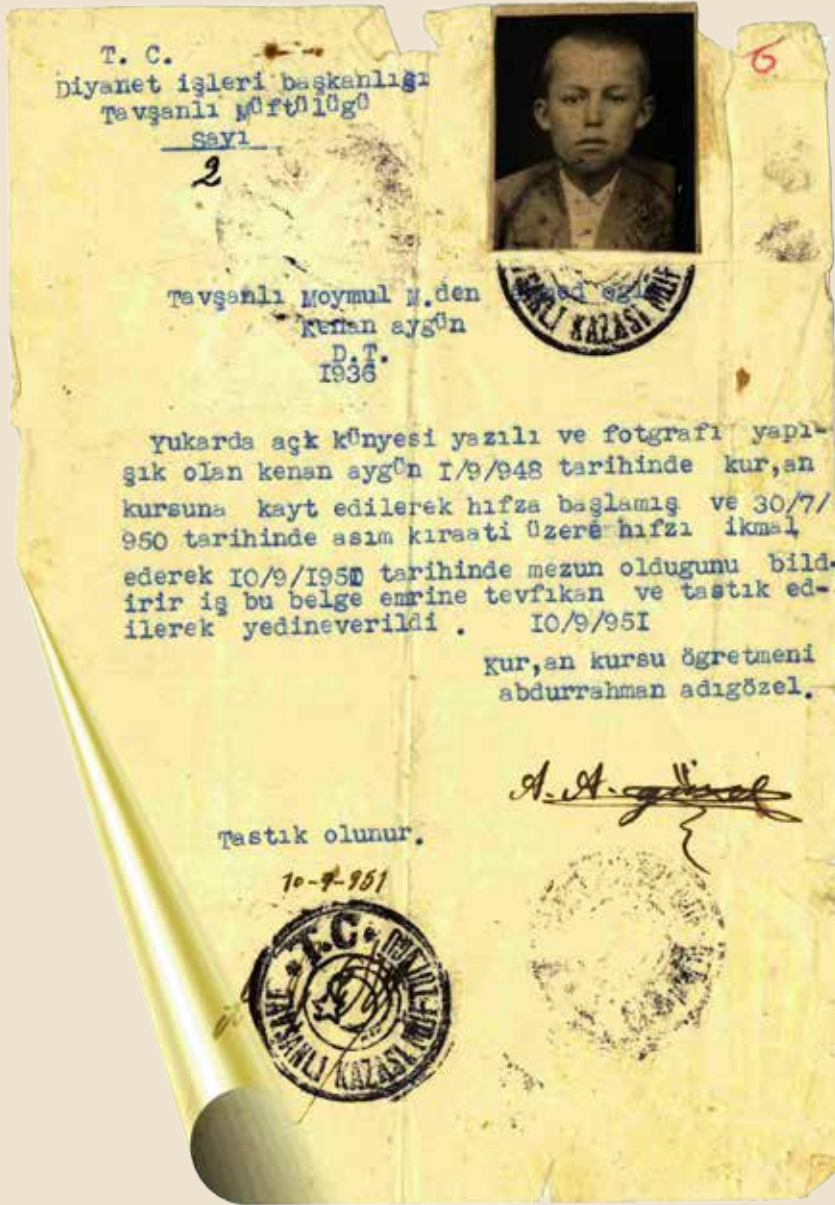
Gayret edersen öyle inanıyorum ki: (parmağıyla Ulu camiyi göstererek) Vallahülazim bir gün sen şu Ulu caminin imamı olacaksın".

Kenan o gün kendisi için pek bir anlam ifade etmeyen bu sözlerin tefsirini yıllar sonra yapacak ve "Hocam o günlerden bu günü nasıl bilmiş" deyip, ömrü boyunca onu hep hürmetle ve minnetle yâd edecektir. Nihayet Kenan bu zorluklar altında cebren de olsa geceli gündüzlü çalışarak iki yıl gibi bir zaman

zarfında hafızlığını bitirip hocasından hafızlık belgesini alır.

Kader, Kenan için bundan sonrada zincirin kalan halkalarını özenle örmeye devam eder. Şöyle ki: O yıllarda İstanbul'un Meşhur Kur'an üstatlarından Rahmi ŞENSES Tavşanlıya gelir. Amacı Anadolu'nun çeşitli yerlerinden emek vermeye degecek hafızlar bulup onları İstanbul'a götürüp yetiştirmektir. Başta hocası olmak üzere eşraftan bir kısım insanda ona; Kenan'ı görüp onun okuyuşunu dinlemesini tavsiye ederler.

Hafız Kenan artık Kenan Hocadır. İlk görevine 01.07.1959 tarihinde Moymul Aşağı Camiinde başlar. Burası onun için bir deneyim yeridir. O imamlığı sadece namaz kıldırımdan ibaret görmez ve görev yaptığı yerin çekip çevrilmesi konusunda aktif roller üstlenir. Bu sebeple Moymul Aşağı Caminin şadırvanının yapılması bahçesinin ağaçlandırılıp güzelleştirilmesi gibi çalışmalarda bulunur. Daha sonra Moymul Yukarı Camiye geçen Kenan Hoca; burada da bu tür çalışmaları artırarak sürdürürken diğer yandan da onun sesinin güzelliği ve sedasının hoşluğu Tavşanlı semalarını çoktan kuşatıp nice gönülleri tesir altına almaya başlamıştır bile. Bu nedenle Tavşanlıdan birçok kişi onun arkasında namaz kılmak için sık sık Moymul Yukarı Camiye gelmeye başlarlar.

Hal böyle olunca o yıllarda Ulu cami imam-hatipliğinden emekli olan Hafız İbrahim Gemalmaz'ın yerine Kenan hoca layık görülür ve 03.07.1969 tarihinde tayini Ulu camiye yapılır.

Artık Kenan Hoca Tavşanlı Ulu caminin İmam-Hatibidir ve aynı zamanda burası onun ustalık dönemini oluşturacaktır.

Dostlarının dilinden o şöyle anlatılır: O mesleğine çok düşkün birisidir. Vaktinin çoğunu Ulu camide ve bahçesinde geçirir. Sesi çok mükemmeldir. Duyup ta

Rahmi ŞENSES Kenan'ın okuyuşunu ve sesini dinleyip halini inceledikten sonra onu beğenir ve İstanbul'a götürmeye karar verir. Bunun üzerine Kenan ve ailesinin içine büyük bir sevinçle birlikte bir de üzüntü düşer. Çünkü O yıllarda elde yok avuçta yoktur. İstanbul gibi bir yere bu çocuk nasıl gönderilir diye derin derin düşünmeye başlarlar. Nihayet "Dilerlerin Mehmet DİLER'in babası Mustafa Ağa" memleketimiz için yetişsin diye onu giydiren kuşatır cebine harçlığını da koyar ve bu şekilde Kenan İstanbul yolunu tutar.

O günün İstanbulunun Aşere-i takrip, Tashihi huruf ve makam üstatlarından olan Hafız Rahmi ŞENSES Beyoğlu Ağa Camii Baş

İmam-Hatipliğinin yanında aynı zamanda İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü Hocalarındandır. Beyoğlu gibi güzide bir semtin hocası olan Rahmi ŞENSES; tam bir beyefendi kişiliğinin yanında aynı zamanda entelektüel bir kişiliği de sahiptir. Bu sebeple o talebelerine okuyuş ve makam bilgilerinin yanında aynı zamanda farklı bir kişilik ve kimlikte kazandırmaktadır.

İşte Hafız Kenan da böyle bir üstadın membaında yunup yıkanıp oradan kana kana içecek ve hemşerilerinin "Memleketimiz için yetişsin" diyerek gönderdiği İstanbul'dan, Tavşanlı'ya dönüşünde hediye olarak onlara İstanbul un okuyuşunu ve entelektüelliğini getirecektir.

H. İbrahim Güçlü, Kenan Hoca, Davut Özay, Hüseyin Bayır...

etkilenmemek mümkün değildir. Hafızlığı çok sağlamdır. Kuranı kerimi baştan sona ezbere okuyabilecek durumdadır. Sert, otoriter ve kararlı bir görünümünün ardında; duygusal, samimi ve cana yakın bir kişilik saklıdır. Konuşması çok edebidir. İstanbul lisanıyla konuşur. Kelimeleri yerli yerince ve çok muntazam bir şekilde telaffuz eder. Meramını tam anlatacak kelime bulamayınca sözü ezip büzmeyi değil susmayı tercih eder. Giyimine çok düşkündür. Genelde açık renkli kıyafetler giyer. Takım elbise ve gömleklerini konfeksiyondan değil, en güzel ve kaliteli kumaşlardan kendi bedenine özel diktirir. Kısacası her haliyle o tam bir İstanbul beyefendisi ve tam bir hoca efendidir.

Kenan Hoca kendisinde topladığı tüm bu özellikler sebebiyle bulunduğu yerin ruhuyla beraber bedenine de tesir eder. Bu sebeple o görevinin yanın da Tavşanlıdaki dini, sosyal ve kültürel tüm alanlarda derinden derine varlığını hep hissettirir. Tavşanlı İmam-Hatip Lisesi Yaptırma Derneği, Hayırlı Hizmetler Vakfı'nın kurulması gibi dernek ve kuruluşlarda görevler alarak birikim ve deneyimleriyle buralara her türlü desteği sağlar. Moymul'da olduğu gibi caminin imarıyla ilgili çalışmalarını burada da sürdürerek ulu caminin ve bahçesinin fiziki durumunu kendi

ruh ve düşünce dünyasına göre şekillendirmeye başlar. Öncelikle o yıllarda sade bir halde olan Ulu caminin mihrabını o günün en güzel cini ustalarını bularak bugünkü haline dönüştürür. Ulu caminin bahçesini mermerle kaplatır. Cemaatin namaz haricindeki vakitlerini huzur içerisinde geçirip çaylarını keyifle yudumlamaları için etrafına rengarenk güller dikerek adeta orayı park haline getirir. İstanbul camilerinde olduğu gibi caminin bahçesine ve kubbelerinin çeşitli yerlerine güvercin yuvaları yaparak

oraya farklı bir ruh ve atmosfer kazandırmaya çalışır.

Cami vakıf malıdır. Dolayısıyla derneği de parası da yoktur. Bütün bu hizmetleri kendisi esnafı bir bir gezip para toplayarak yapar. Bu konularda ona maddi ve manevi olarak Mustafa AYAŞLI büyük destekler verir.

Kenan Hoca mesleğine çok düşkün birisidir. O günlük hizmetlerinin yanında ulu camide hemen hemen her gün öğle namazlarından önce mukabele okur. Cemaatin kalaba olduğu Cuma günleri ve ramazan aylarına ayrı bir hazırlık yapar. Hele hele kandil geceleri oldumu ulu cami tıklım tıklım dolar taşar. O kubbeler altında buhurdanlıklardan, gülapdanlardan yayılan mistik kokular eşliğinde onun ve onun gibi hafızlar tarafından okunan kur'anlar, mevlitler, ilahi aşkla atılan çezbeler bugün hala kubbelerde yankılanır. 28.03.1970 Tarihindeki Gediz depreminde Ulu camide hasar görülür ve bu nedenle 07.04.1970 de ibadete kapatılır. Bu arada Kenan hocada geçici olarak Arifağa camiine görevlendirilir.

Kendi camisinde görev yapamamak Kenan Hocayı epey olumsuz etkilemektedir. Değişik girişimlerde bulunulsa da bir türlü cami restore edilmemektedir. Bir haber alır ki; o günlerde Başbakan Süleyman

Müftü İbrahim Aslanbaba, Kenan Hoca, İbrahim Hoca, S. Ahmet Hoca, Hüseyin Hoca, Davut Hoca, Kadir Hoca, A Rıza Hoca..

DEMİREL Tavşanlı'ya mitinge gelecektir. Kenan Hoca, Demirel gelmeden önce Cemaati ve halkı bu konuda bilinçlendirip örgütler. Demirel mitinge başlayınca alandan bir grup ellerindeki pankartlarla devamlı olarak Ulucamiye... Ulucamiye ...diye slogan atarlar. Miting bitince Demirel, "Hayırdır ne var bu Ulu camide" diye sorar. Bu istek üzerine Demirel ve halktan bir grup Ulu camiye gelirler ve caminin durumu hakkında bilgi verip ondan yardım isterler. Bu olaydan bir süre sonrada Ulu caminin restorasyon çalışmaları başlar ve o günün parasıyla 165.000 lira gibi bir masrafla cami tamir edilir ve tekrar ibadete açılır.

Onun sabah ezanları çok meşhurdur. Caminin müezzini olmasına rağmen sabah ezanlarını genelde kendisi okur. Bu nedenle her sabah namazı camiye yaklaşık bir saat önce gelir ve bir yandan camiyi ibadete hazır ederken diğer yandan da okuyacağı ezana konsantre olur. Nihayet vakit gelince "Âvâzeyi bu âleme Dâvud gibi salar" ve bu hal, karanlıklar nura gark olana kadar bu kubbede devam eder.

Onun sabah ezanlarıyla ilgili bir anısını Moymullu Fahri GÖNEN şöyle anlatıyor. Yıllar öncesi üç aylığına ömre ye gitmiştim. Daha önceki gidişlerimizde Türk televizyonları oraya yayın yapamadığı için aylarca ülkemizden habersiz

kalırdık ve buda bize büyük bir sıkıntı verirdi. Nihayet o gidişimizde bir özel televizyon kanalımız oraya yayın vermeye başlamış ve bizde fırsat buldukça o kanaldan pek gözümüzü kulağımızı ayırmazdık. Bir Ramazan ayıydı ve gece saat iki çivarlarında Mekke'deki otelimizde sahur programını izliyorduk. Sakarya Üniversitesinden bir profesör çok içten konuşmalar yapıyordu. Bir ara konu sabah ezanlarına geldi ve profesörün dilinden şu sözler dökülmeye başlayınca irkilerek kendime geldim.

"Ben ömrüm de en güzel en tatlı ve en içten sabah ezanını Tavşanlıda dinlemiştim". 1970'li yıllardı. Bir profesör arkadaşımın Tavşanlı'da yollarımız birleştirip Ege bölgesindeki programa gidecektik. Dolayısıyla ben Tavşanlı'ya akşamdan varıp o gece sobalı bir otelde konakladım. Sabah vakti öyle etkili ve güzel bir ezan sesiyle uyandım ki: yatağımın üstüne oturup bu ezanı ruhumun derinliklerine kadar hissetmeye çalıştım. Kalkıp bu ezan sesinin nereden geldiğini oteliye sordum. Oda ulu camide Kenan Hoca diye bir imamımız var o okudu dedi. Bu sesin sahibi Kenan hocayı görüp konuşmayı çok istedim. Ne yazık ki trenin geliş saati yaklaştığı için camiye gidemedim. Hala o ezan sesi kulağımdadır.

Halk arasında bugün hala onun bülbül ve kanarya sesleri arasında teyp kasetine alınmış çok güzel bir sabah ezanı müdaviimleri tarafından sevilerek dinlenmektedir. Bir bahar mevsimi adadaki Kocasuyun kenarında kaydedilen bu kasette; sabahın seherinde bülbül ve kanaryalar aşkla vecdle şakırken o esnada Kenan Hocanın derinden gelen yanık bir sabah ezanı da adeta bülbüllerle yarışmak ister gibi onlara eşlik eder.

Kenan Hoca görevi gereği defalarca hacca gider. 1970'li yılların sonlarına doğru gitmiş olduğu bir hac görevinde Diyanet işleri Başkanlığı yetkililerinden birisi Kenan Hoca'nın sesinin güzelliğini fark eder ve kendisine TRT 1'de Kuran okumasını teklif eder.

O yıllarda Türkiye geneline yayın yapan tek TV kanalı TRT 1 vardır. Oda sadece akşamları yayın yapmaktadır. Bu TV de haftada bir saat cuma akşamları "İnanç Dünyası" adlı dini bir program yapılmaktadır. Hem devlet televizyonu olmasından hem de bu kısıtlılıktan dolayı o yıllarda bu televizyona çıkabilmek çok zor bir işti. İşte Kenan Hoca Sesinin güzelliğiyle bu zorlukları aşip o yıllarda TRT'de güzel bir Kuranı kerim okuyarak hemşerilerini mest edip gururlandırmıştır.

Tavşanlı halkı da böyle sesi ve sedası ülke çapında fark edilip beğenilen Kenan Hocayı sadece Ulu camide dinlemekle yetinmez ve onu sık sık

Kenan Hoca ve İbrahim Hoca

değişik merasimler tertipleyerek evlerine mevlit okutturmaya davet ederler. Onun bu konuda mevlithan arkadaşı Aşağı Tekkenin İmam-Hatibi Hafız İbrahim Aslan Hoca'dır. Kenan Hoca ile İbrahim Hoca'nın arkadaşlıklarının temelleri çok eskilere dayanır. Onlar çocukluklarında aynı hocada hafızlık yapmışlar bununla beraber ikisi de İstanbul'da aynı üstat Rahmi ŞENSES'ten dersler almışlardır. Hal böyle olunca birbirleriyle hem kafaları hem tarzları iyi uyumaktadır.

O yıllarda bu ikilinin biri Tavşanlı'nın ses ve makam üstadı; diğeri de kıraat ve mahreç üstadı olarak anılırlar. Bu nedenle halkın onlara karşı olan teveccühü ve muhabbetleri de her zaman farklı olmuştur.

Kenan Hoca, sosyal ve kültürel yönden de aktif bir kişiliğe sahiptir. 1968 yılında Tavşanlı'da kurulan ve kendi bölgemizde

olduğu kadar ülkemizin değişik il ve ilçelerinde de programlara katılan Arslanbey Mehter Takımında Kenan Hoca da mehterbaşı olarak yer alır.

Kenan Hoca, bu mehterde o güzel sesiyle çok güzel gazeller okuyarak izleyiciler üzerinde büyük tesirler oluşturmaktadır.

1976 yılında Arslanbey Mehter Takımı; Ankara'da Milli Selamet Partisi Gençlik kolları tarafından İstanbul'un fethinin 523 yılı kutlamalarına davet edilir. Çok etkileyici bir şiir eşliğinde ve büyük alkışlar arasında alana giren mehter takımı birkaç tane marş söylediikten sonra sıra Kenan Hoca'nın gazel okumasına gelir. Bu mehterde o yılların çok meşhur zurnacısı olan Harmancık'ın Ballısaray köyünden "Kambur zurnacı" lakaplı İsmail SURUÇ'ta zurnacı olarak görev almaktadır ve Kenan Hoca'nın okuduğu gazellere zurnasıyla çok güzel ara taksimler yapmaktadır.

Sunucu: "Programımızın bu bölümünde mehterimizin "Gazelhanı" Hafız Kenan Aygün'ü ve çok meşhur zurnacımız İsmail Ağa'yı sahneye davet ediyorum" der. Kambur zurnacı; yürekleri ürpertercesine ve tüyleri diken diken edercesine öyle bir ara taksime başlar ki; alanda alkışlar yağışlar.... Akabinden o yanık sesiyle Kenan Hoca da;

Ta ezelden Aht eyledim mert ölmeyi şanımla ben âman âman.

Hücceti namusumu imzaladım kânımla ben Âman âman....

diye öyle bir gazel çeker ki; alkışlar... Allaaaaah nidaları, göz yaşları айılanlar bayılanlar.....O gün Ankara'da, o alan adeta yıkılır.

Nihayet yıllar yılları kovalar ve Kenan Hoca çok erken olmasına rağmen mesleğinin en verimli ve zirve noktasında ani sayılabilecek bir kararla 01.09.1983 yılında emekliye ayrılır. Bunun altında şu nedenler yatmaktadır. Kenan Hoca oğlu da hafız yapmış ve Tavşanlı İmam Hatip Lisesi'nin orta kısmında okumaktadır. Onu İstanbul'a götürüp orada İmam Hatip Lisesinde okutmak ve bunun yanında ona büyük üstatlardan dersler aldırarak kendinden daha üstün bir hoca yetiştirme arzusundadır. Kenan Hoca böyle düşünceler içerisindeyken o yıllarda İstanbul'da ticaret yapmak ta olan bir arkadaşı ona ticaret ortaklığı teklif eder ve Kenan Hoca da bunu kabul eder. Böylece Kenan Hoca İstanbul'a gidip hem ticaret yapacak hem de oğlunu okutacaktır. Fakat sonuç böyle olmaz. Kenan Hoca da ticaret ruhu, oğlunda da okuma ruhu olmadığı için bir yıl sonra İstanbul'dan geri dönmek zorunda kalırlar.

Bundan sonra Kenan hoca için biraz sıkıntılı günlerde başlamıştır. Çünkü mesleğinin ev verimli yıllarında görevden ayrılmış, İstanbul planları tutmamış ve böylece kendisini tatmin edecek bir meşguliyet olmayınca içinde bir boşlukta hissetmeye

başlamıştır. Bu esnada fahri görevli olarak iki üç kez Almanya ya gidip gelmiş olsa da nihayetinde bunlarda bitmiştir.

İşte böyle bir dönemde bir ara ne yapıp edeceğine karar vermeye çalışırken Moymul'un emeklilerinin hobi olarak güvercin, denizli horozu ve cins tavuklarla uğraştıklarını görür. Oda kendisine böyle bir meşguliyet bulmayı düşünür. Fakat o Kenan Hoca'dır, farklı olması lazımdır. Böyle tavuk, horoz gibi klasik şeylerle uğraşmayı kendisine pek layık görmez. Bu nedenle Bursa Karacabey taraflarındaki bir çiftliğe gider ve oradan "kuş değdin böyle olur" dercesine; rengarenk iki tane tavus kuşu iki tane sülün kuşu alır gelir. Moymul'un kuş meraklıları artık Kenan Hoca'nın başındadır. Kenan hoca evinin

önünde sandalyeye kasılır biryandan kahvesini yudumlarken bir yandan da tavus kuşlarının ve sülünlerin gösterilerini izlemektedir... Ama diğer yandan da Kenan Hoca'nın içindeki boşluk hala derinden derine kendini hissettirmektedir. Kendisinde bilmektedir ki bu hali değil tavus kuşları sülün kuşları; zümrüt-ü ankâlar bile pek dolduracak gibi değildir.

Kenan Hoca böyle bir ruh hali içendeyken Moymullular ona Moymul Camileri dernek başkanlığını teklif ederler ve Kenan Hoca'yı dernek başkanı yaparlar. Bu durum onun hastalığına biraz merhem olur. Kenan Hoca, burada hizmetlerine hummalı bir şekilde tekrar başlar. Moymul'daki camilerin ve mezarlığın eksik ve gediklerini giderir. Geliri camiye ait olmak üzere Moymul'a

bir ekmek fırını yaptırır. Bir yandan bu gibi işlerle koştururken kalan zamanlarında da camide çocuklara ve halka Kuran Kerim öğretmek için çalışır.

Fakat onun hayalinde Moymul'a farklı alanlarda hizmet verebilecek çok amaçlı külliye ve kültür merkezi gibi bir eser meydana getirmek vardır. Bunun için çok büyük çaba ve gayretler sarf eder. Nihayet 21 Kasım 1986 tarihinde bu binanın temelini atarak inşaatına başlar. Bu inşaatın yapımına maddi kaynak sağlamak için Almanya'ya gider ve oradaki Türkleri ev ev gezerek bu binanın parasını bu şekilde toplar. İki yıl gibi bir zamanda bu inşaatı tamamlayan Kenan Hoca bu binanın içini de en iyi şekilde döşeyip güzel bir törenle burayı hizmete açar.

Bu binada; Kur'an Kursu, kütüphane, sağlık ocağı ve lojmanlar bulunmaktadır. Derken yıllar yılları kovalar ve 64 yaşlarında iken Kenan Hoca rahatsızlanır ve 2.000 yılında Hakkın rahmetine kavuşur. Kenan Hoca anasından da babasından da önce bu dünyadan göç etmiştir.

Kenan Hoca ile ilgili serüvenimizin sonuna gelirken onun ölümünden sonraki bir hali de burada bir anekdot olarak anlatmadan geçemeyeceğim. Şöyle ki: Kenan Hoca'nın 2.000 yılındaki ölümünden on üç ay gibi bir zaman sonra 13.01.2003 Tarihinde Annesi Ayşe Hanım da vefat eder. Annesinin mezarı Kenan Hoca'nın mezarının başı ucuna kazılır. Bu mezar kazılırken Kenan Hoca'nın mezarının başının geldiği kısım yeni kazılan mezarın içine yıkılır ve böylelikle Kenan Hoca'nın cesedi de açığa çıkar. Mezarcular ne yapalım diyerekten oğlu Mehmet'e haber salarlar.

Bundan sonraki kısmı Mehmet aynen şöyle anlatmaktadır; “Haber alınca dayımla beraber mezarlığa vardık. Hakikaten dedikleri gibi babamın mezarının baş kısmı yıkılmış mezarın içinde babam kefeniyle beraber görünüyordu. İyice görmek için biraz tedirgin ve ürpertili bir halde alt taraftaki babaannem için kazılan boş mezarın içine indim. O seviyeden babamın mezarının içi daha iyi görünüyordu. Öğle vakti güneşte mezarın içine doğru vurduğu için bir tünel gibi babamın başı ucundan ayakucuna doğru her şey net görünüyordu. Ayakları dikkatimi çekti. Mezara koyarken o kısmı ben tutmuştum ve ayakları aynen koyduğum gibi yukarı doğru dik bir vaziyette duruyordu. Hayretler içindeydim! Aradan o kadar zaman geçmesine rağmen sanki babamı dün buraya koymuşuz gibi bir hal vardı karşımda. Kefeni bembeyazdı. Üzerinde en ufak bir leke dahi yoktu. Göğsünün üzerinde küçük bir ağaç kabuğu gibi bir şey gördüm. Onun haricinde ne bir koku, kefeninde ne bir bozulma ne bir yağmur suyu damlası hiçbir leke bile yoktu. Güneşte tam karşıdan mezarın içine doğru vurduğu için kefen bembeyaz parlar gibiydi. Bir an içimden yüzünü açıp bakmak geldi. Elimi uzattım ama yapamadım. Eğer yanında bir kişi daha olsaydı açacaktım yüzünü. Ama yapamadım. Yüzü kableye doğru dönük olduğundan sol omuzu biraz yukarıdaydı ve orası dikkatimi çekti. Elimi uzatıp sol omzunu ve kolunu tuttum.

Omzunu tuttuğumda ne ete benziyor ne kemiğe benziyordu. İkisinin ortası birazda donmuş katılaşmış gibi bir hal hissettim. O an içimden çok sevdiği arkadaşı İbrahim Hoca geçti ve büyük bir coşkuyla beraber “Hocam gel arkadaşını bir gör demek geldi.” O anı hiç unutmam. Ama kalbimden hala yüzünü açmak geçiyordu ama yapamadım. Biraz ürpermeye başladım ve mezardan çıktım. Yıkılan kısmı kapatabildiğimiz kadar kapattık ve alt kısmına da babaannemi defnettik.”

Kesin delillere dayanmamakla birlikte dini literatürde şöyle bir bilgi vardır. “Hafızlar canlı Kur’andır. Onların değil bedeni Kefenleri dahi çürümez.” denir. **Allahü âlem** (En doğrusunu Allah bilir.)

O hala bugün bir Fatıha okumak için Moymul mezarlığındaki kabrinin başına uğrayanlara **İmamı Gazali** şu sözleriyle seslenir:

Bana rahmet okuyun rahmet olunanız,

Biz gittik biliniz ki sırada siz varsınız,

Son sözüm olsun size aleykümselâm dostlar,

Allah selamet versin, diyecek başka ne var.

Yazımızı onun kendisinin yazmış olduğu vasiyetinden bazı bölümler olarak kendi sözleriyle noktalayalım

Ey kâinatı yaratan, yerlerin, göklerin, zerrelerin kürelerin, insanların cinlerin hülâsa bütün mahlukatın sahibi yüceler yücesi ulular ulusu Allahım. Uzun ömür verdin, en değerli dostlarını fakir için rehber eyledin, dünyevi uhrevi hiçbir şeyi esirgemedin bol bol saçtın.

Buna rağmen gayrete galipte layıkıyla kulluk edemedim. Koskoca ömür böyle geldi geçti. Hatalar noksanlıklar birbirini takip etti. Gönlümün istediği gibi yeşeremedim. Yalnız senin yüceliğine rahmanlığına settarlığına ve gaffarlığında teselli buldum.

Bu hakir, zayıf kulunun günahlarını hatalarını bağışla. Çünkü o seni, Resulünü edibini ve bütün seni sevenleri ve sevdiklerini sevmiştir.

Gerek varislerime gerek onu takip eden ve edecek olan zürriyetime de inayet eyle. Hepsine kavi iman ver atalete uğrayanlardan eyleme ki; bir taraftan kulluklarına devam ederken diğer taraftan senin kullarına hizmet etsinler ve her an seni tevhit edenlerden olsunlar.

Ruhu Şâd olsun.

Not: Yazar bu makaleyi yazarken; Kenan Hocanın oğlu Mehmet AYGÜN, Hafız İbrahim Aslan Hoca, Cemil Kalfa ve diğer kişilerin anlatımlarını yazısına temel yapıp, olayları kendi ruh dünyasına göre yorumlayarak anlatmıştır.

ULUÇAM KÖYÜ

OSMAN GÖNEY / Coğrafya Öğretmeni

Köyün adı

1 530 tarihli Osmanlı arşiv belgelerinde köyün adı "Ala-öne" şeklinde geçmektedir. Niçin böyle bir isim verildiği hususunda bir kayıt yoktur. Ala kelimesi: "1. Karışık renkli, alaca. allı. 2. Açık kestane renginde olan, ela. 3. Kekliğin boynundaki siyah halka. 4. Benekli. 5. Tam olgunlaşmamış, ham kavun, karpuz, meyva. Yarı, yarım: Ala çiğ. Ala sulu. 4. Sulanan tarlada kuru kalan yer. 5. Tarlada sabanın atladığı yer, sürülmemiş toprak. 6. Bir çeşit pamuklu dokuma. 7.Çit. 8.Kanat. Kanat şeklinde

uzamış bir yapı 9.Karla örtülü yerde açıkta kalan toprak parçası. 10.Baklagiller familyasına ait türlerin çiçek kısımlarından biri. 11.Bazı meyve ya da tohumların rüzgârla dağılmasını sağlayan zarsı uzantı. 12.Kemik üzerindeki kanat benzeri uzantı. 13.Avcıların, gizlenme kümelerinin önüne gerdikleri örtü" anlamlarına gelmektedir. Öne kelimesi ise: "Önce, ilkönce. Biraz ileri, öte." anlamlarına gelmektedir.

Çok zayıf bir ihtimale göre köyün adı Rumca (Bizans) "Alona-Alone-Aloni" kelimesinin evrilmesinden gelmiş olabilir. Alona kelimesi

Rumcada Ala: at, ona: yeri yani atların yetiştirildiği yer anlamına gelir. Aloni kelimesi düz harman yeri anlamına gelir. Alone kelimesi de yalnız tek anlamına gelir. Alona ismi kadın ismi olarak da kullanılmaktadır. Anadolu'nun Türkleşmesi sürecinde Uluçam köyüne gelen Türkler eski Bizans yerleşiminin üzerine köylerini kurmuşlardır. Anadolu'daki birçok yerde Bizans isimleri ufak değişikliklerle devam etmiştir. Mesela: Kotüyum=Kütahya, Kadoi/Kadi=Gediz, Sinaus=Simav. Uluçam'ın eski ismi olan "Ala-öne" ismi de Bizans Rumca "Alona-Alone-Aloni" kelimesinin de-

ğışime uğramış hali olabilir. Çünkü Uluçam köyüne gelen ilk Yörük Türkmenler ilkönce kiliseyi camiye çevirmişler, eski Bizans yerleşiminin üzerine köy kurmuşlardır. Bu yerleşimin eski adı "Alona-Alone-Aloni" olabilir.

Halk söylencelerinde iki tane rivayet vardır:

1-Henüz Uluçam köyünün olduğu alanın ve arazilerinin yerleşim olmadığı tarihlerde, bu bölge ticaret kervanlarının geçtiği bir yerdir. Yörük obasının biri Aşağı sokak mevkiinden geçerken yağmur nedeniyle batağa dönen yoldan diğer hayvanlar geçiyor ama eşekler bataklığa saplanıp kalıyorlar, çıkmıyorlar. Onları bataklıktan kurtarıncan Ali ismindeki Yörük beyi orada vefat ediyor. Hatta ölmeden önce "benim neslimden gelecek olanlar eşek kullanmasınlar" diye vasiyette bulunuyor. Rivayete göre köyün adı bu Ali ismindeki Yörük beyinden gelmektedir.

2- İkisinin adı da Ali olan kardeşler Uluçam ve Altınova köylerinin olduğu bölgeye gelirler. Büyük kardeş Uluçam köyüne yerleşir. Köyün adı büyük Ali anlamında "Büyük Aleve" olur.

1898 Osmanlı kayıtlarında ise "Alave-i Kebir" şeklinde kayıtlıdır.

Türklerden önce Uluçam

Cuma camii mevki Bizans-Roma yerleşimidir. Bu bölgeden mermer sütunlar, Roma-Bizans mermer kitabeleri, toprak su boruları (küngler), tahıl-şarap küpleri vs çıkmaktadır. Günümüze kadar ulaşan Roma-Bi-

zans dönemine ait üç adet su şebeke hattı bulunmaktadır.

Türklerden sonra Uluçam

Türklerin Uluçam köyüne ne zaman geldikleri hususunda kesin bilgiler mevcut değildir. 1530 tarihinde köyde 14 hane olduğu göz önünde bulundurulursa, Uluçam köyünde daha önceki yıllardan beri yerleşim olduğu tahmin edilebilir. Halk söylencelerine göre köyün ilk sakinleri Uluçam arazisinin 7 veya 8 yerine dağılıyorlar. Sonra toplanıp Aşağı Dede mevkiine daha sonra da şimdiki köyün olduğu yere yerleşiyorlar. Yer değiştirmelerinin gerçesi ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

Yine halk söylencesine göre; Aşağı Dede mevkiine ilk geldiklerinde orada Bizans-Roma döneminden kalan kiliseyi camiye çeviriyorlar. Kilise, Cuma camisi olmuş. Çevre köyler, özellikle Harmançık'ın Kocapınar, Gökçeler köyleri ve Altınova köyleri Cuma namazı için buraya geliyorlarmış.1950 yıllarına kadar çatısı olmak üzere ayakta kaldığı, fakat 1970'li yıllarda ise sadece duvarlarının kaldığı iddia edilmektedir.

-Aşağı Dede mevki: Tarihi Osmanlı mezarlığı var. Bu mezarlıktaki sarıklı, sanat ve estetik değeri yüksek mermerden mezarlar varmış ama tarihi eser kaçakçıları tarafından talan edilmiş. Bu mevkide tarihi yaşlı meşeler var.

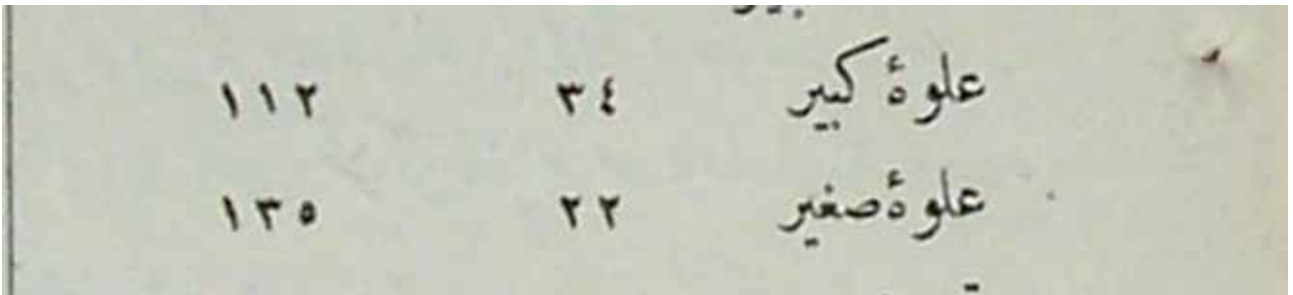
-Yukarı Dede mevki: Hıdırellezde ilk dede günü burada yapılmaktadır. Bir hafta sonra Aşağı Dede mevkiinde yapılmaktadır

-Halk söylencesine göre; 1880'li yıl-

larda köyde kolera salgını yaşanmış. Kolera salgınında ölenlerin çoğalmasması, mezarlığın da uzak olması ve ölüleri taşımadaki zorluklar; Aşağı Dede mevkiine yeni bir mezarlık yapılmasına neden olmuş. Yani şimdiki mezarlık oluşturulmuş.

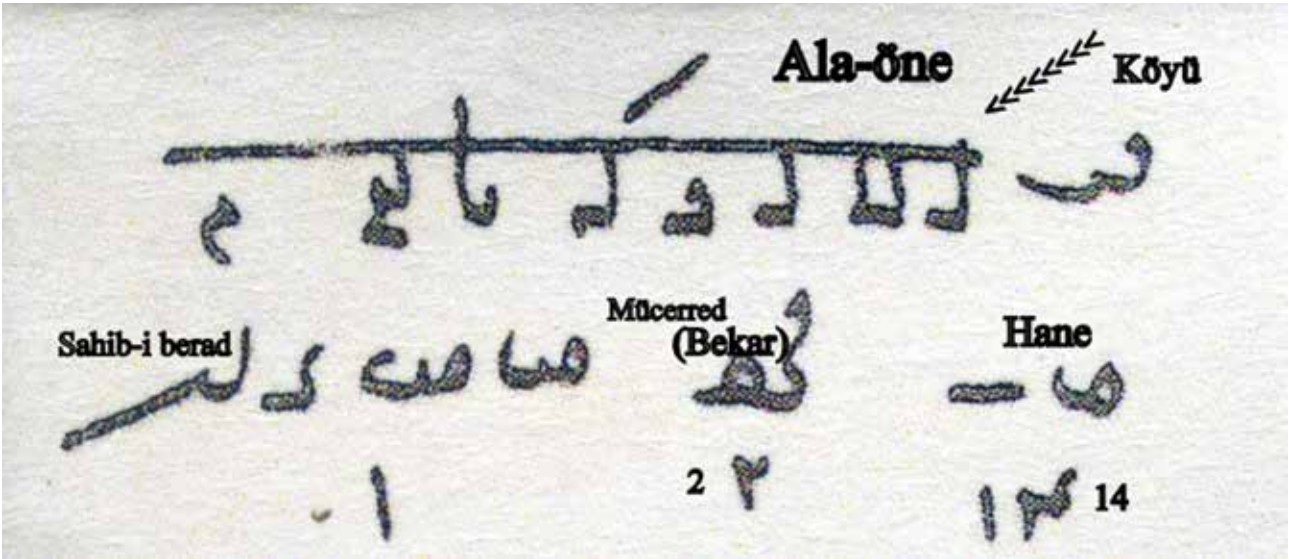
İşgal Yılları (1921-1922)

Halk söylencesine göre; Yunanlılar köyde kalmamıştır. Sadece gelip geçmiştir. Ama köyden geçerken zarar vermiştir. Yunanlılar, tarladaki ürünleri yakmışlardır. Yaylacıklar sülalesinden Hüseyin Kara çok dövülmüş ve öldü diye bırakılmıştır. Başına yemek pişirilen kızgın sac ayağı geçirilmiştir. Hocalar sülalesinden Bekir Gökçe de dövülmüştür. Yunanlılar gelmeden önce köye Kabakçı gelmiş ve kendisine ziyafet veriliyor. Kabakçı köyden ayrılırken; "Yunan gelirse bizim çok kalabalık olduğumuzu söyleyin" diye tenbih ediyor. Köye Yunanlılar gelince, Yunan komutanı köy odasına gidiyor. Ortaya sofrayı yaydırıyor, üstüne gaz tenekesi koyduruyor. Kendisi de gaz tenekesinin üstüne oturuyor. Odaya çağırıldığı köylülere "Kabakçı köye geldi mi?" diye soruyor. Bu arada Akileler sülalesinden 10 yaşlarındaki Nuri Yalçın'a bir tokat atıyor. Çocuk Nuri tokatı yiyince konuşmaya başlıyor. Kabakçının gelip gittiğini söylüyor. Hatta Kabakçı ve yanındakilerin çok kalabalık olduğunu abartarak anlatıyor. Bu işgal yıllarında en çok mağdur olan kişi köyün zengini İnce Ahmet olmuştur. Köye gelen eşkiya, çete ve Yunanlılar ilk önce onu soymuşlar, malını mülkünü talan etmişlerdir. Bir rivayete göre bu duruma çok kızan İnce Ahmet sonradan çete olmuştur.

BELGE: Aleve-i Kebir ve Aleve-i Sağır köyleri

BELGE: 1530 Yılında Alevi köyü

Tablo: Yıllara göre mezun öğrencilerin durumu

Yıllar	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000
Nüfus	117	123	149	166	222	240	237	221	224	252	213	156	105

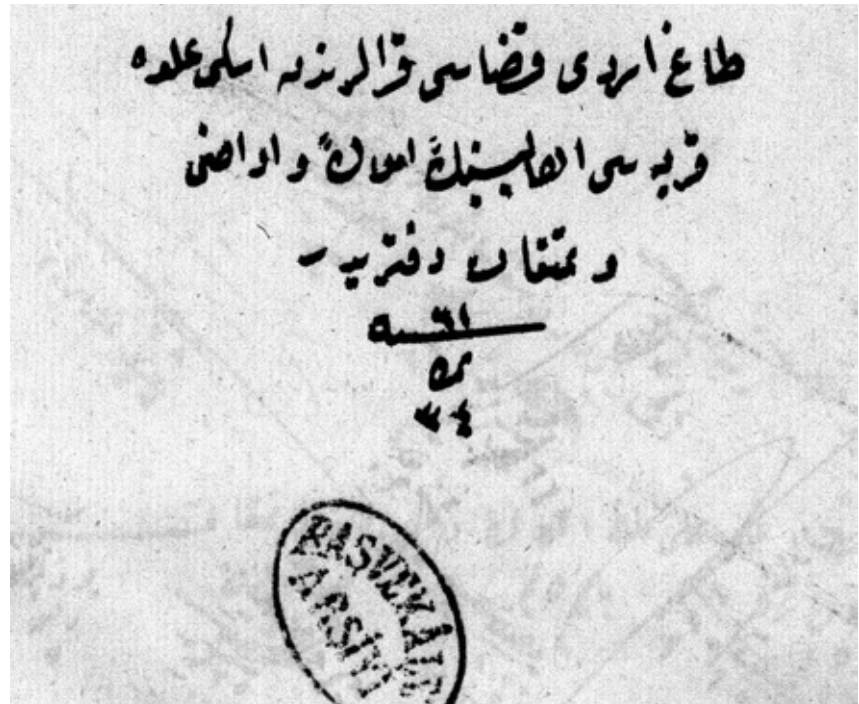
Sosyo-Ekonomik Yapı

Osmanlı arşiv belgelerine göre 1530 tarihinde Uluçam köyünde 14 hane, 2 bekar, 1 sahib-i berat, 1 muhassıl, 3 sipahizâde bulunmaktadır. Hasılat olarak da 2032 kuruş kaydı vardır. 1898 yılında Uluçam köyü 34 hane olup nüfusu 112'dir. En son yapılan 2011 nüfus sayımında ise 48 erkek 46 kadın toplam nüfus 94'dür.

Halkın rivayetine göre; 1900'lü yılların başında köyde bir medrese bulunmaktadır. Osmanlı arşiv belgelerindeki kayıtlara göre Dağardı nahiyesinde 1898 yılında bir medrese vardır fakat Dağardı nahiyesinin hangi yerleşim biriminde olduğu belirtilmemiştir. Nahije merkezinin Balıköy olduğu 1906 yılında altı tane medrese vardır. Fakat yine Uluçam köyünün ismi geçmemektedir. Halkın rivayetine göre medresenin ilk kurucusu ve hocası Molla Mehmet'tir. 1951 yılında ilkokul kurulmuştur. Henüz çevre köylerde okul yoktur ve Uluçam halkı kendi imkanları ile okul ve lojmanı yapmıştır. Civar köylere göre köydeki okuma oranı dikkat çekmektedir.

Köy yaklaşık 3000 dekar araziye sahip olmakla beraber, bu arazinin üçte ikisi tarım arazisidir. 500 dekar civarı sulanabilmektedir. Geçim kaynakları tarım ve hayvancılıktır. Tarım arazisi verimlidir fakat Emet çayındaki boraks asidi tarım arazilerini olumsuz şekilde etkilemektedir.

Uluçam köyü 1970-1980 yılları arasında Tavşanlı'nın sebze ve meyve ihtiyacını karşılıyordu. Rakımı 400 civarında olduğu için Tavşanlı'da çeltik (pirinç), Trabzon hurması, zeytin, incir, nar, çamfıstığı, aşılama Antep fıstığı gibi ürünlerin yetiştiği bir yerleşim yeridir.

BELGE: Alevi köyü Temettuat Defterinden bir sayfa

1845 (H.1261) tarihli temettu'at defterine göre ALEVE köyü B.O.A. ML. VRD. TMT. Defter No:7634

	HÂNE ADI	VERGİ-İ SENEVİ	TOPRAK (DÖNÜM)	YEKÜN HASILAT GURUŞ	HAYVAN SAYISI BAŞ	ÂDET-İ AĞNAM (GURUŞ)	MECMU'U TEMETTU'ÂT
1	Çırakoğlu Molla Süleyman	-	21	49,5	8	-	362,5
2	Hekimoğlu Osman	90	52	83	41	83	3221
3	Gedikoğlu Ali	240	27	39	6	-	345
4	Pireoğlu Mehmet	65	17	32	4	-	470
5	Pireoğlu Süleyman	160	23	56	4	16	547
6	Pireoğlu İsmail	60	-	-	1	-	25
7	Abdülkadiroğlu Ahmet	60	10	23,5	3	-	117
8	Çırakoğlu Mehmet	160	26,5	53,5	6	-	442
9	Abdülkadiroğlu Hüseyin	260	25	130,5	13	-	1151
10	Hekimoğlu İsmail	240	33	69	12	1	667
11	Çolakoğlu Abdullah	240	17	93	11	1	1101
12	Keloğlu Hasan	90	-	-	4	-	190
13	Keloğlu Hasan	90	8	24	3	-	220
14	Keloğlu İbrahim	180	22	108,5	3	-	709
15	Keloğlu Halil	100	3	17	-	-	135
16	Çıracioğlu Hasan	160	23	64,5	3	-	623
17	Hekimoğlu Halil	-	22	63	4	-	590
18	Sarioğlu Arık	160	6	15	1	-	237,5
19	Sarioğlu Ali	260	33	128	15	1	1646
20	Türaboğlu Hasan	240	32	104	21	3	973
21	Türaboğlu İbrahim	95	12	-	-	-	305
22	Türaboğlu Halil	30	4	-	-	-	225
23	Mollaömeroğlu Mustafa	160	15,5	34,5	3	-	564
24	Köseoğlu Mehmet	20	7	-	-	-	40
25	Köseoğlu Arık	160	24	40	4	-	4920
26	Bozoğlanoğlu Halil	55	21	28	2	-	262
27	Büberoğlu Osman	160	14	39	4	-	310
28	İsaoğlu Mehmet	160	19	57	4	-	490
29	Deliismailoğlu Halil	90	10	20	-	-	310
30	İnceahmetoğlu Süleyman	245	20	81	4	-	700
31	Mollaibrahimioğlu Mehmet	65	7	25	-	-	240
32	Pireoğlu Osman	-	-	-	-	-	-
33	Deliabdullahoğlu Hüseyin	-	-	-	-	-	-
34	Gökaliolu Osman	10	4	-	-	-	80
35	Pireoğlu Ali	65	17	8	6	-	300
36	Karamustafa zevcesi Havva	60	6	13	9	1	161

TAVŞANLI MEHTERİ

MEHMET ATABAY / Tavşanlı Belediye Başkan Yardımcısı

MEHTERİN TARİHİ

Osmanlı Yeniçeri Askeri Bاندosu olan mehter, geçmiş itibarıyla dünyanın en eski askeri bandosudur. Farsçadaki "mihter" kelimesinden türemiştir. İslamiyet'ten önceki Türk devletlerinde küçük değişikliklerle yer almıştır. Yeniçerilerin olduğu gibi Mehteranın da Piri Hacı Bektaş-ı Veli olup her icraattan önce mutlaka Hz. Peygamber (s.a.v.) ve Hacı Bektaş-ı Veli adına dua okunması

ve marşlarda adlarının zikredilmesi gelenektendir.

Mehterde üç sembol yer alır; ocak, sancak ve zafer. Osmanlı mehterinde; zurna, boru, nefir ve mehter düdüğü gibi nefesli, kös, davul, nekkare, zil ve çevgan gibi vurmali ya da çarpmalı çalgılar yer almıştır. Tüm çalgıların sayısı eşit tutulmuş ve bu sayıya dayanarak mehterin kaç katlı olduğu belirlenmiştir. Mehteran nöbete başlamadan önce İslami kurallara uygun hareket eder,

abdest alarak elbisesini giyer, zırhını kuşanırdı. Bu yüzden Osmanlı'da askeri musikiyi icra eden topluluğa verilen isim ekber (en büyük), âzam (pek ulu) manasında bir ism-i taf-dildir. Mehter çoğul olarak Mehteran adıyla kullanılmıştır.

Mehteran bölüğü 1826 yılında Pa-dişah II. Mahmut tarafından Yeniçeri, Ahi ve Bektaşî ocakları ile birlikte kapatılmış, 1908 yılında Enver Paşa tarafından yeniden açılmıştır.

Tavşanlı Akıncılar Mehter Takımı - 1968

TAVŞANLI MEHTER TAKIMI

Mehterin Tavşanlı'da ilk kuruluşu 1968 yılında Akıncılar Spor Kulübünde Fevzi Coşgun Hoca başkanlık yaparken kulüp yetkilileri ve Akıncılara gönül veren tarih bilincine sahip gençlerle yaptığı istişare sonucunda gerçekleşmiştir. İmam Hatip Okulundan yeni mezun olan, okulunda mehterde görev alan Mehmet Çağırkan (Çerkez Hoca) Tavşanlı'da görev yapan hocalar, GLİ işçileri, esnaf, memurlar ve birçok gönüllü karşılık beklemeden mehter takımında görev almıştır. Fevzi Hoca ve arkadaşları mehter çalışmalarını büyük bir gizlilik içinde gece gündüz Fevzi Paşa Okulu bodrumunda, yürüyüş çalışmalarını

Moymul Ovasında yapmışlardır. Sadece iki aylık çalışma sonucunda ilk gösterilerini 3 Eylül Kurtuluş kutlamalarında yapmışlar ve halkımızın büyük beğenisini kazanmışlardır. Tavşanlı Akıncılar Mehter Takımı bu muhteşem gösterisinde Mehteran dahil Tavşanlı halkı hiçkırıklara boğulmuş, ağlamayan hiçbir kimse kalmamıştır.

Tavşanlı Mehteri yakın bölgede ve Türkiye'de çok kısa zamanda büyük ün kazanmış olup çeşitli etkinliklere de davet edilmiştir. Özellikle İstanbul, Ankara, Düzce, Çankırı gibi büyük organizasyonlara katılan mehterden basında övgüyle söz edilmiş, "örnek mehter" ve "en disiplinli mehter" ünvanını almış-

tir. İstanbul'da Milli Türk Talebe Birliği'nin organize ettiği mitinge katılmış, Beyazıt Meydanından Takasime kadar mehter yürüyüşü ile yürüten Tavşanlı Mehteri organizeye katılan mehterler içinde birinciliğe layık görülmüştür.

Tavşanlı Mehterinin bu ilk döneminde görev alanların hatırlanan isimleri: Fevzi Coşgun, Mehmet Çağırkan, Kenan Aygün, İbrahim Aslan, Davut Özay, Cemal Ayva, Ramazan Acarer, Yusuf Ekici, Tacettin Atabay, Selman Kaytan, Edip Beceren, Ahmet Yılmazel, Kambur zurnacı İsmail ve iki oğlu, İsmail Akcan, Münir Altınar, İhsan Eşenli, Ahmet Sarı, Emin Taktak, Gedizli Ali İhsan,

Tavşanlı Akıncılar Mehter Takımı İlk Gösteri- 03-09-1968

Tavşanlı Akıncılar Mehteri İlk Gösterisi-3-09-1968

Terzi Süleyman ve diğerleri...

Mehter 1971 muhtırasında lağv edilmiş, Türkiye genelinde faaliyetlerine son verilmiştir. Tavşanlı Akıncılar Mehterinin faaliyetlerine son verilmesinden sonra bütün malzemeleri ve giysileri bir müddet muhafaza edilmiştir. Daha sonra Tavşanlı İmam Hatip Lisesinde 1980 ihtilaline kadar mehter faaliyetleri öğrenciler tarafından sürdürülmüştür. O zamanda okullarda kurulan bandolar bayramlarda geçit töreni yapıyor, okullar arası yarış oluyordu. İmam Hatip Lisesi Mehteri bayramlarda geçit törenlerine katılarak halk tarafından ve gençlerden büyük ilgi

görev bayramların vazgeçilmezi oluyordu.

Tavşanlı Akıncılar Mehteri on üç yıl sonra yine Fevzi Hoca'nın gayretleriyle 1993 yılı Mayıs ayında Tavşanlı Arslanbey Mehter Takımı adı ile yeniden doğmuştur. Mehter, Belediye bünyesinde çalışmalarına başlamış, malzemeleri ve giysileri mehterde görev alan kişiler tarafından karşılanmıştır. Mehterde kullanılan çavdar, miğfer, kılıç, kös, zırh gibi metal malzemeler GLİ atölyelerinde ustalar ve mehterde görev alan kişiler tarafından yapılmıştır. İlk mehterde olduğu gibi mehter, çalışmalarını üç eylül kurtuluş günü-

ne yetiştirmek için geceli gündüzlü kapalı spor salonu, Moymul ovası, Mülayim Tepe gibi yerlerde yapmıştır. Arslanbey Mehter Takımı üç eylül kutlamalarından sonra Domaniç Hayme Ana Anma Programı, İzmir Ebedi Risalet Sempozyumu, Çorum Hitit Festivali vb. birçok yerde etkinliklerine katılmıştır. Tavşanlı Arslanbey Mehter Takımı kuruluşundan bu güne kadar Osmanlı ruhunu en iyi şekilde temsil etmeye çalışmıştır. Kuruluşundan bu güne mehterde görev alan kişilere şükranlarımızı sunuyoruz. Ebedi âleme göç edenlere de Yüce Allah 'tan rahmet diliyoruz.

BİR OCAK VE AYDIŞ KAYNATMA

YAKUP ÇELEBİ / Yazar - Araştırmacı

OCAKLAR:

Eskiden teknoloji bu kadar ileri olmadığı için “Halk Hekimliği dalı” oldukça gelişmişti. Ulaşım araçları şimdiki gibi değil çok ilkel ve yavaştı. Bu durumda bilhassa kırsal kesimde hasta olan vatandaşların ilk ve en acil başvuracağı yer; halkın arasında bulunan halk hekimleri ve şifa ocakları olmuştur.

Ocaklar; Halk hekimliğinde bir önceki kuşaktan “*elverme*” şeklinde aktarılan bilgileri kullanarak belirli bir şikâyeti veya hastalığı iyileştirdiğine inanılan ailelerdir. Ocaklarda herhangi bir ilaç alınmamakta aksine hasta sadece birkaç geleneksel hareket ve işlemden geçirilmek suretiyle tedavi edilmekteydi. Bu nedenle ben; Ocakların halk hekimliğinden ayrı değerlendirmeye alınması taraftarıyım.

Bazı günler *Tavşanlı Tarih ve Kültür Araştırmaları Gurubu* ile birlikte ilçemiz köylerini dolaşma fırsatım oldu. Dolayısıyla bu ve benzeri konuları yöre halkından defalarca dinledik. Örneğin köyde yaşayan ve hayvancılıkla uğraşan bir kişide “Kurt ağız bağlama” inancı vardı ki; hayvanı kaybolmuş ve Kurtağız bağladıklarında bulunduğunu söylemiştir. O kişinin ev halkı Albasması’na inanır. Yine çoğumuz ellerimizde bulunan sigillerden köydeki bir ocak sayesinde kurtulmuşuzdur.

Bu sayımızda; şahit olduğum, çok etkilendiğim bir ocağı ve yaptıkları

tedavi şeklini sizlerle paylaşmak istedim.

AYDIŞ-AYDAŞ-İĞDİŞ-ARIK:

Bu kelime ülkemizde değişik şekillerde kullanılmaktadır. Bazı bölgelerimizde Aydiş veya Aydaş bazı bölgelerimizde bu işin adı; Arık olmuştur. Ama bu kelimenin aslının, aynı anlamı taşıyan İğdiş olduğuna inancımız tamdır.

Belgesellere konu olan Aydaş kelimesi sözlükte; Zayıf, gelişmemiş, cılaza çocuklara denilmektedir. Aydiş kaynatma veya Aydiş Aşı pişirme ise bir yemek çeşidi değil, hasta çocuklara ocakta yapılan tedavinin ismidir.

Sevgili anneciğim (Emine ÇELEBİ, 1944 Köprücek köyü doğumlu)

Karaaliler Mahallesi tabelası

eskiden bunun yürümeyen çocuklar için her köyde yapıldığını hatta kendilerinin de bu işlemi yaptıklarını adına da; “Arık kaynatma” dediklerini anlatıyor.

Aydiş kaynatma uygulaması / Karaaliler Mahallesi - Kocayeri Köyü

AYDIŞ KAYNATMA NASIL YAPILIR:

Öncelikle bu işin ocağına gidilir. Ocak sahibi bu işi yapan birinden el almış kişi olmalıdır. Bu zat bir kazan getirerek dört yol üzerine içinde yemek yapacak şekilde yerleştirir. Zayıf ve yürümeyen çocuk kazanın içine yerleştirilir. Altına yakacakmış gibi odunlar dizilir. Bu arada ocak sahibi şöyle bağırır. "Komşular Aydiş Aşı pişiriyorum buraya geliiiiin." Bunu birkaç kez tekrar eder. Orada bulunanlar kazanın etrafında toplanırlar. Çocuk kazanın içinden çıkartılır. Çocuğa bu evden bir şeyler verilir. (Ekmek vs.) Ayrıca çocuğun bir eşyası (çorap vs.) bölgenin bir tarafına atılır. Böylelikle işlem sona erer.

Bu olaydan sonra çocukta gelişmeler görülürse buraya 2 kez daha gelinip 3'e tamamlanır.

OCAĞIN YERİ:

Bu ocak, Balıköy Beldemize bağlı Kocayeri Köyü'nün Karaaliler Mahallesi'nde bulunmaktadır.

Konuyla ilgili bilgisine başvurduğumuz köy halkından olan Nuriş amca "Bu ocak halkının aslen Manisa'ya bağlı Salihli ilçesi'nden gelen yörükler olduğunu ve kendilerine Hacı Bilaller Sülalesi denildiğini anlatıyor.

Nuriş Amca

Kazan içinde Aydiş uygulaması yapılan çocuk

Hacı Bilaller Sülalesi'nde önceleri Aydiş kaynatma işini Faden kadın diye birisi yapıyordu. Faden Kadın öldükten sonra bu işi kendisinden el alan gelini yapıyor.

Nuriş Amca aslında 7 türlü Aydiş hastası olduğunu ve burada tedavi gördüklerini söylüyor.

BİR ANI

Köy halkından Nuriş amca bizlere şahit olduğu şu anısını anlattı: "2-3 yıl kadar önceydi. Bölgemize Manisa Salihli'den hayvan otlatmak için Yörükler gelmişti. Bunların 5 yaşında yürüyemeyen bir çocukları vardı. Sorduğumuzda kendisinin İzmir'de tedavi gördüğünü ve yürüyemez raporu verildiğini öğrendik. Hatta kendisine bir tane de özürlü arabası verilmişti. Bu çocuğun ailesine bir de bizim mahalledeki Ocağa gelmeleri tavsiye edilmiş. Çocuğu Oca-

ğa 3 kez getirip göturdüler. 3 hafta sonunda bir de gördük ki; ayağa kalkmış arabasının başında ayakta durmakta. Zaten bir müddet sonra da yürüdü."

ULAŞIM

Karaaliler Mahallesi'ne ulaşım şu şekildedir; Balıköy Beldesinden Simav istikametine yöneliyorsunuz. Aydınlar Köyü yol ayrımından sağa dönüp batıya doğru hareket ediyorsunuz. Kocayeri Köyü'ne dönmenden Altınova Köyü istikametine 2-3 km. devam ettiğinizde sol tarafta Karaaliler Mahallesi levhasını göreceksiniz.

Diğer bir alternatif yol ise; Balıköy Beldemizden Karşehir- Altınova istikametinden gidebilirsiniz. Altınova Köyü'nün içinden geçtikten sonra karayolu ile Karaaliler Mahallesine ulaşırsınız.

DEDE BÂLİ

(MÜLAYİM DEDE) VAKFI - 1

HASAN EFE / Tarih Öğretmeni

Dede Bâli, nam-ı diğer Mülayim Dede Tavşanlı'nın önemli tarihi şahsiyetlerinden birisidir. Tavşanlı'nın meşhur mesire alanlarından birisi olan ve kendi ismiyle anılan Mülayim Tepe'deki türbesinde medfundur. Türbenin giriş kapısı üzerinde yer alan beyaz bir mermer üzerine özensizce kazınan kitabe Osmanlıcadır: "Sahib-i hâzihi'l-'imâretü haccü'l-Haremeyn Dede Bâli bin Resul fi şewal erbain 'ısrıyn ve semâne mie (824)" okunabilen metnin günümüz Türkçesine çevirisi şöyledir: "Bu bayındır yerin sahibi Resul oğlu Hacı Dede bâli'dir, sekiz yüz yirmi dört senesinin şewal ayı (M. 1421)" Osmanlı arşiv kayıtlarında Dede Bâli'nin şahsı ile ilgili fazla bilgi bulunmamaktadır. Sadece Dede Bâli cami, vakfı, tekkesi, zaviyesi, imâreti, muallimhanesi, türbesi, türbedarı, vaizi, müezzini ve mütevellî heyeti hakkında (özellikle 1727-1838 yılları arasında) kayıtlar vardır. Dede Bâli camisinin Tavşanlı'nın neresinde olduğuna dair tam bir kayıt yoktur. Dede Bâli'ye ait Beyköy'de bir de çeşme vardır. Bugün Beyköy camiinin bitişiğinde bulunan ve "Kocapınar" olarak adlandırılan çeşmenin kırık olan ve bir kısmı okunan kitabesinde "...ve'l-Hasenât Dede Bâli ibn-i Resul Bey, selase ve işrun ve semane mie (823/1420)" yazısı

vardır. Tavşanlı'nın en eski kitabesi özelliğini taşır.

Dede Bâli Vakfıyla İlgili 00262 Numaralı Maliyeden Müdevver Defterde Yer Alan 154. 155. ve 156. Sayfaların Latinizesi:

"Karye-i Çukurviran vakf-ı mescid ve zaviye-i DEDE BÂLİ der karye-i Pazar Hüdavendigâr zamanında Çavlu oğlu Resul Bey'in atadan ve dededen kalmış satın alınmış mülk olmağla Resul Bey'den oğlu DEDE BÂLİ'ye deymiş. DEDE BÂLİ hizmetleri dahi ataları Çapıtçuk ve kendüler Çapıtçuk vakf eylemiş merhum Yakup Çelebi vaktiyle müsellemler tutmuş. Andan merhum-ı mağfur Sultan Mehmet'e arz etmişler. Anlar dahi müsellemler tutup hümayun vermişler. Sonra Sultan Murat'ı arz etmişler. Babaları sultanın ve emmileri Yakup Çelebi'nin mektupların görüp müsellemler tutmuşlar. Misal-i şerif dahi vermişler vakıftır. Mukarrer suret-i defter budur. Amma şimdiki halde oğlu Çavlu Bey mutasarrıftır. Vakfiyet üzerine suret-i defter-i atik budur. El-haletü hâzihi vakfiyet üzerine mezkur DEDE BÂLİ'nin oğlu Çavlu Bey oğlu Mehmet Çelebi tasarruf eder. Elinde padişahımız hazretlerinin medde zillihu hükm-ü cihan muta' vardır. Suret-i defter Mevlana Abdülkerim

budur. Ba'dehu evkafı müşarün ileyha umum mescide münderiç olduktan sonra padişahımız medde zillihu hazretleri girü mukarrer buyuran şart-ı vakıf mucibince tevliyet nesli vakıftan mezkur Mehmet Çelebi sadaka olunmuş yarar görülüp deftere sebtolundu.

Tahir veledi Hüseyin (imam), Dursun veledi Mustafa (çift), Yusuf Veledi Ali (nim), Salih veledi O (bennak), Ömer biraderi O (kara), Mustafa veledi Turan (bennak), Adil veledi İlyas (nim), Resul veledi ibni Hu (bennak), Musa veledi O (bennak), Mustafa birader O (bennak), Dursun bidareri diğer (nim), Abdullah veledi Misri (hizmetkar), Mustafa veledi Hüseyin (çift), İbrahim veledi Ata (bennak), Bayezid veledi Ata (bennak), Mustafa veledi O (nim), Hacı veledi O (bennak), Mustafa veledi Ali (çift), Ramazan veledi O (bennak), Ali birader O (kara), Müsemma birader İnal (nim), Mustafa veledi Ali (çift), Umman veledi O (mücerret), İsa veledi Ali (bennak), Mürüvvet veledi Ali (bennak), Resul veledi O (çift), Hızır veledi Mürüvvet (bennak), Nasuh biraderi O (bennak), Yusuf biraderi İnal (bennak), Mehmet veledi İlyas (çift), Mustafa biraderi O (bennak), Musa biraderi O (kara), Hızır veledi Ali (nim), Ali veledi O (mücerret), Ömer veledi

Handwritten genealogical list on page 155, listing names and relationships such as 'Mehmet birader O (nim)', 'İsmail veledi Bayezid (bennak)', etc.

Handwritten genealogical list on page 156, listing names and relationships such as 'Hacı biraderi O (kara)', 'İlyas biraderi İnal (mücerret)', etc.

ماح فطشاور

Handwritten genealogical list on page 157, listing names and relationships such as 'Ahmet (ehl-i mahfel)', 'Bayezid veledi O (nim)', etc.

Belge 1

Belge 2

Ahmet (ehl-i mahfel), Bayezid veledi O (nim), Ömer (ehl-i mahfel), Turan veledi Hacı (nim), Mehmet veledi Dursun (çift), Resul veledi Hasan (çift), Nasuh veledi Mesut (bennak), Halil veledi İbrahim (müezzın), Nebi veledi Diğer (bennak), Mahmut veledi O (çift), Resul birader O (çift), Mahmut veledi Pazarlı (kara), Karagöz veledi Hacı Durası (bennak), Mehmet veledi O (nim), Abdullah biraderi O (nim), Seydi veledi O (mücerret), Hamza veledi Masuh (çift), Hızır veledi O (ben-

nak), Hacı biraderi O (kara), İlyas biraderi İnal (mücerret), Osman veledi Masuh (bennak), Mir Ahmet veledi O (kara), İlyas veledi Mustafa (nim), Hızır biraderi O (nim), Sefha veledi O (kara), Yusuf veledi Ahmet (çift), İbni hu veledi Tahmasb (nim), Hasan veledi O (mücerret), Hüseyin veledi Tahmasb (nim), Ali veledi Kayakethüda (çift), Mürüvvet veledi Aydın (bennak), Resul veledi Kaya (nim), Emir veledi O (mücerret), İsa birader Resul (bennak), Turan veledi İsmail (nim), Bayezid veledi İsmail

(nim), Mehmet birader O (nim), İsmail veledi Bayezid (bennak), Hacı Yusuf biraderi O (mücerret), Resul veledi Mustafa (nim), Nasuh biraderi O (bennak), Mehmet veledi Hasan (çift), Yusuf biraderi O (bennak), Mustafa veledi Özhan (bennak), Hamza atik Salih (bennak), Ali veledi Salih (mücerret), Nasuh veledi ibni Hu (hizmetkar), Zağnos atik Mehmet Mehmet Çelebi (hizmetkar)"

ŞENLİK KÖYÜ TARİHİ

NUMAN ÖZAY / Öğretmen

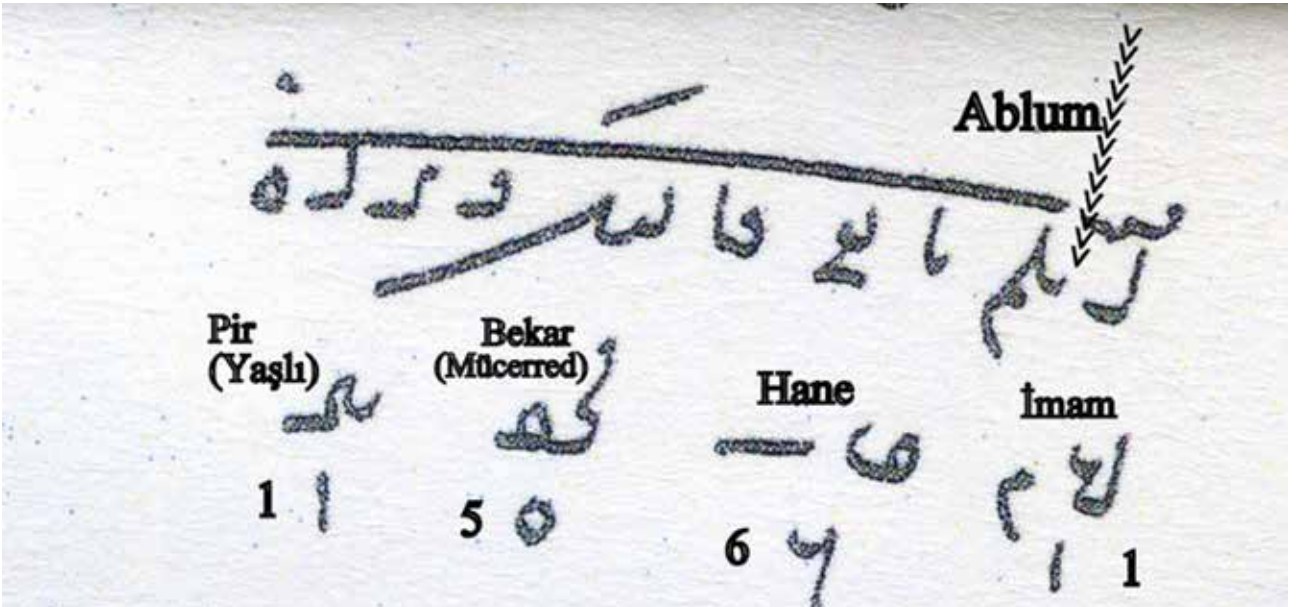
Köyün adının kökeni:

1530 tarihli Osmanlı arşiv belgelerinde ve Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra 1962 yılına kadar köyün adı "Ablum" şeklinde geçmektedir. 1962 yılında Tavşanlı Kaymakamı, "Ablum" kelimesinin bir anlamı olmadığı gerekçesiyle, köyün adının değiştirilmesini talep etmiş ve bu tarihten sonra köyün adı "Şenlik" olmuştur. Gerçekten de Türkçe de "Ablum" kelimesi yoktur. Bu kelimeye yakın "Avlum" kelimesi vardır. Avlum kelimesinin anlamı da; "ayın çevresinde bazı zamanlarda görülen ışık halkası, beyaz ışık, hâle, ağıl, ayl" dır. "Ablum" isminin niye verildiği hususunda tarihi bir vesika yoktur.

1530 tarihli tahrir defterlerinde "Ablum" köyü kayıtlarda vardır. Köyde 1 imam, 6 hane, 5 bekar ve 1 yaşlı bulunmaktadır.

Köye "Ablum" isminin verilmesiyle ilgili köy halkının rivayetleri vardır. Rivayetlere göre; Anadolu Selçukluların Kütahya ve havalisini fethettiler yıllarda Şenlik köyü arazisine 4 hane yerleşir. Hanelerden birisi Aşağı Mahalle'ye (Sarıkız'ın mezarının olduğu yere), birisi Ada mevkiine, birisi Kırkpınar mevkiine, bir diğeri ise Sağırkaya mevkiine yerleşir. İsminden de anlaşılacağı üzere şimdiki köyün merkezine yerleşen hanenin başında "Sarıkız" lakaplı bilge, eren bir kadın vardır. Eşi daha önce vefat etmiş yanında çocukları ve kardeşleriyle birlikte yaşamakta-

dır. Sarıkız lakaplı kadın o havalide çok danışılan, sorunlarda hakemlik görevi üstlenen "Abla" ismiyle insanların saygı duyduğu önemli bir şahsiyettir. O havalide yaşayan insanlar, "Ablama gidelim" diyerek bayramlarda ilk önce onu ziyaret ederler. Herhangi bir olayda sorunu çözmek veya bir meseleyi danışmak için "Ablama gidelim" diyerek önce ona uğrarlar. Rivayete göre "Ablam" kelimesi "Ablum"a dönüşmüştür. Diğer mevkilerde yaşayan üç haneden birisi şimdiki Yukarı Mahalle'ye, birisi Öte Mahalle'ye, diğeri de Orta Mahalle'ye yerleşerek köyü oluştururlar. Rivayetlere göre Karabacaklar sülalesi Sarıkız'ın soyundan gelmektedir.

BELGE: 1530 Yılına ait Ablum Köyü ile ilgili belge

Sarıkız Mezarı

Şenlik köyünde bir çeşme

KÖYÜN TARİHİ

Türklerden önce Şenlik Köyü

Ahalca ve eski mezarlığın olduğu mevki Bizans-Roma yerleşimidir. Daha önceki yerleşimler ile ilgili bilgi yoktur. Bu bölgeden mermer sütunlar, pişmiş topraktan yapılmış büyük tuğlalar, mezarlar, tahıl ve şarap küpleri çıkmaktadır. Ayrıca bir fırın bacası bulunmuştur. Köyün kuzey kısmında, Kris (Chris/Christian) isminde bir mevki vardır. Adından da anlaşılacağı üzere Roma-Bizans döneminden kalma bir yerdir. Kırkpınar mevkiinde bir höyük tespit edilmiştir. Bu höyükte 2 cm kalınlığında bir küp bulunmuş, bu küpün içinden kemik ve kül çıkmıştır. Oda mezarı şeklinde olan

yapıda, iki tane seki, ortasından ikinci odaya geçilen yol ve ikinci odaya giriş kısmında horasan yapı kemer vardır. Maltepe mevkiinde de tarihi bir mağara bulunmaktadır. Frigler döneminde yapılan ve Roma-Bizans, Osmanlı dönemlerinde de kullanılan tarihi Karacahisar kalesi, şu anda pek izleri kalmayan Bozhisar ve Kocabozhisar kaleleri Şenlik köyü sınırlarındadır.

Türklerden sonra Şenlik Köyü

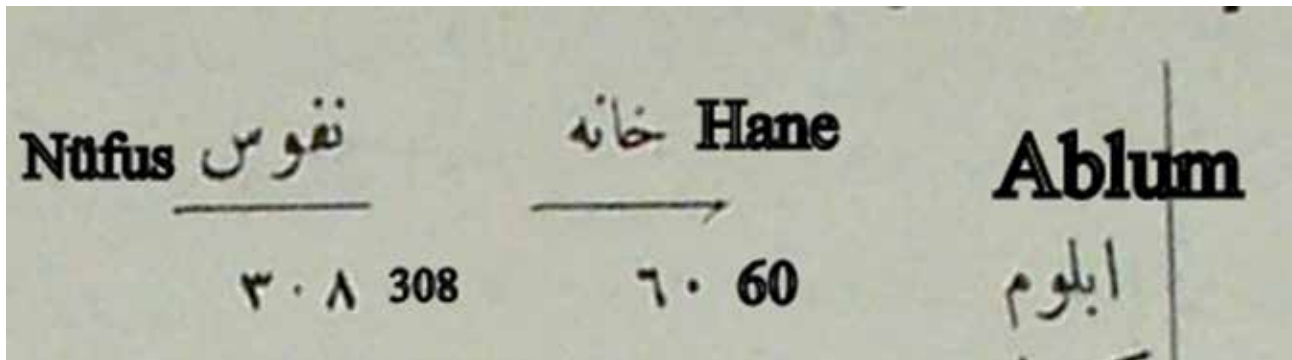
Türklerin Şenlik köyüne ne zaman geldikleri hususunda kesin bilgiler mevcut değildir. Sadece köy halkının rivayetleri vardır. 1530 tarihinde köyde 1 imam, 6 hane, 5 bekar ve 1 yaşlı olduğu göz önünde bulundurulursa, Şenlik köyünde daha

önceki yıllardan beri yerleşim olduğu tahmin edilebilir. Her ne kadar Selçukluların Kütahya'yı fethettiği 1100'lü yıllarda köye yerleşimin olduğu iddia edilse de, genel olarak rivayetlerde Selçuklu-Osmanlı arası geçiş döneminde yerleşme olduğu belirtilmektedir. Köy sınırları içinde türbesi bulunan İbrahim Dede ile ilgili anlatılan rivayetler de bu rivayeti desteklemektedir.

1844/1845 yılında köyde 50 hane vardır. 1898 yılında Şenlik köyünde 60 hane ve 308 kişiden oluşan nüfus mevcuttur. En son yapılan 2011 nüfus sayımında köyde 79 erkek, 95 kadın, toplam 174 kişi vardır.

Diğer yıllarda nüfus durumu şöyledir:

Tarih	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000
Nüfus	356	384	392	427	431	427	517	384	347	308	272	264	228

BELGE: Osmanlı Döneminde Ablum Köyü Nüfus Durumu

İşgal Yılları (1921-1922):

Rivayetlere göre;

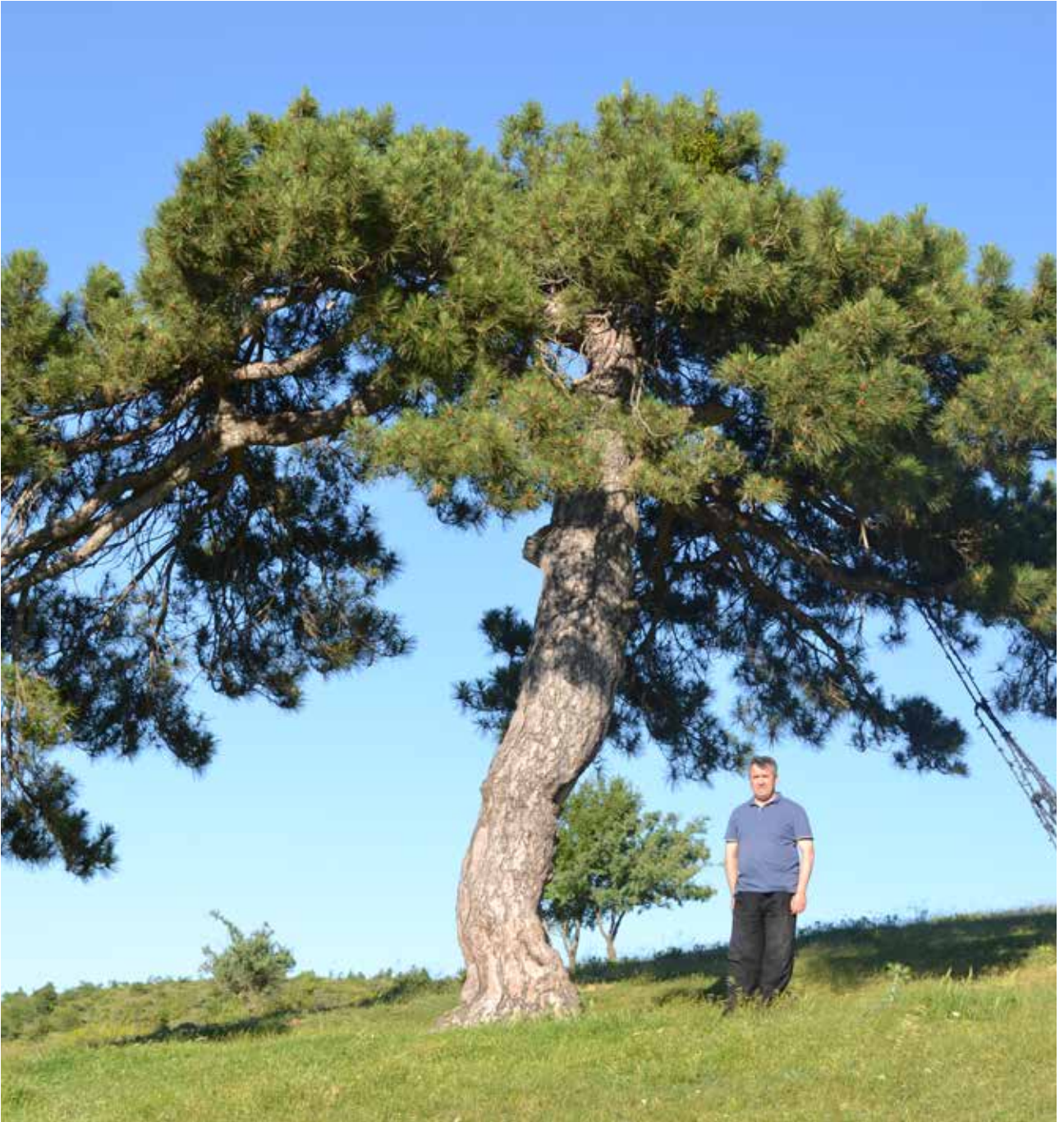
Yunan kuvvetleri Domaniç tarafından, Fındıklı, Aşağıdere, Aşra, Kris mevkilerinden Şenlik köyüne doğru gelirken, o yıllarda muhtar olan Süleyman Çavuş (Bal) ve köyden bazı şahıslar, Yunanlıları köy girişinde karşılayarak çeşitli hediyeler ve inek koyun keçi vs takdim etmişlerdir. Bunun üzerine Yunanlılar köyde

kalmamıştır. Köye zarar vermemişlerdir. Yunan kuvvetleri, Kris mevkiinden Azat çamının altından doğru istikametinde İshakçılar ve Kızık'a doğru gitmiştir.

Şenlik köyü Yunanlıların bozguna uğrayıp Göl arkasından İsaköy, Kütahya istikametine doğru kaçışına da şahit olmuştur. Yunanlılar kaçarken, köyde bu kaçışı takip eden bir Türk birliği bulunmaktadır.

Birliğin başında bulunan Yüzbaşının Bekirlerin evindeki köşk adı verilen kısımda Yunanlıları dürbünüyle takip ettiğine dair bir hatıra anlatılmaktadır.

O tarihlerde Karabacaklar sülalesinden Hacı Emin çok zengin olduğu için eşkiyaların, çetelerin saldırısına uğrayarak soyulmuştur. Hacı Emin aynı zamanda molla bir kişidir.

Azat Çamı / Şenlik Köyü

1845 (H.1261) tarihli temettu'at defterine göre ABLUM/ŞENLİK köyü B.O.A. ML. VRD. TMT. Defteri

	HÂNE ADI	VERGİ-İ SENEVİ	TOPRAK (DÖNÜM)	YEKÜN HASILAT GURUŞ	HAYVAN SAYISI BAŞ	ÂDET-İ AĞNAM (GURUŞ)	MECMU'U TEMETTU'ÂT
1	Karabacakoğlu Hacı Ali- 2.Muhtar	300	60	142	39	6	1397
2	Karabacakoğlu İbrahim	300	60	258	124	-	2680
3	Karabacakoğlu Salih	300	60	214	51	8	2474
4	Karabacakoğlu Mehmet	300	60	124	86	16	1704
5	Karabacakoğlu Osman	90	36	93	2	-	725
6	Tokagözoğlu Süleyman	200	40	72	11	1	1387
7	Karabacakoğlu Hamza	200	50	145	20	2	1529
8	Tokagözoğlu Mustafa	300	80	259	20	2	2672
9	Softaoğlu Hacı Hasan-Muhtar	300	60	176	62	10	1908
10	Softaoğlu Halil	200	44	126	37	7	1377
11	Gedikoğlu Ali	50	16	40	4	-	400
12	Gedüslüoğlu İsmail	130	40	77	19	2	915
13	Balıoğlu Hasan	120	30	86	8	-	1030
14	Balıoğlu Ali	180	50	135	14	2	1527
15	Balıoğlu Abdülkadir	80	20	45,5	3	-	605
16	Balıoğlu Osman	50	-	21	5	-	460
17	Balıoğlu Balı	35	28	-	1	-	250
18	Nebioğlu Cafer	300	60	230	31	4	3315
19	Berberoğlu Ali	180	40	99	32	5	1043
20	Hacı Ömeroğlu Hüseyin	90	32+4 (ortak)	74,5	4	2	757,5
21	Kuloğlu İsmail	180	32	101	7	-	1330
22	Kocavelioğlu Mustafa	140	20	65	2	-	650
23	Demircioğlu İsmail	35	-	-	-	-	-
24	Muradoğlu Halil	70	25	50	2	-	500
25	Dertlioğlu Mehmet	115	30	51	5	51	730
26	Dertlioğlu Ahmet	135	40	113	8	-	1210
27	Osmanoğlu Kanbur Halil	100	30	81	5	-	810
28	İmamoğlu Ahmet	77	20	57,5	2	-	575
29	Delialioğlu Mehmet	77	26	42	2	-	420
30	Velioğlu Mehmt üvey oğlu Ahmet	-	-	-	2	-	150 hizmetkâr
31	Balıoğlu Ahmet	25	-	-	6	1	205 hizmetkâr
32	Karamustafaoğlu Hüseyin	160	32	102	38	6	1523
33	Balıoğlu Süleyman	90	30+15 (ortak)	72	2	-	786
34	Kaçaroğlu Ahmet	110	16+20 (ortak)	103	9	2	986
35	Kaçaroğlu Tüysüz Hasan	110	20	60	8	-	800
36	Kaçaroğlu Hüseyin	110	30	60	3	-	840
37	Kayınvelioğlu Süleyman	121	10	121	11	-	668
38	Canbazoğlu İsmail	180	40	83	7	-	850
39	Karabacakoğlu Himmet	239	50	145	13	-	1480
40	Hatıboğlu Hüseyin	300	60	161	34	4	2026
41	Sancaklıoğlu Ahmet	180	40	102	6	-	1236
42	Külcüoğlu Süleyman	70	-	-	-	-	450
43	Delibekiroğlu Hasan	40	5	7	4	-	340
44	Velibeşeoğlu Mustafa	-	-	-	-	-	250
45	Abdülceliloğlu Mehmet	-	-	-	4	-	200
46	Hacı Ömeroğlu Mustafa (Asker)	-	-	-	-	-	-
47	Tokagözoğlu Molla Ömer	110	25	33	8	1	361
48	Kocababuşluoğlu Ali	130	40	96	6	-	960
49	Softaoğlu İbrahim (Kurşunlu köyü)	-	-	-	-	-	-
50	Çoban Halil (Kiracı-değirmen var)	35	-	3	16	3	681

GAZİ MUSTAFA KEMAL İMZASIYLA TAVŞANLI'YA BAĞLANAN KÖYLERİMİZ

MEHMET KÖSE / Tarih Öğretmeni

Devletler zaman zaman ihtiyaç duyulan alanlarda yeni yapılanmalara giderler. Bu yapılanma ihtiyaçlar dahilinde siyasi, hukuki, ictimai ve idari alanlarda olabilir. Osmanlı Devleti geniş bir coğrafyaya yayılmış, milyonlarca kilometrekareyi çağdaşı devletlere göre mükemmel bir yapı içerisinde yönetmeyi başarmış bir devlettir. Osmanlı idari yapısında merkeze bağlı eyaletler sancaklara, sancaklar kazalara, kazalar köy ve bağlı mezralara ayrılarak idare edilmiştir. 1800'lü yıllardan itibaren eğitim, kültür, siyasi, askeri vb. alanlarda görülen değişimler idari alanda da kendisini göstermiş, kazaları teşkil eden köylerin bazılarının kaza merkezlerine çok uzak olmalarından dolayı buralarda yaşayan halkın ihtiyaçları ve münasebetleri göz önüne alınarak daha yakınında buldukları kazalara rabt ve ilhak edilmişlerdir.

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte birçok alanda inkılaplar yapılırken Osmanlı Devleti'nin devamı olan idari yapıda da yeni düzenlemelere gidilmiştir. Bu çalışmalardan bir tanesi de Tavşanlı ile ilgili bir çalışmadır. Tavşanlı Kazası'na bağlı olan ve elliye yakın köyü içerisine alan Gümüş Nahiyesi, 24 Eylül 1932 tarihli Reis-i Cumhuriyet Gazi Mustafa Kemal (Atatürk), Başvekil İsmet (İnönü) ve Dahiliye Vekili Şükrü Kaya'nın imzalarının bulunduğu bir kararname ile Tavşanlı Kazası'ndan ayrılıp nahiye teşkilatı ve 28 köyü ile birlikte merkez kaza olan Kütahya'ya, geriye kalan köyleri ise yakınlıkları ve münasebetleri hasebiyle Tavşanlı Kazası'na bağlanmışlardır.

Kararnamede zikredilen "I" nolu cetvelde isimleri yazılı olan ve Tavşanlı Kaza merkezine uzak olmaları, merkez kaza Kütahya'ya ise 4-5 saat gibi yakın mesafede bulunmaları ve köylerin iktisadi

münasebetlerinin kâmilen merkezi vilayete olması hasebiyle nahiye teşkilatıyla birlikte Tavşanlı Kazası'ndan ayrılarak vilayet merkez kazasına (Kütahya'ya) bağlanan 28 köy şunlardır: Darıca, Körpe, Sakçılar, Dedik, Gevrekseydi, Kınık, Ayvalı, Karaağaç, Bozcaüyük, Almacık, Kızılcağaç, Ağa, Doğa, Ağızören, Eynegazi, Sünnetyeni, Seydiömer, Gümüş, Köprüviran, Yakaca, Kepez, Kızık, Kükürt, Arslanlı, Mahmudiye, Suluköy, Karsak, Atikyüreği. Bu köylerin dışında kalan Gazelyakup, Gümüş Yeni, Ablum, Gölcük, İsa, Eğriöz, Çoban, Şahmelik, Karakişi, Vakıf, Karcık, Şahin, Dulkadir, Viran (Ören) gibi köyler de bütün alaka ve münasebetleri Tavşanlı Kazası ile olduğundan ve kaza merkezine yakın mesafede bulduklarından dolayı Vilayet Umumi Meclis ve İdare Heyeti kararları doğrultusunda "Gazi Mustafa Kemal" imzalı kararname ile Tavşanlı kazasına bağlanmışlardır.

69

T. C.
Dahiliye Vekaleti
U. M.
Ş. M.
Sayı

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİNİ
Hulâsa : 9056
Kararname

DİŞİT ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİNİ

Madde-1-Kütahya Vilâyetinin Tavşanlı kazasına tâbi Gümüş Nahiyesini teşkil eden köylerden isimleri merbut "I" Nolu cetvelde yazılı yirmi sekiz köyün Nahiyeye teşkilâtıyla birlikte Vilâyet merkez kazasına ve Nahiyenin mütebaki köylerinin de Tavşanlı kazasına rapt ve ilhakları tensip olmuştur.

Madde-2-Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

24 Eylül 1932 REİSİCUMHUR
Gazi M. Kemal

BAŞVEKİL DAHİLİYE VEKİLİ
İsmet S. W. Kaya

T.C.

Dahiliye Vekaleti

No: 9056

Kararname

Madde- I- Kütahya Vilâyetinin Tavşanlı Kazasına tâbi Gümüş Nahiyesini teşkil eden köylerden isimleri "I" Nolu cetvelde yazılı yirmi sekiz köyün nahiyeye teşkilatıyla birlikte Vilâyet merkez kazasına ve mütebaki köylerinin de Tavşanlı Kazasına rapt ve ilhakları tensip olunmuştur.

Madde-2- Bu Kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

24 Eylül 1932

Reisicumhur

Gazi M. Kemal

Başvekil

Dahiliye Vekili

İsmet

Şükrü Kaya

TAVŞANLI KÖYLERİNDE DÜĞÜN KÜLTÜRÜ

HALİL ORAL / Şair - Yazar

Kültür topluma ve millete özgü hayat tarzıdır. Ortak bilincin yanı sıra kimliğimizi oluşturan maddi ve manevi değerler bütünüdür. Bu bütünlük toplumun sarsılmaz gücüdür.

Bizi bir başkasından ayırt eden farklılıktır. Egemenliğin ölçüsünü veren bir ölçektir.

Kültür değerlerimizden olarak Tavşanlı köylerinde düğün kültürünün genel hatlarını çizerek dünden bugüne arta kalanları hatırlamaya en azından unuttuklarımız dâhil hatırlatmaya çalışacağız.

Tavşanlı köylerinde düğün gelenekleri ufak tefek farklılıklar gösterse de birbirine benzeyen yanları çoğunluktadır.

Evlenme; kadın ve erkeğin yaşamını birleştirmesiyle aile ve akrabalık bağlarının kurulmasını diğer yandan sağlıklı nesillerin ortaya çıkmasına vesile olan bir olgudur.

Gelişen teknoloji ve iletişimle birlikte pek çok alanda görüldüğü gibi düğün kültüründe de değişiklikler yaşanmış ve yaşanmaya da devam etmektedir.

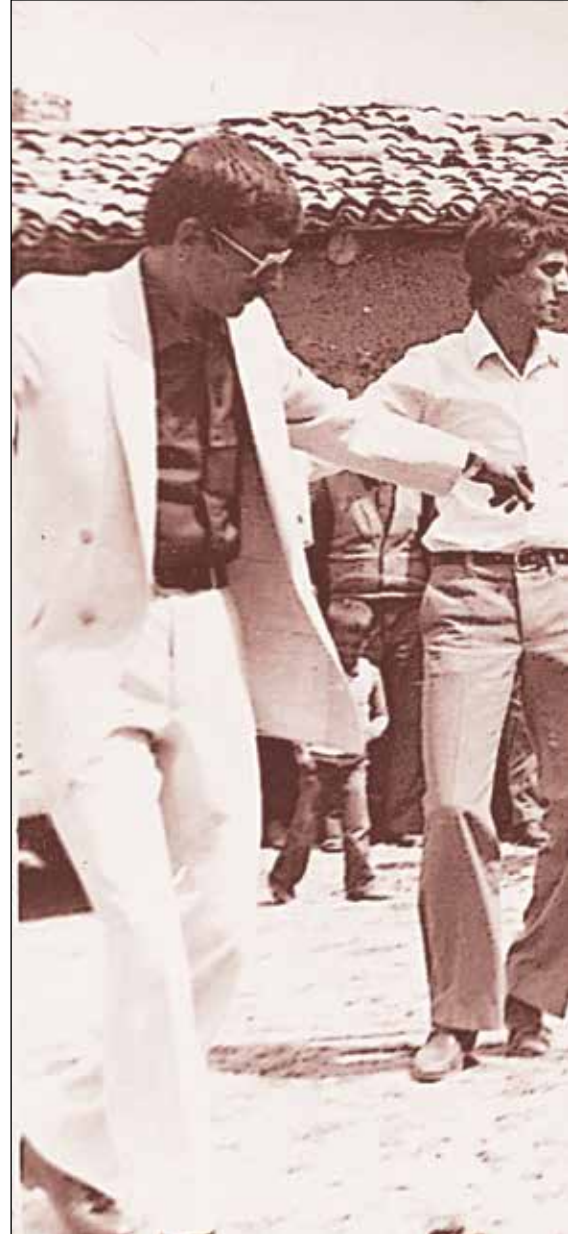
Köylerde evlenme yaşı 17-18 yaş civarındayken yaş ortalaması en azından 22-23 yaş ve üzerine yükselmiştir. Kızlardaki evlenme yaşı hala erkeklere göre daha erken yaşlarda olmaktadır.

Köyde yaşayan genç kız ve delikanlı evlenme arzusunu açıkca beyan edemez. Ata erkil aile yapısı içinde bu arzu aile büyükleri veya anne baba tarafından sezilir. Oğlana; babasının ayakkabısını çivilemesi gerektiği, kıza da helvasının yenmesi gerektiği söylenir. Bu sözler daha çok şaka yollu olur. Bu şaka yollu takımlarda kız ve oğlanın mahcubiyeti gözlenirse de hal ve tavırları gözlenir.

Kız beğenme, daha çok oğlan ana ve babasına düşer. Ana babanın beğenisi çok daha öndedir. Köyde yaşayanlar birbirlerini çok yakından tanırlar. Hal böyle olunca birbirlerinin aile yapısı beceri ve yetenekleri, ahlaki durumları hakkında bilgi sahibidirler. Bu işi kolaylaştıran unsurlardandır.

Yine de kızın ev işlerindeki becerisi, sağlık durumu, büyüklere saygısı gizliden takip edilir. Bunu ya kız anası veya dünürü başı denen kişiler yapar.

Kızı istemeye gitmeden ya bir aracı vasıtasıyla kız anasının fikri sorulur veya kız ve oğlan anası kendi aralarında bu durumu konuşurlar. Eğer durum olumluysa Perşembe ve Pazar gününün akşam namazından sonra dünürü gidilir. İlk gidiş genellikle herkese duyurulmaz. Sonuç olumsuz olursa ailelerin rencide olmasını engellemek için gizlilik

önemlidir. Bu gidiş genellikle çay ve şeker hediyesiyle olur. Çay ve şeker oğlan tarafına geri iade edilirse bu olumsuzluğa işaret sayılır. Olumsuzluk varsa kız tarafı; "Kızımızın yaşı küçük", "nasibinizi başka yerde arayın", "biz kızımızı daha evlendirmek istemiyoruz", gibi sözlerle, eğer olumluysa; "Allah emrettiyse olur", "Hayırlısı olsun inşallah", "nasipse olur" "akrabalara danışalım" gibi sözlerle fikir beyan ederler.

Çay ve şeker iade edilmemişse iki taraf bu arada yakın akraba ve aile büyüklerine danışır. Bu danışmanın sonunda bir problem çıkmamışsa aile büyükleri ve hatırı sayılır

kişilerle ikinciye gidilir. Bu gidişte yine aynı gün ve vakitte olur. Kızın ailesi tarafından söz mendili verilir. Söz mendilini alan kişi mendili oğlana genellikle para karşılığı verir. Söz mendili, beyaz hasa kumaştan yapılmış, boncukla bezenmiş ve işlemeli olur. Söz kesildikten sonra kız ve oğlana "yavuklandı" denir. Yani kız oğlan birbirlerinin "yavuklu"sudur.

Yaklaşık bir hafta sonra oğlan tarafı dürü denen bohça hazırlar. Dürünün içinde yüzük, saat bileziğin dışında 1 kat elbise (Güdük, dokuma iç göynek, üç etek, pullu tülbent, paça don, saçaklı dokuma kuşak, işlemeli peşgir, peşgir bağı,

sarı üslük, Simav yazması, gümüş veya bakır tepelik, gıdık, ikilik denen para dizisi olur. Bu dürü içeriği, köylere göre yöresel değişiklik arz edebilir.

Söz kesmeden sonra; kız ve oğlan evleninceye kadar görüşmezler. Sokakta karşılaşacak olsalar kız yolunu değiştirip kaçar. Kaçmayacak olursa ayıplanır. Bu gelenek son yıllarda oldukça şekil değiştirmiştir.

Söz kesme ve dürüden sonra nişan hazırlıklarına başlanır. Aileler tarafından nişan ve düğün zamanı belirlenir. Eskiden düğünlerin genellikle harmanlar kalktıktan sonra güz

Tavşanlı'da düğün

aylarında veya yaza karşı olmasına dikkat edilirdi.

Nişanda altın, bilezik, baskı, tepelik alınır. Nişana yakın akraba ve köylüler hediye ile katılır. Nişan yemekli olur. Nişan yemeğinde de düğün yemeği gibi keşkek, etli yufka veya tirit, nohut aşı, un helvası, lahana dolması, pirinç pilavı, kuru yufkadan haşhaşlı börek, armut hoşafı verilir. Yemek de köylere göre yöresel değişiklik arz edebilir.

Nişanda kıza alınan eşyalar sergilenir. Gelenler bu sergiyi gözden geçirir. Kız tarafı da oğlana pullu mendil, dizden işlemeli çorap, tozluk(siyah olur), pullu kese, humayın kumaştan işlemeli takke, örme boyun atkısı hazırlar.

Nişan heybesi özel olarak hazırlanır. Heybenin bir gözü ekmek, un helvası, delikli guguk ekmeği ve özel yiyecekler diğer gözüne basmadan mamul giyecek ve takılar konur.

Nişanda kızın bir sadıcı olur. Kız sadıcıyla birlikte nişana katılanların ellerini öper. Kıza alınan takı ve giysiler herkesin göreceği şekilde sergilenir. Saat ve altın gibi takılar oğlanın anası tarafından kıza takılır. Yemekler yenip yöresel oyunlar oynanır. Günümüzde eskiye göre nişan kültüründe de pek çok değişiklikler olmuştur.

Söz kesme ve nişandan sonraki günlerde her bayram oğlan tarafı kıza giysi ve yiyecekler götürür. Yer yer farklı adlarla anılsa da buna; "bayramlık götürme" veya "gelin kıza gitme" denir.

Nişan yakın akraba ve köylüler hediye ile katılır. Nişan yemekli olur. Nişan yemeğinde de düğün yemeği gibi keşkek, etli yufka veya tirit, nohut aşı, un helvası, lahana dolması, pirinç pilavı, kuru yufkadan haşhaşlı börek, armut hoşafı verilir.

Nişanda kıza alınan eşyalar sergilenir. Gelenler bu sergiyi gözden geçirir. Kız tarafı da oğlana pullu mendil, dizden işlemeli çorap,

tozluk(siyah olur), pullu kese, humayın kumaştan işlemeli takke, örme boyun atkısı hazırlar. Bunlarda yer yer yöresel değişiklik gösterebilmektedir.

Düğün günü belirlenir. Buna genellikle "gün kesme" denir. Gün kesildikten sonra Tavşanlı'ya nikâha gelinir. Nikâh işlemleri, doktor muayenesinden sonra genellikle köy kâtipleri tarafından yapılır. Nikâh işlemlerinden sonra kız ve oğlana düğün eşyaları alınır. Buna "esvap düzme" denir. Bilahare düğün günü eğlence için çalgıcı tutulur. Köyde düğün yemeğini pişirecek kimse yoksa aşçı bulunur. Etlik hayvan temin edilir. Düğünde pişecek yemeklerin erzakı hazır edilir. Düğüne bir iki gün kala da köy fırınlarında "düğün ekmeği" pişirilir.

Düğüne on onbeş gün kala köylüler şekerle düğüne davet edilir. Kimi eş dost, akraba ve hatırlı kişiler havlu veya mendille düğüne davet edilir. Buna "okuntu veya okunculuk" denir. Şimdilerde davet özel baskı davetiye kartları ile olmaktadır. Düğüne katılanlara düğüncü denir. Çevre köy ve yöreden düğüne katılacakların hangi evde konaklayacakları tespit edilir. Konak sahipleri onlarla yakından ilgilenir.

Uzun süre bir hafta olan köy düğünleri daha sonra üç güne düşmüştür. Son yıllarda bu bir güne inmiş hatta salon düğünü şekline dönüşmüştür. Genellikle çalgılı olmaktadır. Düğün yemekleri ya bir usta aşçıya yaptırılmakta veya lokantadan temin edilmektedir. Zaman zaman mevlüt ve dualı da yapılmaktadır.

Genellikle cuma günü başlayan düğünler pazar günü "gelin çıkarma", pazartesi "damat uyarma" ile son bulur.

Cuma günü kızın hazırladığı çeyizler ve oğlan tarafının aldığı giyecekler kız evinin avlusunda veya evin bir bölümünde "çeyiz serme" adıyla serilir. Düğüncü kadın ve kızlar bu sergiye bakıp incelerler. Bu sergi

kimi köylerde Pazar gün gelin çıkarma öncesine kadar, kimi köylerde ikinci gün ikindi vaktine kadar açık kalır. Bu çeyiz içinde gelin kızın yakın eş dost ve akraba için hazırladığı giysi ve eşyalarda bulunur. Sandık çıkarma genellikle ya Cuma günü veya cumartesi kuşluk vakti sonrasında olur. Sandıklar merkep, katır veya atlara yüklenerek yapılır. Sandık yüklenen hayvanların üstüne erkek çocuklar bindirilir. Düğünler davul -zurnalı yapıldığı için davul zurna eşliğinde köy delikanlılarının deyişleri arasında bu işlem gerçekleştirilir. Kimi köylerde bu işlemden sonra yakın akraba evleri davul zurna eşliğinde köy gençleri tarafından dolaşarak hediye ve bahşişler toplanır.

Düğüne bayrak mutlaka olur. Bayrak al beyaz ve yeşil yazmalardan yapılır. Bayrak sopasının ucuna elma ve tavuk tüyü takılır. Gelin indikten sonra bu elma damada satılır.

Düğüne herkes kendi misafirini ağırlar. Düğün genellikle Cuma başlar, Pazar gelin çıkar. Köy dışından katılacak düğüncüler genellikle Cumartesi akşam gelir. Köy dışında silah atarak geldiğini belli eder. Çalgılı karşılama ile konağına bırakılır. Bu getiriliş sırasında karşılıklı deyişler atılır.

Kara kabağın kökeni

Elime battı diken

Sizi buraya getirdik

Düğüncünün mekânı.

Her köyde bu ve buna benzer deyişlere mutlaka rastlanır.

Kına cumartesi akşamıdır. Kadınlar kız evinde toplanır. Çay suyu ile kına karılır. Karma işlemi genellikle bakır tepside yapılır. Gelin kıza yakıldıktan sonra köylü kadın ve düğüncü kadınlara dağıtılır. Bakırla ritim tutularak oyunlar oynanır. Oyunlar ikişerli veya dörderli olabir. Türkü sözü ve ritimleri köylere ayrıcalıklar taşımaktadır. Ama çok büyük farklılıklarda göze çarpmaktadır. Kadın oyunlarına erkek

Madanlar köyü'nde bir düğün - 1993

çocuk dahi sokulmaz. Kınada erkek kılığına girmiş kadınlar kız kaçırma ve oynatma temsili icra ederler. Kına gecesinin gündüzünde urgan çekme oyunları oynanır.

Meydan yerindeki erkek oyunlarını kadınlar uzaktan seyreder. Meydanda meydan ateşi yakılır. Kütahya, Gediz Pazarı, sepetçioğlu, çiftetelli ve Konyalı oyun havalarıyla oynanır.

Deve, Tilki, Arap oyunu, kız kaçırma, mera satma, oyunları temsil edilir.

Gelin atla çıkarılır. At, havlu gömlek, dokuma seccade ve boncuklarla süslenir. Gelin almadan at koşturulup yorulur.

Gelinin başına fes veya tahta ağda kutusu veya tas geçirilir. Yazmalar bükülüp arkasından sarkıtılır. Bahçe çiçekleriyle süslenir. Gelinin sırt kısmına emir (yeşil), ön kısmına al

gelecek yeşilde örtülür.

Gelin köy etrafında dolaştırılır. Ön kesme olur. Yolda çeşmeye elma atar. Elmayı kapam damada satar. Kayınpeder geline attan inmeden mal bağışlar. Mal bağışlama tarla veya canlı hayvan şeklinde olur. Damat attan atlatılır. Gelinin başından şeker ve para serpilir. Müjdeciler olur. Eşiğe uslu olsun diye koyun postu serilir. Gelin kapıya yağ sürer. Eline erkek çocuk verilir. Gelin çeyiz sandığı üstüne oturtulur. Damat elinde bir kucak odunla gelir, ocak başına bıraktıktan sonra "hoş geldin" der.

Kız evinden heybe gelir. Heybede kızarmış tavuk, un helvası, gözleme, çörek bulunur. Güvey salmada çoğu köyümüzde kapıya ip germe su taşı koyma vardır. Güvey salmada damadın sırtına vurma, ardından yumurta atma olur.

Pazartesi sabahı davullu damat uyandırma yapılır. Çalgıcılara bu esnada hediye verilir. Damat ve gelin yakın akrabaya hediyeli el öpmeye giderler. Geline eli öpülenler para verir.

Pazartesi günü kadınlar toplanarak gelinin başını düzerler. Kendi aralarında oyun oynarlar.

Gelinin avucuna arpa buğday verilir. Oynarken bunları serpererek oynar. Yengeler(gelin avcılar) döşek kaldırmaya gelirler.

Bir hafta içinde gelin köy çeşmesine suya götürülür. Gelinin eline iğde ve üzüm verilir. Bunları döke döke çeşmeye gider. Çeşmeye bıçak, tarak, ayna, makas saklanır. Gelin bunlardan hangisini bulursa, çocuğunun kız veya oğlan olacağını yorumu yapılır. Gelin çeşmeden su doldurur ve eve döke döke gelir. Evde yemekler yenerek oyunlar oynanır.

SERDAROĞLU KONAĞI

MESUT KOCAMAN / Tarih Öğretmeni

Serdarların Konağı

Serdarların taştan yapılan hazine odası

Tavşanlı'nın önemli tarihi değerlerini Tavşanlı'yla buluşturduğumuz "Tavşanlı Konakları ve Aileleri" bölümünde bu sefer ünlü bir konağı size tanıtmak istiyoruz. Ünlü bir konak dedim çünkü; rahmetli film yapımcısı Üstad Ahmet Uluçay büyüğümüzün dünyaca tanınmış ve pek çok ödüle layık görülmüş ünlü filmi "Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak" filminin çekildiği konaktan bahsediyorum: Serdaroğlu Konağı...

1880 yılında inşa edilen Serdaroğlu Konağı ailenin büyüğü Serdarzâde İbrahim Efendi (öl.1905) tarafından

yaptırılmıştır. Halk arasında medrese eğitimi almış kibar ve ağırbaşlı bir kişi olarak tanınan İbrahim Efendi zaman zaman eğitiminden ve sesinin güzelliğinden dolayı Cami Kebir'de yani Ulucami'de de müezzinlik yapmıştır.

Osmanlı'nın son dönemleri yaşanırken taşımacılık ve afyon ticaretiyle uğraşan İbrahim Efendi ayrıca Kanal Caddesinde tabakhane işletmiş ve deri ticareti de yapmıştır. İbrahim Efendi geniş ailesiyle kalabileceği bir mekanı işte böyle bir ortamda yapmaya karar verir. Konağın içinde bulunduğu arazi 673 m² dir. Bunun 180 m² si bina, 93 m² si ahır ve samanlıktır. İbrahim Efendi konağın süslü ve şatafatlı bir mekan olmasını istemez. Konak, kendi hayatı gibi sade, zarif ve iyi bir işçilik ürünü olmalıdır. Konağın mimarı bugün bilinemese de gerçekten tam bir Osmanlı mimarisi örneğidir. Konak İbrahim Efendi'nin istediği gibi sade ama mükemmel bir işçilikle inşa edilir. Mükemmel bir işçilik vardır çünkü konak, bugün bile hiçbir değişikliğe uğramadan sağlam bir şekilde zamana direnmiş ve ayakta kalmayı başarmıştır. Özellikle yaklaşık 130 yıldan bu yana hiçbir tahribata ve tamirata uğramamış ahşap malzemeler bugün bile görülenleri hayrete düşürmektedir.

Yüksek duvarlarla çevrili olan konak dış kapı ile karşılar misafirlerini. Kapı hem insan hem de araç girebilecek şekilde çift amaçlı yapılmıştır. Dış kapıdan içeri girmeden gizli ve ince

Bir vitrin detayı

bir ayrıntı vardır yine. Bir Osmanlı geleneği olan iki farklı tokmak vardır kapıda. Birisi bayanlar için, diğeri de erkekler için çalan iki farklı tokmak. Biri üstte biri kapını tam ortasında.

Büyük duvarların dışında yaşam olduğunca hızla akarken dışarıdan içeriye girdiğinizde, zamanın birden değiştiğini fark ediyorsunuz. Şehrin tüm kargaşası ve gürültüsü artık dışarıda kalmış çok hoş bir bahçe sizi karşılamaktadır. Kapıdan taş döşemeli geniş bir avluya girilir. Rengârenk çiçekler, meyvesi bol ağaçlar ve su sesi ile tatlı bir mekansasınızdır artık. Konağın büyük bahçesinde yok yoktur. Bahçede biri hazneli biri silindirik olmak üzere doğal kaynak suyu bulunan iki çeşme vardır. Suyun yetersiz olduğu dönemlerde mahallenin su ihtiyacı bu çeşmelerden karşılanmıştır. Silindirik olan çeşme taşının akarı Bizans dönemine aittir. Akarın yan kısmında bir haç sembolü vardır. Yine avluda ocakbaşı, çamaşır taşı şu an üstü kapatılmış olan bir kuyu ve bir de tuvalet bulunur. Bahçenin bir köşesinde binek ve sağmal hayvanlar için kullanılan ahır da bulunmaktadır. Hayvanların bahçeden geçmesi ve evde ahır kokusu olmaması için buraya ayrı bir dış kapıdan giriş verilmiştir. Aynı zamanda hane halkı bu ahıra bahçedeki iç kapıdan geçip burayı kullanmaktadır. Konağın bahçe kısmında aileye ait değerli eşyaların konulduğu ailenin serveti-

nin saklandığı içinde gizli bölmelerin de bulunduğu üzerinde 1331 yılı (1915) yazılı iki katlı demir kapılı demir parmaklıklı taş bir bina bulunur. Bu bina aileye ait kıymetli malzemelerin de saklandığı bir hazine odasıdır. Avludaki en dikkate değer yer şüphesiz bu taş yapıdır. Hazine odası avlunun en ucunda yaklaşık 50 metre kare civarında konağın inşasından daha sonra yapılmıştır. Konağın ahşap malzemeyle yapılmış olmasına karşın hazine odası, yangına karşı korumalı ve güvenlik amaçlı olarak taş malzemeden yapılmıştır. Yine konağın bahçe kısmında bir fırın evi de vardır. Bu fırın evinde ihtiyaca yönelik bir küçük bir de büyük fırın mevcuttur. İhtiyacı olan mahalleli yıllarca bu fırınları kullanmıştır. Konağın bahçesinde Roma dönemine ait bir sütun başından oyularak yapılmış şadırvan bulunur. Muhtemelen Tavşanlı yakınında bulunan Roma dönemi şehirlerinden Palanga (Çardaklı mah.) şehrinin kalıntılarından getirilmiştir. Avluyu büyüklüğünden ve yüksek duvarlarından dolayı yıllarca mahalleli düğün salonu olarak da kullanmıştır.

Serdarzâde İbrahim Efendi 1892-1898 yıllarında Tavşanlı Belediye Meclis azalığı yapmıştır. İbrahim Efendi'nin iki oğlu ve iki kızı var-

Ethem Serdaroğlu

Mehmet Serdaroğlu

Konağın içinden bir görüntü

Konağın bahçesinden bir görünüm

dır. En büyük oğlu olan Mehmet Efendi, İstanbul'da tanıştığı Alman firmaları aracılığıyla Tavşanlı'da krom madeni işletmeciliğine de başlar. Dönemin ünlü Krupp firması ile büyük işler yapar. Tavşanlı ve civarından çıkartılan krom madenini İzmir'e götüren bir ticaret kervanı oluşturur. Gelecekte oğulları Ethem ve Sebahattin Serdaroğlu kromdan sonra kömür işine de gireceklerdir. Ancak İbrahim Efendi'nin aksine siyasete atılacak olan oğlu Mehmet Efendi ise ailenin tarihinde farklı bir gelenek başlatacaktır. Cumhuriyet öncesi belediye reisliği yapacak olan Mehmet Efendi ayrıca Tavşanlı'nın Yunan işgali sırasında da Müdafai Hukuk Cemiyeti'ne yapacağı katkılar dolayısıyla ödüllendirilecektir.

Cumhuriyet sonrası ise belediye başkanlığı geleneği Mehmet Efendi'nin oğlu Ethem Serdaroğlu ile devam etmiştir. Ethem Bey tek parti yönetiminin Tavşanlı Belediye Başkanlığını iki dönem şeklinde üstlenmiştir. Kendisinin belediye başkanlığı esnasında, Kütahya Milletvekili ve 1946-1947 yılları arasında da başbakanlık yapmış olan Recep PEKER, bakan ve milletvekilleri Tavşanlı'yı ziyaret ettiklerinde bu konakta misafir edilmişlerdir.

Yine Merhum Adnan Menderes

de Tavşanlı'yı ziyaretinde burada misafir edilen ünlüler arasında yer almıştır.

Ethem Bey'in 1979 yılında vefat etmesi ile ailenin belediye başkanlığı geleneği bitmiş olsa da ailenin üçüncü kuşaklarından Mümtaz Serdaroğlu siyaset geleneğini parti başkanlığı şeklinde uzun yıllar Tavşanlı'da devam ettirmiştir.

Ticaret ve siyasette etkin rol oynayan Serdaroğulları ailesinin ikamet ettiği Serdarlar Konağı, Ulucami'den Yukarı Çimen'e doğru giderken sağ tarafta büyük bir duvarın arkasında kalmaktadır. Karşısında Zeytinoğlu Konağı ile Benlilerin eski bir evi ve Şapşapların evi vardır.

Konağın büyük bahçesi ve iç mekanı sayesinde aynı anda üç aile çocuklarıyla rahat bir şekilde bu konakta yaşamıştır. Üç katlı konağın en belirgin özelliklerinden biri de iç mekanın ferahlığı ve aydınlığıdır. Bu özelliğin nedeni avluya bakan cephenin camla kaplanmış olmasıdır. Konak klasik Türk konağı tarzında inşa edilmiştir. Konağın ortasında büyük bir sofa (salon) ve sofaya açılan odalar mevcuttur. Her odada bir şömine, işçiliği çok iyi olan ve hiç yıpranmamış ahşap dolaplar ve dolap içine gizlenmiş küçük bir banyo bulunmaktadır. Ocakbaşı ile banyo yapılacak yer arasında küçük bir delik açılarak banyo yapılacak yerin ısıtılmasının sağlanması da dikkate değer hususlardandır. Üçüncü kat diğer katlara nazaran biraz daha geniş olmakla birlikte oda ve sofa düzeni aynıdır. Üçüncü kata ahşap bir merdiven ile çıkılmaktadır. Ayrıca bu katta merdivenden çıkınca tam karşıda bir sandık odası yer alır. Asıl oturma mekanı olan ikinci kata üçüncü kattan soğuğu kesmek, ısı kaybını önlemek ve mahremiyet amaçlı merdivenin üstüne kapaklar yapılmıştır. Yine ikinci ve üçüncü katlarda küçük bir bölüme el yıkamak için ahşap lavabo yapılmıştır.

Zemin kat ise içinde ocakbaşı olan

bir oda ve iki mazladan (mağaza) oluşur. Bu oda iki bölümlü olup giriş kısmı mutfak, arka kısmı ise kiler olarak kullanılmaktadır. Burada bulunan iki mazladan biri kışlık yakacak ve buğday ambarları, diğeri daha çok kışlık yiyeceklerin saklandığı bir alan olarak kullanılmaktadır. Kışlık yiyeceklerin bulunduğu bu mazlada yine büyük buğday ambarları, kuru baklagiller için küçük ambarlar, un tekneleri, konserveleri, peynir ve turşuları saklamak için farklı boyalarda özel küpler bulunmaktadır. Mutfak ve mazaların pencerelerinde koruma ve estetik amaçlı ahşap parmaklıklar vardır.

Konak; Osmanlı'daki bir mahallede komşuların dayanışmasının ne kadar üst düzeyde olduğunu göstermesi bakımından önemli bir rol üstlenmiştir. Çünkü konakta halen yaşamakta olan Güler Teyze'den öğrendiğimize göre; mahallelinin ekmekleri, tarhanası, turşuları veya düğün eğlenceleri hep birlikte ve genelde de bu konakta yapılmıştır.

Ailenin maddi imkanları ve İstanbul'la olan ticareti sayesinde de Osmanlı Sarayında kullanılan ama zamanla yıpranıp satışa çıkartılan saraya ait pek çok ev eşyası da satın alınarak Tavşanlı'daki bu konakta kullanılmış. Özellikle Yıldız Porselen

markalı tabaklar ve atlas perdeler ile koltuklar bu eşyalar arasındadır. Ancak bu eşyalar miras paylaşımı ve değerlerinin tam olarak anlaşıl-maması nedeni ile zaman içerisinde kaybolmakla birlikte bugün birkaç koltuk ailenin üçüncü neslinde korunmaya devam etmektedir.

Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak filminin çekimi için Rahmetli Ahmet Uluçay Tavşanlı'daki tarihi konaklar arasında bu konağı seçmiş olsa da özellikle Güler Teyze, filmin burada çekilmesini istememiş. Araya pek çok hatırlı kişiler girdikten sonra nihayet tamam demişler. Film daha çok konağın zemin katında

ve bahçedeki hazine odasında çekilmiş. Konağın içine girmelerine de pek izin vermemiş Güler Teyze. Tabii İstanbul'un gökdelenlerine alışık filmin oyuncularını böyle tarihi bir konaktan çok etkilenmişler. Güler Teyze konaklarında filmin çekilmesine müsaade etmemiş olsa da misafirperverliğinden hiç ödün vermemiş ama. Film sinemadaki haklı şöhretini bulduktan sonra konak da ünlenmiş. Pek çok program yapımcısı konakla ilgili haber yapmak ve fotoğraf çekmek için konağın kapısını çalmış. Anlaşılan o ki zaman ilerledikçe konağa ilgi de devam edecek.

Serdaroğlu Konağı'nın içinden bir görüntü

KÜLTÜREL TEMSİLE İLİŞKİN GÖRSEL VE İŞİTSEL İFADE

EMEL ÖRGÜN / THM Sanatçısı

A nadolu'muzun kültürel yapısını, kendine özgü biçimde sözlü ya da sözsüz ezgilerle ifade etme biçimlerinden biri de türkülerdir.

Yerel yaşam içerisinde müzikal sayılabilecek nitelikte gösteri, şenlik ve şöenlerde insanların birbirlerine direkt söyleyemedikleri, aktarmadıkları veya kalabalıkları bir araya toplama eylemi sayılan sözlü ezgisel ve mimiksel oyunlar sergilenmektedir. Dini bayramlarda, ekin biçme zamanında, değirmende un öğütme esnasında ve düğün dernek eğlencelerinde icra edilen oyunlar tamamen geleneksel ve kendine özgü hareketlerdir.

Köylerimizde kadın ve erkek topluluklarının icra ettikleri "geleneksel müzikal ya da müzikli temsil" niteliğini taşıyan görsel hareketleri açısından Kütahya Tavşanlı Çaltılı Köyü'nde 17 Haziran 2007 tarihinde görüntü ve ses kaydedici cihazlarla kaydını gerçekleştirdiğim "Temsili Bayram Eğlenceleri" buna örnektir.

Tavşanlı ilçesinin Çaltılı Köyü'nde yaşlılarla yaptığım görüşmelerde, köyün 550 ve ya 600 yıllık geçmişi olduğu, bu geleneksel eğlencelerin

Çaltılı köyü

atadan oğula sürekli olarak sergilendiği belirtilmiştir.

Geçmiş yıllarda dini bayramlardan 15 gün önce başlayan geleneksel bayram eğlenceleri, şimdilerde sadece dini bayram süresince yapılmaktadır.

17 Haziran 2007'de Tavşanlı Çaltılı Köyü'ndeki çalışmalarım, Emel Koç, İlknur Emeksiz, Ayşe Emeksiz, Melek Özdemir, Neşe Özdemir, Özlem Özdemir, Nebahat Kaptan, Gülten Çelik, Tuğba Zeybek, Ayşe Zeybek, Kezban Zeybek, Şadime Zeybek, Sevim Zeybek, Zehra Emeksiz, Gönül Bayram, Leyla Bayram isimli genç

kızlarla yapılmıştır.

Bayram eğlenceleri köy ahalisinin bir alanda toplanmasıyla başlıyor. Genç kızlar, kalabalık toplanmadan önce geleneksel üç etek giysilerini giyip dairesel şekilde kol kola giderek seslerini herkesin duyabileceği yükseklikte çeşitli mimik ve hareketlerle maniler atarak eğlenceye başlıyorlar. Genç kızların seslerini duyan köy ahalisi de eğlence yapılacak yerde toplanıyor.

Eğlence, "Mercimek" ya da "Merhabamı serdim taş" manileri ile başlıyor.

Mercimek Manisi ve Oyunu

Kızlar mani söylemeye, iki grup halinde ve karşılıklı olarak kol kola girip, birbirlerine doğru adımlar atarak başlıyorlar.

Mercimek dallanır mı, dibinde sallanır mı
Yabandan yârim gelmiş
Sarmadan yolanır mı, yâr amen amen

Mercimek kile kile, ölçerim sile sile
Yabandan yârim gelmiş
Kalkarım güle güle, yâr amen amen

Elimi soktum zeytine, zeytinin irisine
Ben kendimi satarım
Yiğidin iyisine, yâr amen amen

Keten bezim tarakta, bir yâr sevdim
ırakta
Irak olsun sağ olsun
Sevgileri yürekte, yâr amen amen

Keten bezim ekleme, yâr göğsünü
ilikleme

Benden sana fayda yok
Çatma başı bekleme, yâr amen
amen

Karanfilim budama, sefa geldin
odama
Sen beni alacaksan
Dünür yolla babama, yâr amen
amen

Karanfil deste gider, kokusu dosta
gider
Evlenmeyen oğlanlar
Mezara hasta gider, yâr amen amen

Tokat yolu kaldırım, düştüm beni
kaldırın
Şu güzelin yoluna
Düştüm beni kaldırın, yâr amen
amen

Merhabamı Serdim Taşa Manisi ve Oyunu

Genç kızlar daire şeklini alıp kırmızı bir yazmanın uçlarını tek elleriyle tutarak daireyi oluşturuyor. Yazmanın altında bir genç kız yere diz çöküyor. Diğer genç kızlar, diz çöken kızın çevresinde dönerek bir çiçek gibi açılıp kapanırlarken mani-yi söylüyorlar.

Merhabamı serdim taş
Dolaşalım baştan baş
Seni seven Mehmet Paşa
Ölmüş kalmış merhabaya
Solmuş kalmış merhabaya

Merhabamın ucu sarı
Sefere yolladım yâri
Ölmeden görseydim bari
Ölmüş kalmış merhabaya
Solmuş kalmış merhabaya

“Sevgiliye aşkını duyurmak”
Donuz urgana girdi, telli yorgana
girdi
Donuz kimin donuzu, Mehmet’in
donuzu
Gelin kimin gelini, Hacı Ahmetlerin
gelini

Kızlar daire şekline girip, genç bir
kızı ortalarına alarak kızın sevdiği
gencin ismini söylerler ve gencin
sülalesine bir gönderme olarak,
genç kızın kime ait olduğunu an-
latmaya çalışırlar. Burada “donuz”
sevgiliye denmektedir. Mehmet,
kim tarafından sevildiğini bu şekilde
öğrenmektedir.

“Anne ve kızı temsilen yapılan oyun”

A kızım kızım kızım, ay ela gözlüm
Seni bir çoban istemiş vereyim ona
ona, ne dersen bana

Ay anam olmaz olmaz, vallahi ol-
maz
Çobanın hayvanı olur güttürür
bana, ben varmam ona
A kızım kızım kızım, ay ela gözlüm
Seni bir davulcu istemiş vereyim
ona ona, ne dersen bana

Ay anam olmaz olmaz, vallahi ol-
maz
Davulcunun davulu olur vurdurur
bana bana, ben varmam ona
A kızım kızım kızım, ay ela gözlüm
Seni bir zengin istemiş vereyim ona
ona, ne dersen bana
Ay anam olmaz olmaz, vallahi ol-
maz
Zenginin parası olur saydırır bana
bana, ben varmam ona

A kızım kızım kızım, ay ela gözlüm
Seni bir sarhoş istemiş vereyim ona
ona, ne dersen bana

Ay anam olur olur, vallahi olur
Sarhoş içer bayılır, sarılır bana bana,
ben varım ona.

“Değirmenciye maniler atarak ilk buğdayı bedava öğüttürme isteği”

Halım değmenci de dayı, gülüm
değmenci de dayı
Sana ebemi verem, öğüt buğdayı
çavdarı

Ay anam olmaz olmaz, vallahi ol-
maz

Eben ile iş görülmez, götür buğdayı
çavdarı

Halım değmenci de dayı, gülüm
değmenci de dayı
Sana ablamı verem, öğüt buğdayı
çavdarı

Ay anam olmaz olmaz vallahi olmaz
Ablan ile iş görülmez götür buğdayı
çavdarı

Halım değmenci dayı gülüm değ-
menci dayı
Sana sevdiğini verem öğüt buğdayı
çavdarı

Ah anam olur vallahi olur sevdiğim-
le iş görülür
Aktar buğdayı çavdarı

“Akşama gelirsem”

Gambere canım gambere
Akşama gelersen dövme beni açam
Ben sana lokma yapayım mı
Arzuya canım arzuya
Akşama gelersen dövme beni açam
Ben sana bilezik alayım mı

“Zilli de zillim varıyor”

Şehirli kadınlara özenen köylü kadını, kocasından kendine hediyeler almasını talep ediyor.

Zilli de zillim varıyor, ayağına yemini varıyor

Onun da ayağı yoğımış hey

Bakında ayağım yok mudur
Almaya gönlün yoğımış hey

Zilli de zillim varıyor, ayağına çorabı varıyor

Onunda ayağı yoğımış hey

Bakında ayağım yok mudur
Almaya gönlün yoğımış hey

Zilli de zillim varıyor, kulağına küpe varıyor

Onun da kulağı yoğımış hey

Bakında kulağım yok mudur
Almaya gönlün yoğımış hey

Zilli de zillim varıyor, parmağına yüzük varıyor

Onunda parmağı yoğımış hey

Bakında parmağım yok mudur
Almaya gönlün yoğımış hey

Zilli de zilli varıyor, koluna saati varıyor

Onunda kolu yoğımış hey

Bakında kolum yok mudur
Almaya gönlün yoğımış hey

“Biri Gel İki Gel” (Sekmece) Oyunu

Genç kızlar karşılıklı ve yan yana diziliyorlar. İki kız, grubun tam karşısına geçip manileri söyleyerek karşıdakileri çağırıyor.

Alaylı alaylı toplam balaylı
Ne istersin ne istersin bizim alaylı
Bir güzel kız gördüm onu isterim

Karşıdan iki kız yan yana el çırpıp
sekerek karşıya geçiyorlar.

Bir gel iki gel alem oldu yadi gel
Her güzeller birikmiş Ayşe kadın sen
de gel
Sevdiğini al da gel

Ayşe yanına aldığı diğer kız ile birlikte el çırpıp sekerek karşı tarafa geçiyor. Kızlar eş değiştirerek aynı oyunu tekrarlıyorlar.

Ekin biçme zamanı söylenen maniler;

Ekin biçme zamanı (arpa ve buğday biçilirken), kızların toplanıp, ekinleri biçerken birlikte söyledikleri manilerden bazıları;

Entarisi Aklımı

Entarisi aklımı, benim yarım saklımı
Bulun gelin yarimi, aldırıyom aklımı

Entarimin moruna, varmam elin
oğluna

Varmam dediğime bakma, ölüyorum yoluna

Entarisi üç oğlan, gel yanımdan geç
oğlan

Beni sana vermezler, al beni kaçır
oğlan

Entarisi beden yar, beni koyup giden yar

Evel böyle değildin, seni bir öğretten var

Entarisi firfirli, kaşları yılan gibi
Bu dil buranın değil, İstanbul'un
bülbülü

Entarim dikildi mi, simleri çekildi mi
Bağırsana demetçi, dillerin dikildi mi

Abane

Abanem var iki kat, bir katını bana sat
Söylemeden geçersen, kalkmaz
döşeklerde yat

Abanem dağda kaldı, gözlerim yolda kaldı

Yıkılası dağlarda yârim, eğlendi kaldı

Abanem emir olsun, yolların çamur olsun

Kara yağızlı yârim, yolların çamur olsun

Abanemi düreyim, aç yorganı görüyüm
Üşüdükçe ört beni, yâr olduğunu
bileyim

Karanfil eker misin, bal ile şeker misin

Bu dünyada yaptığını, Ahirette çeker misin

Abanem dağda kaldı, gözlerim yolda kaldı

Yıkılası candarma, yarım evde mi kaldı

Birbirlerine yaslanarak sağa sola eğilmekteler.

Genç kızların gösterileri, yaşlı kadınların bendir çalarak söylediği “Elmayı kestim de soydum” türküsü eşliğinde, bir taraftan el çırpıp ve karşılıklı sekerek yer değiştirip dans ederek sergiledikleri oyunlarla tamamlanmış oluyor.

Manilerde geçen kelime ve deyimlerin anlamları

Abane: Giysi

Ahret: Öteki dünya

Çatma Başı: Köşe başı

Gamber-Kamber: 1. Rehberlik önderlik eden kişi. 2. Hizmet eden görevli kişi.

Kile: 30 kg.a denk gelen bir tahıl ölçü birimi

Sile: Ağızına dek dolu

Yaban: Gurbet

Yazma: Baş örtüsü

Bayram eğlenceleri hakkındaki bilgiler; Tavşanlı Çaltılı köyü 18.03.1983 doğumlu Sevim Zeybek, Tavşanlı Çaltılı köyü 16.03.1986 doğumlu Kezban Zeybek, Tavşanlı Çaltılı köyü 14.06.1985 doğumlu Leyla Bayram isimli genç kızlardan edinilmiştir.

TAVŞANLI FLORASI

AĞAÇ VE BİTKİ ÖRTÜSÜ

ADNAN YAZICI / TEMA Vakfı İlçe Gönüllü Temsilcisi

Tavşanlı; ortalamalara göre ağaç varlığı ve bitki örtüsü bakımından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Endemik türlerin yanı sıra çok az miktarda bulunan farklı bitki türlerine de sahiptir. Endemik (yöreye has) türlerden ehrami karaçam (*pinus nigra up.pallasianavar.pyramidalis*) türünün yayılış gösterdiği vakıf çamlığı 2873 sayılı M.P.kanununun 3.madde 2.pragrafına istinaden tabiatı koruma alanı olarak tesis edilmiştir.

Vakıf çamlığında bulunan ehrami karaçamın dünya üzerindeki yegane yayılış alanı olması bu sahanın önemini daha da artırmaktadır. Aynı alanda bulunan diğer ağaç türleri karaçam, ebe çamı, ardıç ve saçlı meşedir. Toplam 234.0 Ha alanda 112 no'lu ehrami karaçam mesceresi bulunmaktadır. Doğayı koruma alanlarına tohum yapısına silvikültürel müdahale yapılması mümkün olmadığından, tohum ihtiyacının sağlıklı bir şekilde karşılanması için tohum mesceresi 2000 yılında tescil edilmiştir. Tavşanlı Orman işletmesi verilerine göre orman alanları şöyledir;

Biber

Kırmızı Biber

Tablo 1: Tavşanlı Orman Alanları

Genel alan	195.009 Ha
Koru alanı	116.931 Ha
Baltalık orman	8.749 Ha
Toplam ormanlık alan	125.680 Ha
Ormanlık alan yüzdesi	% 64
Verimli ormanlık alan	69.633 Ha
Bozuk ormanlık alan	56.047 Ha
Toplam alan	125.680 Ha

İlçemizdeki orman varlığı oransal olarak türlerine göre şöyle dağılım göstermektedir.

Tablo 2: Türlerine Göre Tavşanlı'daki Orman Varlığı

İbrelili ağaçlar	84979,5 Ha % 67.6
Karışık	30145 Ha % 24.0
Yapraklılar	9995 Ha % 7.9
Tabiatı koruma alanı	561 Ha % 0,5

Büyük bir orman varlığına sahip ilçemizde ağaç türlerinin büyük bir çoğunluğu ibrelili ağaçlardan oluşmaktadır. Diğer türlerin yayılış oranları oldukça küçük alanlardadır.

Ormanlarımız karaçam ve kızılçam türlerinden oluşmaktadır. Kızılçam ormanları Alabarda ve Balıköy bölgesinde Kışlademirli köyü civarından başlayıp, Dursunbey ve Harmancık yönünde yayılış göstermektedir. Köy korulukları ise genellikle gelişmiş meşe ormanlarıdır.

Emet ilçesi sınırları içinde doğup ilçemiz sınırları içine yoluna devam eden, adeta hayat kaynağımız Koçaçay, geçtiği her yere can veren ve suladığı alanlarda ürün yelpazesini besleyen çayımız, asırlardır her şeyimiz. Kaynağından turkuaz rengi ile bizlere merhaba diyen hemen sonrasında Kayaboğazı Barajında dinlenen, kanallarla ilçemiz ovasının neredeyse her köşesine ulaştırılarak sulu tarım imkanları sağlayan, geçtiği yerlerde çoğu kez söğüt ormanları oluşturan, kavak türlerinin birçoğuna hayat veren hayat kaynağımız ve bu sularla ilçemizin tarımsal alanlarında karasal iklimin izin verdiği ölçülerde geniş bir ürün yelpazesine sahip olmaktadır. Çoğunlukla engebeli bir arazi yapısına sahip ilçemiz topraklarında çeşitli türlerde meyve ve sebzeler yetiştirilmektedir. 2012 tahmini verilerine göre ;

Tablo 3: Tavşanlı'da meyve üretimi

Meyve ve Ürün Adı	Üretim Miktarı (ton olarak)
Elma (Starking)	918 ton
Erik	426
Vişne	334
Armut	183
Ceviz	148
Kiraz	124
Dut	80
Ayva	71
Şeftali	46
İğde	20
Kayısı	19

Meyve üretiminin yanı sıra sebze üretimi de özellikle ilçemizin Karapelit, Yağmurlu, Güzelyurt, Akçaköy, Akçeşehir köylerinde yapılmaktadır. Patates üretimi; Ağaçköy, Tepecik, Kuruçay Beldesi ve Karaköyde yapılmaktadır. Ispanak üretimi; Opanözü, Güzelyurt köy-

Domates

lerinde, Kavun üretimi; Kışlademirli köyünde. Tahıl üretimi ve nohut tarımı; Çobanköy, Örenköy, Şenlik, Aliköy ve Gümüsgölcük'te ayrıca farklı bir ürün dalında 30 yıl önce aşılama yöntemi ile Balıköy Beldesi Karaşehir mahallesinde sembolik te olsa Antep fıstığı ürünü elde edilmektedir. Silajlık mısır; Kayıköy, Yağmurlu, Güzelyurt, Tepecik, Ggöbel ve Karaköy'de yetiştirilmektedir. Yem bitkileri (adi fiğ); Merkez Yeniköy, Derbent köylerinde, karpuz üretimi ise son on yıldır başta Tepecik Beldesi olmak üzere Göbel ve Karaköy'de sürdürülmektedir.

2012 tahmini verilerine göre yüksek oranda üretimi gerçekleştirilen ürünler şunlardır;

Pırasa

Tablo 4: Tavşanlı'da en çok yetiştirilen ürünler

Ürün Adı	Üretim Miktarı (ton olarak)
Buğday	44.884
Şeker pancarı	23.270
Mısır (silajlık)	26.100
Arpa	21.414
Patates	6.030
Nohut (kuru)	1.043
Yonca (yeşil ot)	4.101
Domates(sofralık)	1.640
Salatalık	1.181
Fasulye(taze)	742
Karpuz	630
Pırasa	484
Biber	442
Ispanak	390
Lahana	212
Marul (göbekli)	225
Soğan (taze)	?

Bütün bu bitki türlerinin yanı sıra yapılan eğitim ve uygulamalarla ilçemizde seracılık ta teşvik edilerek, kış şartlarından etkilenmeden büyük oranlarda olmasa da sebze yetiştirilmektedir.

19.YÜZYIL NÜFUS DEFTERLERİNE GÖRE CAMİ-İ KEBİR MAHALLESİNİN NÜFUS DURUMU

ÖMER FARUK DİNÇEL / Tarih Öğretmeni

Dergimizin bir önceki üçüncü sayısında bu yazı dizisinin ilk bölümünü yayınlamıştık. Osmanlı Arşivinde yer alan, gerek Kamil Kepeci tasnifindeki gerekse Nüfus Defterlerindeki bu bilgileri sizlerle paylaşmaya devam edeceğiz. Geçen sayıda bazı köylerde doğanların ve vefat edenlerin isimlerini ve tarihlerini gün-ay-yıl olarak vermiştik. Bu sayıda da Osmanlı döneminde 4 mahalleden (Cami-i Kebir, Hacı Abbas, Hacı Hüseyin ve Hatıplar Mahalleleri) müteşekkil Tavşanlı'nın mahallelerinden biri olan Cami-i kebir yani Ulucami Mahallesinin 1840 yılına ait nüfus kayıtlarını inceledik. Önümüzdeki sayılarda da yoğun ilgi gören bu yazı dizisini inşallah sürdürmeye devam edeceğiz.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi
NFS.d.01600
Tavşanlı Kazası
Cami-i kebir (Ulucami) Mahallesi
Yıl: 1840

1-Keşfîzâde Seyyid Hamid (Babasının adı Şeyh Ali). Kumral, kıırma sakallı, uzun boylu ve Hacı Hüseyin Efendi Mahallesinde imam. 45 yaşında.

2- Oğlu Osman. 12 yaşındadır. 1244 (1828) Yılında dünyaya gelmiştir.

3-Macaroğlu Hacı Ahmed. (Babasının adı Hüseyin). Sakallı, orta boylu, tüccarlık yapmakta ve 60 yaşında.

4-Kelpüroğlu Hüseyin (Babasının adı Hasan). Sarı sakallı, kısa boylu. Ekincilik yapmakta ve 40 yaşında.

5-Oğlu İsmail. 5 yaşında.

6-Dayıoğlu İbrahim (Babasının adı Abdullah). Ser-asker Paşa Hazretlerinin Dördüncü Taburunda Çavuş. 25 yaşında.

7-Kayaoğlu Mehmed (Babasının adı Abdullah). Asker.

8-Kayaoğlu Mehmed'in kardeşi Ali (Babasının adı Abdullah). Asakir-i Mansure'de asker.

9-Hamur ekşioğlu Seyyid Süleyman (Babasının adı Mustafa). Ak sakallı, orta boylu. Terzilik yapmakta ve 55 yaşında.

10-Oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Süleyman). Köse, kara sakallı, orta boylu. Çubukçuluk yapmakta ve 35 yaşında.

11- Oğlu Seyyid İsmail (Babasının adı Süleyman). 2 yaşında.

12- Torunu Seyyid Mustafa (Babasının adı Seyyid Ahmed). 1 yaşında.

13-Çiftelioğlu Seydi (Babasının adı Ali). Kara sakallı, uzunca boylu. Bıçakçılık yapmakta ve 38 yaşında.

14-Kardeşi Seyyid Ali (Babasının adı Ali). Sarıca, az bıyıklı, orta boylu.

Debbağcılık yapmakta ve 28 yaşında.

15-Katır Hasanoğlu Hacı Mustafa (Babasının adı Hacı Hüseyin). Ak sakallı, kısa boylu. Ekincilik yapmakta ve 55 yaşında.

16-Oğlu Mehmed (Babasının adı Mustafa). Sarı bıyıklı, ortanca boylu. Ekincilik yapmakta ve 28 yaşında.

17-Oğlu Hüseyin (Babasının adı Mustafa). 7 yaşında.

18-Zırtlakoğlu Seyyid Osman (Babasının adı Halil). Kara sakallı, orta boylu. Terzilik yapmakta ve 40 yaşında

19-Kuruoğlu Halil (Babasının adı Abdullah). Sakallı, orta boylu ve 25 yaşında. (Edremit'e imamlık yapmaya gitmiştir)

20-Bıyıktan? Oğlu Osman (Babasının adı Hasan). 2 yaşında

21-Delibazoğlu Mustafa (Babasının adı Halil). Kumral sakallı, orta boylu. Kahve değirmencisi ve 40 yaşında

22-Oğlu Mehmed (Babasının adı Mustafa). 3 yaşında

23-Höcüoğlu Mehmed oğlu İbrahim (Babasının adı Hüseyin). Kumral sakallı, orta boylu. Bıçakçılık yapmakta ve 38 yaşında

24-Oğlu Seyyid Süleyman (Babasının adı İbrahim). 4 yaşında

99

TO KAYITLARI VE GEMİLERİ ADINA DAİRE BAŞKANLIĞI İZMİR

Handwritten entries in Ottoman Turkish, organized in columns and rows, likely representing population data. The text is written in black ink, with some red ink used for headings or numbers. The page is numbered 99 in the top left corner. A horizontal line is drawn across the middle of the page, separating the two halves of the ledger. At the bottom of the page, there is a reference number 'NFS.d.01600'.

NFS.d.01600

25- Höcüoğlu Hüseyin (Babasının adı Süleyman). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 16 yaşında

26-Zırtlakoğlu Seyyid Hacı Ahmed (Babasının adı Süleyman). Kır sakallı, uzun boylu, şişman. Bakkallık yapmakta ve 38 yaşında

27-Oğlu Seyyid Süleyman (Babasının adı Hacı Ahmed). 9 yaşında

28-Oğlu Şerif (Babasının adı Hacı Ahmed). 5 yaşında

29-Balcıoğlu Hacı İbrahim (Babasının adı İbrahim). Kara sakallı, orta boylu. 40 yaşında

30-Oğlu Ahmed (Babasının adı İbrahim). Ortanca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

31-Balcıoğlu Hacı Hüseyin (Babasının adı İbrahim). Kara sakallı, kısa boylu. Helvacılık yapmakta ve 40 yaşında

32-Oğlu Mehmed (Babasının adı Hacı Hüseyin). 10 yaşında

33-Oğlu İbrahim (Hacı Hüseyin). 8 yaşında

34-Kahvecioğlu Ali (Babasının adı Ali). Kumral sakallı, orta boylu. Bıçakçılık yapmakta ve 40 yaşında

41-Yağcıoğlu Ali (Babasının adı Osman). Kumral sakallı, uzun boylu. Dikmecilik yapmakta ve 38 yaşında

42-Oğlu Ahmed (Babasının adı Ali). Uzunca boylu. 15 yaşında

43-Torunu Mehmed (Babasının adı Hüseyin). 2 yaşında

44- Dertli Abbasoğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı Mehmed). Ortanca boylu, ter bıyıklı. Debbağcılık yapmakta ve 18 yaşında

45- Hacı Haliloğlu Beytullah (Babasının adı Halil). Asakir-i Mansure'de asker

46-Macaroğlu Hacı Mustafa (Babasının adı Hüseyin). Ak sakallı, orta boylu. Attar olup 60 yaşında

47- Oğlu Hacı Hüseyin (Babasının adı Mustafa). Kara sakallı, orta boylu. 38 yaşında

48- Oğlu Halil (Babasının adı Mustafa). Ortanca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

49- Oğlu İbrahim (Babasının adı Mustafa). 10 yaşında

50- Oğlu Ali (Babasının adı Mustafa). 7 yaşında

51-Torunu İsmail (Babasının adı Hüseyin). 2 yaşında

52- Kardeşi Mehmed (Babasının adı Hüseyin). 1 yaşında

53- Kurd? Alioğlu Uzun Ali (Babasının adı Ali). Kır sakallı, uzun boylu. Kiracı ve 45 yaşında

54- Pişmanoğlu Süleyman (Babasının adı Süleyman). Kara sakallı, orta boylu. Bakkal ve 40 yaşında

55- Moymullu Sarı Baba Damad Osman (Babasının adı Ömer). Ak sakallı, ortanca boylu. Seliköy'de imam olup 50 yaşında

56- Oğlu İbrahim (Babasının adı Osman). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

57- Hüseyinoğlu Hasan (Babasının adı Hüseyin). Kumral sakallı, uzun boylu. Bekçi ve 38 yaşında

58- Oğlu Hüseyin (Babasının adı Hasan). 2 yaşında

59-Hüseyinci? Oğlu Ahmed (Babasının adı Hüseyin). Kumral sakallı, orta boylu. Lelebici ve 38 yaşında

60- Şükür Ağaoğlu Mustafa (Babasının adı İsmail). Dört senedir seferde asker

61- Kardeşi Seyyid Mehmed (Babasının adı Mustafa). Beratlı Hatip (Sofu Hocaoglu). 14 yaşında

62- Araboğlu Hacı Ahmed (Babasının adı Mehmed). Kara sakallı, orta boylu. Attar ve 40 yaşında

63- Araboğlu Hüseyin (Babasının adı Ahmed). Kumral sakallı, orta boylu. Debbağ ve 38 yaşında

64- Oğlu Ahmed (Babasının adı Hüseyin). Orta boylu, ter bıyıklı. Debbağ çırağı ve 18 yaşında

65- Araboğlu Mustafa (Babasının adı Ahmed). Kara sakallı, uzun boylu. 38 yaşında

66- Oğlu Mehmed (Babasının adı Mustafa). 4 yaşında

67- Oğlu Ahmed (Babasının adı Mustafa). 2 yaşında

68- Tekelioğlu Osman (Babasının adı Ahmed). Sakallı, orta boylu. Sandıkçı ve 55 yaşında

69- Virancıkıoğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı Mehmed). Kumral bıyıklı, orta boylu. Bakkal ve 28 yaşında

70- Kardeşi Hüseyin (Babasının adı Mehmed). Ortanca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

71- Keltepelioğlu Hüseyin (Babasının adı Ahmed). Orta boylu, ak sakallı. Ekinci ve 55 yaşında

72- Oğlu Osman (Babasının adı Hüseyin). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

73- Oğlu Hasan (Babasının adı Hüseyin). Ortanca boylu. 13 yaşında

74- Yakacalıoğlu Hüseyin (Babasının adı Ahmed). Orta boylu, ter bıyıklı. Kasap ve 18 yaşında

75- Süleyman Beşe oğlu Mehmed (Babasının adı Süleyman). Orta boylu, ter bıyıklı. Kasap ve 18 yaşında

76- Hömcü Mehmed oğlu Mehmed (Babasının adı Hüseyin). Orta boylu, ak sakallı. Debbağ ve 60 yaşında

77- Oğlu İsmail (Babasının adı Mehmed). Orta boylu, kara sakallı. Debbağ ve 38 yaşında

78- Kayaoğlu Halil (Babasının adı Ali). Orta boylu, kara sakallı. Dülger ve 40 yaşında

79- Oğlu Mustafa (Babasının adı Halil). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Dülger ve 18 yaşında

80-Oğlu Ali (Babasının adı Mustafa). Uzunca boylu. Dikmeci ve 15 yaşında

81-Kayaoğlu Ömer (Babasının adı Ali). Orta boylu, kara sakallı. Attar ve 40 yaşında

82- Düğeleksiz? Oğlu Süleyman (Babasının adı Süleyman). Orta boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

83- Büberoğlu Hacı Mehmed (Babasının adı Hacı İbrahim). Orta boylu, kara sakallı. Debbağ ve 40 yaşında

84- Oğlu Seyyid Süleyman (Babasının adı Mehmed). Orta boylu ve 15 yaşında

85- Oğlu Seyyid Ali (Babasının adı

Mehmed). 12 yaşında

86-Oğlu Seyyid Mustafa (Babasının adı Mehmed). 7 yaşında

87- Çulhaoğlu Halil (Babasının adı Veli). Orta boylu, kara sakallı. Debbağ ve 42 yaşında

88- Oğlu Veli (Babasının adı Halil). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

89-Oğlu Ali (Babasının adı Halil). 12 yaşında

90- Oğlu Mehmed (Babasının adı Halil). 1 yaşında

91- Ahmedoğlu Bulgur Hüseyin (Babasının adı Halil). Orta boylu, kara sakallı. Dikmeci ve 50 yaşında

92- Oğlu Halil (Babasının adı Halil). Uzun boylu, ter bıyıklı. Dikmeci ve 28 yaşında

93- Oğlu Süleyman (Babasının adı Halil). 1 yaşında

94-Muytaboğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı İsmail). Orta boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

95-Sarı Ahmedoğlu Monla Veli (Babasının adı Ahmed). Orta boylu, sarı sakallı. Leblebici ve 42 yaşında

96- Oğlu Mehmed (Babasının adı Veli). Orta boylu. 14 yaşında

97- Sarı Ahmedoğlu Sofu Hacı Ali (Babasının adı Ahmed). Kır sakallı, kısa boylu. Dikmeci ve 45 yaşında

98- Oğlu Mehmed (Babasının adı Hacı Ali). 6 yaşında

99- Oğlu Ahmed (Babasının adı Hacı Ali). 3 yaşında

100- Kayaseloğlu Ahmed (Babasının adı Hacı İbrahim). Orta boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

101- Kardeşi Mehmed (Babasının adı Hacı İbrahim). Sarı sakallı, uzunca boylu. 38 yaşında

102-Budakoğlu Seyyid Hasan (Babasının adı Ali). Orta boylu, kır sakallı. 55 yaşında

103-Oğlu Seyyid Ali (Babasının adı Hasan). Orta boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

104- Oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Hasan). 5 yaşında

105- Boyacıoğlu Hacı Hasan (Baba-

sının adı Hacı Ahmed). Orta boylu, kara sakallı. Boyacı ve 40 yaşında

106- Oğlu Ahmed (Babasının adı Hasan). Orta boylu, ter bıyıklı. Boyacı çırağı ve 18 yaşında

107- Oğlu Hüseyin (Babasının adı Hasan). 6 yaşında

108- Köprüviranlı Mazakoğlu Hacı Mehmed (Babasının adı Ömer). Uzun boylu, sarı sakallı. Leblebici ve 35 yaşında

109- Oğlu İsmail (Babasının adı Hacı Ömer). 1 yaşında

110- Kargadelioğlu Ali (Babasının adı Abdülkadir). Ufak boylu, kara sakallı. Bıçakçı ve 55 yaşında

111-Oğlu Seyyid Süleyman (Babasının adı Ali). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Bıçakçı ve 18 yaşında

112- Oğlu Seyyid Halil (Babasının adı Ali). 8 yaşında

113- Emrudoğlu Abdullah (Babasının adı İbrahim). Kısa boylu, kara sakallı. 35 yaşında

114- Oğlu İbrahim (Babasının adı Abdullah). 7 yaşında

115- Alemdaroğlu İsmail (Babasının adı Süleyman). Orta boylu, kara sakallı. Bıçakçı ve 45 yaşında

116- Kırıkoğlu Mustafa (Babasının adı İsmail). Kumral sakallı, orta boylu. 30 yaşında

117- Kardeşi Mehmed (Babasının adı İsmail). Orta boylu. 12 yaşında

118- Kardeşi Ali (Babasının adı İsmail). 4 yaşında

119- Cihanoğlu Ömer (Babasının adı Süleyman). Orta boylu, kumral sakallı. 35 yaşında

120- Kardeşi Mehmed (Babasının adı Süleyman). Kumral bıyıklı, orta boylu. 28 yaşında

121- Selamoğlu Ali (Babasının adı Ömer). Orta boylu, kara sakallı. Dülger ve 43 yaşında

122- Oğlu İbrahim (Babasının adı Ali). Ter bıyıklı, orta boylu. 18 yaşında

123- Topaloğlu Hayta Mehmed (Babasının adı Ramazan). Kumral sakallı, uzun boylu, topal. Demirci ve 45

yaşında

124- Oğlu Hüseyin (Babasının adı Mehmed). 4 yaşında

125- Kabakçıoğlu Monla Halil (Babasının adı Veli). Kumral sakallı, orta boylu. İmam vekili ve kayyum olup 35 yaşında.

126- Oğlu Mehmed (Babasının adı Halil). 3 yaşında

127-Kara Hoca damadı oğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı Hacı Mehmed). Orta boylu, kumral sakallı. 40 yaşında

128- Kırıklı Hocaoğlu Hafız Süleyman (Babasının adı Mehmed Hoca). Kara sakallı, orta boylu. Mektep Hocası olup 40 yaşında

129- Oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Süleyman). Orta boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

130-Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Süleyman). 12 yaşında

131- Oğlu Seyyid İsmail (Babasının adı Süleyman). 7 yaşında

132- Katırcı Osmanoğlu Ali (Babasının adı Ali). Kumral bıyıklı, orta boylu. Debbağ ve 28 yaşında

133- Davudoğlu, Şab Şab Ahmed (Babasının adı İbrahim). Kara sakallı, orta boylu. İkinci ve 40 yaşında

134- Oğlu Mehmed (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Dikmeci ve 18 yaşında

135- Oğlu İbrahim (Babasının adı Ahmed). Uzun boylu, ter bıyıklı. Dikmeci ve 18 yaşında

136- Oğlu Mustafa (Babasının adı Ahmed). 7 yaşında

137- Oğlu Halil (Babasının adı Ahmed). 16 yaşında

138- Dumbarcıoğlu Ali (Babasının adı İbrahim). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Dikmeci ve 18 yaşında

139- Kapusuzoğlu Ahmed (Babasının adı Hüseyin). Kumral sakallı, orta boylu. 40 yaşında

140- Oğlu Ali (Babasının adı Ahmed). Orta boylu. Dikici çırağı ve 14 yaşında

141- Karaköylü oğlu Seyyid Mehmed Emin (Babasının adı Süleyman).

Orta boylu. Debbağ çırağı ve 15 yaşında

142-Osman Kethüdaoğlu Halil (Babasının adı Süleyman). Kara sakallı, orta boylu. Debbağ ve 40 yaşında

143-Kardeşi İbrahim (Babasının adı Süleyman). Sarı bıyıklı, orta boylu. Değirmenci ve 28 yaşında

144- Virancıklı Hatiboğlu Seyyid İsmail (Babasının adı Mehmed). Kara sakallı, uzun boylu. Bıçakçı ve 28 yaşında

145- Kardeşi Seyyid Mehmed Ali (Babasının adı Mehmed). Kumral bıyıklı, orta boylu. Dikici ve 28 yaşında

146- Kardeşi Seyyid Ahmed (Babasının adı Mehmed). Orta boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

147- Emrullahoğlu Karacakaşlı Ahmed (Babasının adı Mehmed). Kara sakallı, orta boylu. Kiracı ve 41 yaşında

148- Oğlu İsmail (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu. 14 yaşında

149- Sevindikoğlu Danişmendli Seyyid Mustafa (Babasının adı Mustafa). Kır sakallı, orta boylu. Dülger ve 45 yaşında

150- Oğlu Seyyid Bali (Babasının adı Mustafa). Uzunca boylu, kara ter bıyıklı. Demirci ve 18 yaşında

151- Oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Mustafa). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Dikici ve 16 yaşında

152- Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Mustafa). Uzunca boylu. Dikici çırağı ve 14 yaşında

153- Besmelecioğlu Arif (Babasının adı Halil). Kır sakallı, uzun boylu. 45 yaşında

154- Oğlu Halil (Babasının adı Arif). Sarı gür sakallı, gayet uzun. 28 yaşında

155- Ramazanoğlu Hasan (Babasının adı İbrahim). Bakal ve 55 yaşında

156- Oğlu İbrahim (Babasının adı Halil). 5 yaşında

157- Oğlu Mustafa (Babasının adı Halil). 4 yaşında

158- Gulamı Sakızlı Ahmed (Babası-

nın adı Abdullah). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 19 yaşında

159- Kayaseoğlu Hacı Ömer (Babasının adı Mehmed). Orta boylu, kumral sakallı. 42 yaşında

160- Oğlu İbrahim (Babasının adı Ömer). Ortanca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

161- Çolakoğlu Hüseyin (Babasının adı Osman). Kumral sakallı, uzun boylu. Dikici ve 38 yaşında

162- Oğlu Mehmed (Babasının adı Hüseyin). 4 yaşında

163- Beylioğlu Hüsam (Babasının adı Ali). Kırca sakallı, orta boylu. İkinci ve 45 yaşında

164-Oğlu Hasan (Babasının adı Hüsam). Orta boylu. 15 yaşında

165- Oğlu Veyis (Babasının adı Hüsam). 7 yaşında

166- Kırgıllı Dülgeroğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Ali). 12 yaşında

167- Kardeşi Mustafa (Babasının adı Ali). 7 yaşında

168- İmamoğlu Süleyman (Babasının adı Ali). Kır sakallı, orta boylu. Leblebici ve 50 yaşında

169- Oğlu Ali (Babasının adı Süleyman). Uzunca boylu ve 15 yaşında

170- Oğlu Mehmed (Babasının adı Süleyman). 12 yaşında

171- İmamoğlu Kırgıllı Seyyid Hüseyin (Babasının adı Ahmed). Kara sakallı, orta boylu. Mektep Hocası ve 39 yaşında

172- Oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Hüseyin). 12 yaşında

173- Oğlu Seyyid Ömer (Babasının adı Hüseyin). 6 yaşında

174- İmamoğlu Kırlılı Seyyid Mehmed (Babasının adı Ahmed). Kumral bıyıklı, orta boylu. Debbağ ve 28 yaşında

175- Karapelidlioğlu Mehmed (Babasının adı Hüseyin). Kumral bıyıklı, orta boylu. 28 yaşında

176- Kurasoğlu Hüseyin (Babasının adı Hasan). Ak sakallı, kısa boylu. Kasap ve 60 yaşında

177- Oğlu Mustafa (Babasının adı Hüseyin). Kumral sakallı, orta boylu.

Kasap ve 38 yaşında

178- İshakçılarlı Sarı Halil (Babasının adı Mustafa). Kara sakallı, orta boylu, kolu sakat. 41 yaşında

179- Namazoğlu Mehmed (Babasının adı Ali). Orta boylu, ter bıyıklı. Kahveci ve 18 yaşında

180- Beylioğlu Ahmed (Babasının adı Emin). Ortanca boylu, ter bıyıklı. Kahve değirmencisi ve 18 yaşında

181- Nebioğlu Eşenli Seyyid Mustafa (Babasının adı Mahmud). Kara sakallı, orta boylu. Irgat ve 40 yaşında

182- Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Mustafa). 5 yaşında

183- Oğlu Seyyid Hüseyin (Babasının adı Mustafa). 1 yaşında

184- Feyzullahoğlu Eşenli Seyyid Halil (Babasının adı Ali). Kumral sakallı, uzunca boylu. İkinci ve 40 yaşında

185- Oğlu Seyyid Mustafa (Babasının adı Halil). 11 yaşında

186- Oğlu İsmail (Babasının adı Halil). 6 yaşında

187- Ağdacı Mehmed Alioğlu Seyyid Halil (Babasının adı Mehmed). Kara sakallı, orta boylu. Bıçakçı ve 40 yaşında

188- Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Halil). 2 yaşında

189- Esmerioğlu Mustafa (Babasının adı Halil). Ak sakallı, kara bıyıklı. 60 yaşında

190- Beylioğlu Beyköylü Seyyid Ali (Babasının adı Berber Osman). Kumral sakallı, orta boylu. Debbağ ve 38 yaşında

191- Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Ali). 1 yaşında

192- Sofuoğlu Mustafa (Babasının adı Süleyman). Kara sakallı, kısa boylu. Kiracı ve 40 yaşında

193- Oğlu Süleyman (Babasının adı Mustafa). Ortanca boylu. Dikici ve 15 yaşında

194- Hacı Debbağoğlu Seyyid Mustafa (Babasının adı Hacı Ahmed). Kara sakallı, kısa boylu. Bakal ve 40 yaşında

195- Kardeşi Seyyid Halil (Babasının adı Ahmed). Kara sakallı, kısa boylu. 38 yaşında

196- Alimoğlu İsmail (Babasının adı Ali). Kır sakallı, orta boylu. Demirci ve mahalle muhtarı olup 50 yaşında

197- Oğlu Ali (Babasının adı İsmail). 10 yaşında

198- Oğlu Ahmed (Babasının adı İsmail). 5 yaşında

199- Oğlu Süleyman (Babasının adı İsmail). 3 yaşında

200- Ali Çavuşoğlu Seyyid Ali (Babasının adı Mustafa). Kumral sakallı, ortanca boylu. 40 yaşında

201- Aşıksızoğlu Osman (Babasının adı Halil). Sarı bıyıklı, orta boylu. Debbağ ve 28 yaşında

202- Kardeşi Hüseyin (Babasının adı Halil). Uzun boylu, ter bıyıklı. Debbağ ve 18 yaşında

203- Kardeşi Himmet (Babasının adı Halil). Asakir-i Mansurede asker

204- Alemdaroğlu Kara Ahmed (Babasının adı Lutfullah). Kara sakallı, orta boylu. Bıçakçı ve 40 yaşında

205- Oğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu. 15 yaşında

206- Oğlu Lutfullah (Babasının adı Ahmed). 9 yaşında

207- Oğlu Hasan (Babasının adı Ahmed). 5 yaşında

208- Hunbarcıoğlu? Seyyid İsmail (Babasının adı Süleyman). Kara kır sakallı, orta boylu. Dikici ve 45 yaşında

209- Oğlu Seyyid Süleyman (Babasının adı İsmail). Ortanca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

210- Oğlu Ömer (Babasının adı İsmail). 15 yaşında

211- Sakallıoğlu İsmail (Babasının adı Hasan). Kara sakallı, orta boylu. İkinci ve 40 yaşında

212- Oğlu Hüseyin (Babasının adı İsmail). Asakir-i Mansurede asker

213- Kara Alioğlu Seyyid Halil (Babasının adı Murad). Kara kır sakallı, kısa boylu. 45 yaşında

214- Oğlu Seyyid Ali (Babasının adı

Halil). Ortanca boylu, ter bıyıklı. Debbağ ve 18 yaşında

215- Oğlu Halil (Babasının adı Murad). 9 yaşında

216- Oğlu Yusuf (Babasının adı Murad). 3 yaşında

217- Tahmasoğlu Halil (Babasının adı Ahmed). Ortanca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

218- Kardeşi Hüseyin (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

219- Kardeşi Hüseyin (Babasının adı Ahmed). 12 yaşında

220- Kardeşi Süleyman (Babasının adı Ahmed). 7 yaşında

221- Tahmasoğlu Abidin (Babasının adı Mustafa). 12 yaşında

222- Tahmasoğlu Seyyid Hüseyin (Babasının adı Abidin). Kumral bıyıklı, orta boylu. 28 yaşında

223- Kırgıllı Osmancıkıoğlu Seyyid İsmail (Babasının adı Veli). Ortanca boylu, ter bıyıklı. İkinci ve 18 yaşında

224- Dervişoğlu Topal Seyyid Mehmed (Babasının adı Osman). Kır sakallı, orta boylu, topal. Sandıkçı ve 50 yaşında

225- Dalyanoğlu Ahmed (Babasının adı Ali). Kumral sakallı, orta boylu. 41 yaşında

226- Bolpaçaoğlu Ahmed (Babasının adı İbrahim). Kara sakallı, orta boylu. Debbağ ve 38 yaşında

227- Gök Alioğlu Ahmed (Babasının adı Mehmed). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Debbağ ve 18 yaşında

228- Bolpaçaoğlu Hacı Mustafa (Babasının adı İbrahim). Kara sakallı, orta boylu. Hacca gitmiş olup 40 yaşında

229- Oğlu İbrahim (Babasının adı Hacı Mustafa). 12 yaşında

230- Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Hacı Mustafa). 3 yaşında

231- Alemdaroğlu İsmail (Babasının adı Hüseyin). Kara sakallı, uzun boylu. Berber ve 28 yaşında

232- Alemdaroğlu Arif (Babasının adı Ahmed). Kara sakallı, orta boylu.

Bıçakçı ve 41 yaşında

233- Alukuşoğlu? Şerif (Babasının adı Halil). Orta boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

234- Zurnacıoğlu Veli (Babasının adı İbrahim). Kara bıyıklı, uzunca boylu. Berber ve 28 yaşında

235- Oğlu Mustafa (Babasının adı Veli). 1 yaşında

236- Hacı Hasanoğlu Mustafa (Babasının adı Hacı Ömer). Kara sakallı, orta boylu. Debbağ ve 40 yaşında

237- Oğlu Ömer (Babasının adı Mustafa). Sarı bıyıklı, orta boylu. Debbağ ve 28 yaşında

238- Oğlu İbrahim (Babasının adı Mustafa). 1 yaşında

239- Hacı Hasanoğlu Mehmed (Babasının adı Hacı Ömer). Kumral sakallı, orta boylu. Debbağ ve 38 yaşında

240- Oğlu Seyyid Hasan (Babasının adı Mehmed). Uzunca boylu. 13 yaşında

241- Oğlu Seyyid Hüseyin (Babasının adı Mehmed). 6 yaşında

242- Oğlu Seyyid Halil (Babasının adı Mehmed). 1 yaşında

243- Aparcıoğlu? Ahmed (Babasının adı Hüseyin). Kara sakallı, orta boylu. Dükkancı ve 40 yaşında

244- Karancıoğlu? Süleyman (Babasının adı Veli). Kara sakallı, uzun boylu. Semerci ve 45 yaşında

245- Oğlu Veli (Babasının adı Süleyman). 2 yaşında

246- Karakaşoğlu Ahmed (Babasının adı Sadettin). 12 yaşında

247- Kavuncuoğlu Hüseyin (Babasının adı Veli). Uzun boylu, kara sakallı. Bıçakçı ve 40 yaşında

248- Kavuncuoğlu Ali (Babasının adı Mehmed). Kara sakallı, uzun boylu. Semerci ve 40 yaşında

249- Kardeşi Hasan (Babasının adı Mehmed). Ortanca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

250- Çerioğlu Mehmed (Babasının adı İbrahim). Kır sakallı, uzun boylu, iri yarı. 50 yaşında

251- Oğlu İbrahim (Babasının adı

Mehmed). Uzun boylu, ter bıyıklı. Dikici ve 18 yaşında

252- Oğlu Hasan (Babasının adı Mehmed). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

253- Zorçekinoğlu? Seyyid Hüseyin (Babasının adı Hasan). Kumral sakallı, uzun boylu. Oduncu ve 40 yaşında

254- Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Hüseyin). 12 yaşında

255- Hacı Ahmedoğlu Hasan (Babasının adı Osman). Orta boylu. 14 yaşında

256- Bıçakçıoğlu Seyyid Ali (Babasının adı Ramazan). Uzun boylu, ter bıyıklı. 28 yaşında

257- Kardeşi Seyyid Ahmed (Babasının adı Ramazan). 3 yaşında

258- Kilidçioğlu Ali (Babasının adı Hüseyin). Sarı bıyıklı, orta boylu. Bıçakçı ve 28 yaşında

259- Kurutçuoğlu? Çamurcu Osman (Babasının adı Mehmed). Kır sakallı, orta boylu. Dölger ve 50 yaşında

260- Oğlu Hafız Mehmed (Babasının adı Osman). Kara sakallı, orta boylu. Dikici ve 38 yaşında

261- Torunu Hasan (Babasının adı Hafız Mehmed). 4 yaşında

262- Kardeşi Ahmed (Babasının adı Hafız Mehmed). 1 yaşında

263- Kuradeoğlu? İbrahim (Babasının adı Ahmed). Kır sakallı, orta boylu. İkinci ve 45 yaşında

264- Oğlu Ahmed (Babasının adı İbrahim). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 16 yaşında

265- Solakoğlu Ali Seyyid Hüseyin (Babasının adı Ali). Sarı sakallı, uzun boylu. Çıracı ve 38 yaşında

266- Oğlu Hasan (Babasının adı Hüseyin). 11 yaşında

267- Oğlu Ahmed (Babasının adı Hüseyin). 5 yaşında

268- Oğlu Osman (Babasının adı Hüseyin). 3 yaşında

269- Kuradeoğlu? Süleyman (Babasının adı Halil). Kara sakallı, orta boylu. Debbağ ve 40 yaşında

270- İmamoğlu Seyyid Deli Mehmed (Babasının adı Ahmed). Kara sakallı,

orta boylu. Debbağ ve 40 yaşında

271- Oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Deli Mehmed). 2 yaşında

272- Donyarızoğlu? İbrahim (Babasının adı Hasan). Sarı sakallı, orta boylu. Değirmenci ve 38 yaşında

273- Lazoğlu Osman (Babasının adı Hasan). Kara sakallı, orta boylu. 40 yaşında

274- Oğlu şerif (Babasının adı Osman). 2 yaşında

275- Kırlandıçioğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Veli). Ortanca boylu, ter bıyıklı. Bıçakçı çırağı ve 18 yaşında

276- Topal Musa (Babasının adı Mehmed). Kumral sakallı, kısa boylu. Dikici ve 41 yaşında

277- Eskicioğlu Seyyid Ömer (Babasının adı Süleyman). Ortanca boylu, ter bıyıklı. Dikici ve 18 yaşında

278- Kardeşi Seyyid Osman (Babasının adı Süleyman). 12 yaşında

279- Kara Veliöğlu İbrahim (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu ve 14 yaşında

280- Çavuşoğlu Mehmed (Babasının adı Halil). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

281- Çavuşoğlu Ahmed (Babasının adı İbrahim). 12 yaşında

282- Kardeşi İsmail (Babasının adı İbrahim). 6 yaşında

283- Kardeşi Mehmed (Babasının adı İbrahim). 4 yaşında

284- Ahmedcikoğlu Mustafa (Babasının adı Hacı Mustafa). Kır sakallı, kısa boylu. Kiracı ve 45 yaşında

285- Oğlu şerif (Babasının adı Mustafa). Uzunca boylu. 14 yaşında

286- Oğlu Halil (Babasının adı Mustafa). 11 yaşında

287- Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Mustafa). 10 yaşında

288- Araboğlu Seyyid İsmail (Babasının adı Hasan). Orta boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

289- Kardeşi Seyyid Ahmed (Babasının adı Hasan). Çanakkale'de topçu.

290- Vızvızoğlu Seyyid Yusuf (Babasının adı İbrahim). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Bıçakçı çırağı. 18 yaşında

291- İmamoğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı İbrahim). Kır sakallı, orta boylu. Dölger ve 45 yaşında

292- Oğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı Seyyid Ahmed). Ortanca boylu. 18 yaşında

293- Oğlu Seyyid Ali (Babasının adı Seyyid Ahmed). 1 yaşında

294- Lak lak İmamoğlu Seyyid Ali (Babasının adı Ahmed). Orta boylu, ter bıyıklı. Debbağ. 18 yaşında

295- Çobanoğlu Seyyid Kara Süleyman (Babasının adı Hasan). Kır sakallı, orta boylu. Kiracı ve 45 yaşında

296- Oğlu Seyyid Ali (Babasının adı Süleyman). Orta boylu. 14 yaşında

297- Kethüdaoğlu Bursuz? Ahmed (Babasının adı Sarı İbrahim). Kara sakallı, orta boylu. 45 yaşında

298- Oğlu Seyyid (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu. 18 yaşında

299- Oğlu Seyyid Hüseyin (Babasının adı Ahmed). 9 yaşında

300- Kuruoğlu Süleyman (Babasının adı Süleyman). Üç senedir Güzelhisar'da imiş. Delikanlı

301- Natioğlu? Ahmed (Babasının adı Veli). Altı senedir Güzelhisar'da imiş.

302- Natioğlu Ömer (Babasının adı Veli)

303- Hacı şabanoğlu Receb (Babasının adı Süleyman). Kırcı kara sakallı, orta boylu. İkinci ve 45 yaşında

304- Oğlu Süleyman (Babasının adı Receb). Kara bıyıklı, uzunca boylu. 28 yaşında

305- Kardeşi İbrahim (Babasının adı Receb). Orta boylu. 18 yaşında

306- Buruşukoğlu Halil (Babasının adı Hasan). Kara sakallı, orta boylu. 28 yaşında

307- Oğlu Seyyid Hasan (Babasının adı Halil). 1 yaşında

308- Buruşukoğlu Ahmed (Babasının adı Ali). Kumral sakallı, uzunca boylu. Kiracı ve 38 yaşında

309- Oğlu Ali (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu. 15 yaşında

310- Oğlu Hasan (Babasının adı Ahmed). 2 yaşında

311- Ahmed Beyoğlu Ahmed (Babasının adı Mustafa). Kara sakallı, uzunca boylu. Kiracı ve 38 yaşında

312- Oğlu Halil (Babası Ahmed). 1 yaşında

313- Maharancıoğlu? Mehmed (Babasının adı Hüseyn). Kara sakallı, Orta boylu. Ekinci ve 41 yaşında

314- Gariboğlu Mustafa (Babasının adı Ali). Kumral bıyıklı, orta boylu. Debbağ. 28 yaşında

315-Oğlu Mehmed (Babasının adı Mustafa). 1 yaşında

316-Kocagözoğlu İbrahim (Babasının adı Mehmed). Kırcı kara sakallı, orta boylu. Semerci ve 45 yaşında

317- Oğlu Hüseyn (Babasının adı İbrahim). 6 yaşında

318- Kocagözoğlu Halil (Babasının adı Mehmed). Kumral bıyıklı, Orta boylu. Bıçakçı ve 28 yaşında

319- Hacı Ahmedoğlu Ahmed (Babasının adı Osman). Ak sakallı, uzun boylu. Dülger ve 50 yaşında

320- Oğlu şerif (Babasının adı Ahmed). Orta boylu, ter bıyıklı. Leblebici ve 18 yaşında

321-Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Ahmed). Ortanca boylu, ter bıyıklı. Leblebici ve 18 yaşında

322- Oğlu Seyyid Halil (Babasının adı Ahmed). 6 yaşında

323- Dayıoğlu Ali Bali (Babasının adı Hasan). Kara sakallı, uzun boylu. Etmekçi (Ekmekçi) ve 38 yaşında

324- Oğlu Halil (Babasının adı Ali Bali). 2 yaşında

325- Dalyanoğlu Seyyid Mustafa (Babasının adı Emir Ali). Kara sakallı, orta boylu. 40 yaşında

326- Oğlu Seyyid Ali (Babasının adı Mustafa). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

327- Oğlu Seyyid Hasan (Babasının adı Mustafa). Ortanca boylu. 14 yaşında

328- Oğlu Seyyid Hüseyn (Babası-

nın adı Mustafa). 3 yaşında

329- Dalyanoğlu Seyyid Hacı Ebubekir (Babasının adı Ali). Sarı sakallı, uzunca boylu. Mahalle çobanı ve 38 yaşında

330- Oğlu Seyyid Hüseyn (Babasının adı Ebubekir). 3 yaşında

331- Kethüdaoğlu Mevlüdcü Hacı Ahmed (Babasının adı Halil). Kumral sakallı, orta boylu. Debbağ ve 45 yaşında

332- Oğlu Halil (Babasının adı Ahmed). Kara sakallı, orta boylu. Debbağ ve 28 yaşında

333- Oğlu Ahmed (Babasının adı Ahmed). 6 yaşında

334- Torunu Mehmed (Babasının adı Halil). 6 yaşında

335- Kunduloğlu Ali (Babasının adı Hasan). 40 Kara köse sakallı, orta boylu. Bıçakçı ve 40 yaşında

336- Oğlu Seyyid Hasan (Babasının adı Ali). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Bıçakçı ve 18 yaşında

337- Oğlu Seyyid Mustafa (Babasının adı Ali). Bıçakçı çırağı. 15 yaşında

338- Kunduloğlu Abdülfettah (Babasının adı Hasan). Kara sakallı, orta boylu. Kiracı ve 38 yaşında

339- Köseoğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Ahmed). Kara sakallı, orta boylu. Bıçakçı ve 40 yaşında

340- Oğlu Seyyid Halil (Babasının adı Mehmed). 2 yaşında

341- Köseoğlu Seyyid Arif (Babasının adı Ahmed). Kumral bıyıklı, orta boylu. Bıçakçı ve 28 yaşında

342- Oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Arif). 2 yaşında

343- Dervişoğlu Sarı Mehmed (Babasının adı Abdullah). Köse, kumral sakallı, orta boylu. 40 yaşında

344- Oğlu Seyyid Halil (Babasının adı Sarı Mehmed). Orta boylu, ter bıyıklı. Ekinci ve 18 yaşında

345- Çobanoğlu Seyyid Hacı Hüseyn (Babasının adı Hasan). Kır sakallı, orta boylu. Kiracı ve 45 yaşında

346- Oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Hüseyn). Uzunca boylu, ter

bıyıklı. 18 yaşında

347- Oğlu Seyyid Osman (Babasının adı Hüseyn). 11 yaşında

348- Oğlu Seyyid Ali (Babasının adı Hüseyn). 6 yaşında

349- Kavuncuoğlu Halil (Babasının adı Hüseyn). Kara sakallı, kısa boylu, şaşı. Bıçakçı ve 50 yaşında

350- Oğlu İbrahim (Babasının adı Halil). Kara köse sakallı, orta boylu. Bıçakçı ve 35 yaşında

351- Oğlu Hasan (Babasının adı Halil). Kara sakallı, orta boylu. Bıçakçı ve 28 yaşında

352- Oğlu Hüseyn (Babasının adı Halil). Kara ter bıyıklı, orta boylu. 18 yaşında

353- Oğlu Ali (Babasının adı Halil). Ortanca boylu. 13 yaşında

354- Sadıkoğlu Derecikli Hasan (Babasının adı Deli Hüseyn). Kırcı kara sakallı, orta boylu. Debbağ ve 45 yaşında

355- Aşık Veliöğlu Ali (Babasının adı Ahmed). Kumral sakallı, orta boylu. Ekinci ve 40 yaşında

356- Oğlu Ahmed (Babasının adı Ali). Uzunca boylu, topal. 17 yaşında

357- Oğlu İsmail (Babasının adı Ali). 7 yaşında

358- Aşık Veliöğlu Arif (Babasının adı Ahmed). Kara sakallı, uzun boylu. Ekinci ve 38 yaşında

359- Oğlu Mehmed (Babasının adı Veli). Uzunca boylu. 18 yaşında

360- Oğlu Hüseyn (Babasının adı Veli). 2 yaşında

361- Payhanoğlu? Hansız Ömer (Babasının adı Osman). Orta boylu, kumral sakallı. 30 yaşında

362- Oğlu Osman (Babasının adı Ömer). 2 yaşında

363- Ekinciöğlu Hacı Hasan (Babasının adı İbrahim). Kumral sakallı, uzunca boylu. Ekinci ve 28 yaşında

364- Ömer Ademoğlu Hacı Osman (Babasının adı Hüseyn). Kumral sakallı, orta boylu. Kiracı ve 40 yaşında

365- Oğlu Seyyid Hüseyn (Babası-

nın adı Hacı Osman). 7 yaşında

366-Oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Osman). 4 yaşında

367- Gulamı Sakızlı Ali (Babasının adı Abdullah). Uzunca boylu. 14 yaşında

368- Taşçıoğlu Mehmed (Babasının adı Ali). Kır sakallı, orta boylu. 45 yaşında

369- Oğlu Ali (Babasının adı Mehmed). 10 yaşında

370- Abbasoğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı İsmail). Sarı sakallı, orta boylu. Dikici ve 40 yaşında

371- Sağıroğlu Hacı Salih (Babasının adı Hacı Osman). Kır sakallı, orta boylu. 50 yaşında

372- Oğlu Süleyman (Babasının adı Hacı Osman). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Kiracı ve 18 yaşında

373- Oğlu Ali (Babasının adı Hacı Salih). 10 yaşında

374- Oğlu Ahmed (Babasının adı Hacı Salih). 6 yaşında

375- Musluoğlu Hüseyin (Babasının adı Mustafa). Kır sakallı, orta boylu. Kahveci ve 48 yaşında

376- Musluoğlu Muslu (Babasının adı Mehmed). Kara sakallı, orta boylu. Eskici ve 38 yaşında

377- Oğlu Mehmed (Babasının adı Muslu). 2 yaşında

378- Musluoğlu Hasan (Babasının adı Mehmed). Kara bıyıklı, orta boylu. Eskici ve 38 yaşında

379-Oğlu Seyyid İsmail (Babasının adı Hasan). 1 yaşında

380- Abbasoğlu Seyyid Veli (Babasının adı Hasan). 12 yaşında

381- Ciğercioğlu Halil (Babasının adı İbrahim). Kara sakallı, uzun boylu. Debbağ ve 38 yaşında

382- Oğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı Halil). Uzunca boylu. 15 yaşında

383- Ciğercioğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Hasan). Ortanca boylu, ter bıyıklı. Bakal ve 18 yaşında

384- Kurğazoğlu? Hüseyin (Babasının adı Hasan). Köse sakallı, orta boylu. Debbağ ve 40 yaşında

385- Kardeşi Mehmed (Babasının adı Hasan). Kara sakallı, uzun boylu. Berber ve 35 yaşında

386- Oğlu Seyyid Hasan (Babasının adı Mehmed). 1 yaşında

387- Topçuoğlu Koca Ali (Babasının adı Mehmed). Sarı sakallı, orta boylu. İğneci ve 40 yaşında

388- Satılmışoğlu Halil (Babasının adı Hasan). Kara bıyıklı, orta boylu. İğneci ve 28 yaşında

389- Kardeşi Mehmed (Babasının adı Hasan). Sarı bıyıklı, orta boylu. İğneci ve 28 yaşında

390- Arifoğlu İsmail (Babasının adı İbrahim). Kara bıyıklı, uzun boylu. Bıçakçı ve 38 yaşında

391- Oğlu İbrahim (Babasının adı İsmail). 7 yaşında

392- Oğlu Arif (Babasının adı İsmail). 1 yaşında

393- Boyacioğlu Süleyman (Babasının adı Hacı Mehmed). Ak sakallı, orta boylu. Boyacı ve 60 yaşında

394- Oğlu Ahmed (Babasının adı Süleyman). Kara bıyıklı, uzunca boylu. Leblebici ve 28 yaşında

395- Boyacioğlu Ali (Babasının adı İbrahim). 3 yaşında

396- Bozoğlanoğlu Hüseyin (Babasının adı Mehmed). Sarı bıyıklı, uzun boylu. Debbağ ve 28 yaşında

397- Muhzıroğlu? İbrahim (Babasının adı İbrahim). Sarı sakallı, orta boylu. Bıçakçı ve 40 yaşında

398- Oğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı İbrahim). Orta boylu. 18 yaşında

399- Oğlu İsmail (Babasının adı İbrahim). Uzunca boylu. 13 yaşında

400- Boyacioğlu Halil (Babasının adı Hacı Mehmed). Kara sakallı, orta boylu. Leblebici ve 40 yaşında

401- Oğlu Ahmed (Babasının adı Halil). 8 yaşında

402- Kara Nalbandoğlu İbrahim (Babasının adı Ali). Kara sakallı, orta boylu. Nalband ve 40 yaşında

403- Oğlu Süleyman (Babasının adı İbrahim). 12 yaşında

404- Oğlu Abdullah (Babasının adı

İbrahim). 8 yaşında

405- Kara Nalbandoğlu Abdullah (Babasının adı Ali). Uzunca boylu. 18 yaşında

406- Kobakoğlu Ali (Babasının adı Ali). Kara sakallı, orta boylu. Değirmenci ve 40 yaşında

407- Oğlu Ahmed (Babasının adı Ali). 8 yaşında

408- Oğlu İsmail (Babasının adı Ali). 2 yaşında

409- Salihoğlu Seyyid Halil (Babasının adı Eğriboyun Süleyman). Sarı sakallı, uzun boylu. 45 yaşında

410- Oğlu Seyyid Süleyman (Babasının adı Seyyid Halil). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Leblebici ve 18 yaşında

411- Oğlu Receb (Babasının adı Seyyid Halil). Orta boylu. 15 yaşında

412- Oğlu Ahmed (Babasının adı Seyyid Halil). 12 yaşında

413- Torunu Hüseyin (Babasının adı Süleyman). 1 yaşında

414- Boyacioğlu Mustafa (Babasının adı Hacı Mehmed). Kır sakallı, uzun boylu. Boyacı ve 45 yaşında

415- Oğlu Mehmed (Babasının adı Mustafa). 2 yaşında

416- Cebrioğlu Topal Seyyid İsmail (Babasının adı Hacı Osman). Kara sakallı, kısa boylu. İkinci ve 37 yaşında

417- Cibrioloğlu Mehmed (Babasının adı Hacı Ahmed). Hanedanzâde. 11 yaşında

418- Gulamı Sakızlı Ahmed (Babasının adı Abdullah). Ortanca boylu, ter bıyıklı. 19 yaşında

419- Demzaloğlu? Şirin Hacı Ahmed (Babasının adı Hüseyin). Kara sakallı, orta boylu. Debbağ ve 41 yaşında

420- Oğlu Hüseyin (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Debbağ ve 18 yaşında

421- Oğlu İbrahim (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu. 14 yaşında

422- Oğlu Abdülkadir (Babasının adı Ahmed). 5 yaşında

423- Vızvızoğlu İsmail (Babasının adı Ahmed). Kara sakallı, orta boylu. Bıçakçı ve 40 yaşında

424- Oğlu Hüseyn (Babasının adı İsmail). Orta boylu. 15 yaşında

425- Oğlu Mehmed (Babasının adı İsmail). Uzunca boylu. 18 yaşında

426- Kara Yusuf oğlu Hafız Ali (Babasının adı Mehmed). Orta boylu. Ama. 30 yaşında

427- Nakkaşoğlu Ahmed (Babasının adı İbrahim). Sarı sakallı, orta boylu. Dülger ve 38 yaşında

428- Deli Mehmedoğlu Ali (Babasının adı Mustafa). Sarı köse sakallı, uzun boylu. Debbağ ve 40 yaşında

429- Oğlu Mustafa (Babasının adı Ali). 9 yaşında

430- Oğlu Mehmed (Babasının adı Ali). 4 yaşında

431- Hacı Emiroğlu Seyyid Hasan (Babasının adı Mustafa). Ak sakallı, orta boylu. Ağdacı ve 55 yaşında

432- Oğlu Şerif (Babasının adı Hasan). Uzunca boylu, ter bıyıklı. Dülger ve 18 yaşında

433- Mirahuroğlu Hacı Mustafa (Babasının adı Osman). Kumral sakallı, orta boylu. Nalband ve 38 yaşında

434- Sabuncuoğlu Ahmed (Babasının adı Hacı Yusuf). Kısaca boylu. Nalband çırağı ve 15 yaşında

435- Kardeşi Süleyman (Babasının adı Hacı Yusuf). 11 yaşında

436- Kırşanoğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı İbrahim). Kara sakallı, orta boylu. 40 yaşında

437- Oğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı Seyyid Ahmed). Kısaca boylu. 18 yaşında

438- Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Ahmed). 12 yaşında

439- Hamur ekşioğlu Seyyid Abdülkadir (Babasının adı Mustafa). Kara sakallı, orta boylu. Dikici ve 40 yaşında

440- Oğlu Seyyid Mustafa (Babasının adı Abdülkadir). Uzunca boylu, ter bıyıklı. İkinci ve 18 yaşında

441- Oğlu Ahmed (Babasının adı Abdülkadir). Ortanca boylu. İkinci ve 15 yaşında

442- Oğlu Arif (Babasının adı Abdülkadir). 6 yaşında

443- Kırşanoğlu Hacı Mustafa (Babasının adı Ali). Orta boylu, sarı sakallı. Bakkal ve 40 yaşında

444- Kilidçioğlu İbrahim (Babasının adı Süleyman). Kırca kara sakallı, orta boylu. 45 yaşında

445- Oğlu Süleyman (Babasının adı İbrahim). Uzunca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

446- Oğlu Mehmed (Babasının adı İbrahim). 6 yaşında

447- Çerioğlu Ahmed (Babasının adı Ahmed). Ortanca boylu, ter bıyıklı. Debbağ ve 18 yaşında

448- Kardeşi Mustafa (Babasının adı Ahmed). Ortanca boylu, ter bıyıklı. 18 yaşında

449- Hotakoğlu Seyyid Hüseyn (Babasının adı Ali). Kara sakallı, orta boylu. Dikici ve 38 yaşında

450- Oğlu Seyyid Mehmed (Babasının adı Seyyid Hüseyn). 12 yaşında

451- Oğlu Seyyid Mustafa (Babasının adı Seyyid Hüseyn). 5 yaşında

452- Hotakoğlu Seyyid Halil (Babasının adı Ahmed). Ortanca boylu, ter bıyıklı. Kasap çırağı ve 18 yaşında

453- Kardeşi Seyyid Ali (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu. Kasap çırağı ve 16 yaşında

454- Sübeksizoğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Süleyman). Kara bıyıklı, orta boylu. Berber ve 28 yaşında

455- Oğlu Seyyid Süleyman (Babasının adı Seyyid Ahmed). 1 yaşında

456- Çorbacioğlu Seyyid Hafız İbrahim (Babasının adı Ömer). Kara sakallı, orta boylu, Sıbyan Muallimi ve 50 yaşında

457- Oğlu Seyyid İsmail (Babasının adı Hafız İbrahim). 5 yaşında

458- Oğlu Seyyid Abdurrahman (Babasının adı Hafız İbrahim). 3 yaşında

459- Sırtlanoğlu Seyyid Kara Mustafa (Babasının adı Ali). Kara sakallı, uzun boylu. 38 yaşında

460- Oğlu Seyyid Ali (Babasının adı Mustafa). 5 yaşında

461- Oğlu Seyyid Kamil (Babasının

adı Mustafa). 2 yaşında

462- Aşık Veli oğlu Hasan (Babasının adı Hacı Mehmed). Sarı bıyıklı, orta boylu. 28 yaşında

463- Oğlu Mehmed (Babasının adı Hasan). 1 yaşında

464- Uçarçioğlu Halil (Babasının adı Abdülkadir). Kara, az bıyıklı, uzunca boylu. Kutucu ve 28 yaşında

465- Hatiboğlu Abdurrahman (Babasının adı Ali). 12 yaşında

466- Topaloğlu Seyyid İbrahim (Babasının adı Süleyman). 12 yaşında

467- Kardeşi Seyyid Hüseyn (Babasının adı Süleyman). 10 yaşında

468- Koca Bekiroğlu Seyyid Veli (Babasının adı Ahmed). Ortanca boylu. 14 yaşında

469- Kardeşi Seyyid Ali (Babasının adı Ahmed). 13 yaşında

470- Bolpaçaoğlu Hasan (Babasının adı İbrahim). Sarı sakallı, kısa boylu. 35 yaşında

471- Koyuncuoğlu Mustafa (Babasının adı Ahmed). Uzunca boylu. 14 yaşında

472- Kardeşi Ramazan (Babasının adı Ahmed). 12 yaşında

473- Alihan oğlu Seyyid Ahmed (Babasının adı Kör Hüseyn). Kara sakallı, orta boylu. Bıçakçı ve 41 yaşında

474- Dervişoğlu Seyyid Süleyman (Babasının adı Hüseyn). Uzunca boylu. Bıçakçı çırağı ve 18 yaşında

475- Vızvızoğlu Hasan (Babasının adı Ahmed). Kara kırca sakallı, orta boylu. 45 yaşında

476- Oğlu Mehmed (Babasının adı Hasan). Ortanca boylu. 16 yaşında

477- İnegöl Kasabalı Seyyid Hasan. 35 yaşında

478- Oğlu Veli (Babası Seyyid Hasan). 1,5 yaşında

479- Seyyid Berber Mustafa

480- Çakıroğlu Seyyid Ali

481- Oğlu Veli

482- Oğlu Seyyid Abbas

483- Aişeoğlu Abdurrahman

484- Oğlu Veli.

DÜMREK HÜSEYİN PAŞA KÖYÜ'NÜN TARİHİ

YILDIZ KAPÇAK / Tarih Öğretmeni

Köyün adının kökeni

Osmanlı arşiv kayıtlarında Dağardı Kazası sınırları içinde yaşayan "Döğrek/ Dügrek" isimli bir Yörük taifesi cemaat vardır. Üç Dümrek köyünün bir zamanlar Dağardı Kazasına bağlı olduğu ve bu bölgede bu isme benzer başka bir yerleşim biriminin bulunmadığı göz önünde bulundurulursa; köyün isminin bu üç köye yerleşen Döğrek/Dügrek cemaatinin isminden geldiği kuvvetle muhtemeldir. Dümrek köyüne ilave edilen "Hüseyin Paşa" ismi ise; Kütahya-Eskişehir savaşlarında Yunan işgalinde köyü koruyan Hüseyin isimli bir çavuştan dolayı verilmiştir. Çavuş olmasına rağmen yaptığı hizmetlerden dolayı komutanı tarafından "paşa" ismiyle hitap edilmiştir. Dümrek Hüseyin Paşa köyünden olmayan bu şahıs hakkında bilgi yoktur. Sadece Ulu Dümrek köyü civarında yanında bulunan kuvvetlerle beraber Yunan birliklerine büyük zayıflar verdikleri, şimdi isminin verildiği köye ise Yunan'ı sokmadıkları hususunda bilgiler vardır. Güzel bir vefa örneği olarak ismi Dümrek köyünün ismine ilave olarak eklenmiştir.

Köyün tarihi

Dümrek Hüseyin Paşa köyünün kuruluş tarihini tespit etmek mümkün değildir. Hangi tarihten sonra yerleşime sahne olduğu tam olarak bilinmemektedir. Dümrek Hüseyin Paşa'nın içinde bulunduğu bölge;

Dümrek Hüseyin Paşa Köyü

"Hitit konfederasyonları içindeki Assuva Konfederasyonu (MÖ 2000-MÖ 1200), Frigler (MÖ 1200-MÖ 676), Lidyalılar (MÖ 676-MÖ 546), Persler (MÖ 546-MÖ 333), İskender İmparatorluğu (MÖ 333-MÖ 325), Pontus Krallığı (MÖ 325-MÖ 281), Roma İmparatorluğu (MÖ 281-MS 395), Bizans İmparatorluğu (MS 395-MS 1085), Anadolu Selçuklu Devleti (İlk fetih Melik Mansur zamanında) (MS 1085-MS 1260), Germiyanogulları (MS 1260-MS 1421), Osmanlı Devleti'nin (MS 1421-MS 1922)" siyasi hakimiyet sahası olmuştur. Fakat en çok Roma ve Bizans İmparatorlukları devir-

lerine ait arkeolojik eserler bulunmuştur. Dümrek Hüseyin Paşa köyü sahasında henüz arkeolojik çalışma yapılmadığı için tarihi yerleşmeler hakkında kesin bilgiler yoktur. Yapılacak bilimsel araştırmalar hem yöre tarihi için hem de Anadolu yerleşim tarihi için önemli bilgiler verecektir.

Osmanlı arşivlerinde "Dügrek/Döğrek Köyü" ismiyle 1844/1845 tarihlerine ait kayıtlar (ML.VRD.TMT) vardır. Fakat bu yıla ait kayıtlarda tek bir köy olarak yani "Dügrek/ Döğrek Karyesi" şeklinde bir kayıt vardır.

Temettu'at Defterine Göre 1844 Yılında Düşrek/Döğrek Köyü

	HÂNE ADI	VERGİ-İ SENEVİ	TOPRAK (DÖNÜM)	YEKÜN HASILAT GURUŞ	HAYVAN SAYISI BAŞ	ÂDET-İ AĞNAM (GURUŞ)	MECMU'U TEMETTU'AT
1	Ali Efendi Oğlu Mustafa (Ulema-i Fukarasından idigü)	95	1	80	-	-	176
2	Ömer Beşe Oğlu Süleyman (zirâ'atçı)	250	40	921	28	87,4	1008,4
3	Kalaycı Oğlu Hacı Mehmet ve Kardeşi Hacı Osman(kalaycı ve zirâ'atçı)	440	85	320	131	140	2315
4	Köse Oğlu Mehmet(ırgat)	45	1	91	-	-	160
5	Çancı Oğlu Mustafa (zirâ'atçı)	112	32,5	26,5	2	-	267,5
6	Arif oğlu Ahmet (zirâ'atçı)	225	28	65	36	6	719
7	Koca Mehmet Oğlu Ahmet	390	36	100	91	12,5	131,5
8	Hatip Oğlu Mehmet (berat-ı hatip idigü)	45	11,5	14,5	-	-	135
9	Ali Efendi Oğlu Mehmet (bi sanat)	98	11,5	17	-	-	230
10	Çancı Oğlu Hüseyin (zirâ'atçı)	130	18	38,5	3	-	3125
11	Mollo Mehmet Oğlu Ali (zirâ'atçı)	220	32,5	47	5	-	371,5
12	Mıcık Oğlu Süleyman (zirâ'atçı)	125	22,5	25	2	-	307,5
13	Deli Hüseyin Oğlu Mehmet	75	6	14	3	7	125
14	Kara Hüseyin Oğlu Ömer (zirâ'atçı)	240	23,5	66	3	-	71,5
15	Abdülkerim Oğlu Osman	-	-	-	-	-	-
16	İmam Oğlu Ahmet (zirâ'at)	8	16,5	35	23	3	371,5
17	Kocagöz Oğlu Hüseyin (zirâ'atçı)	100	16	34	2	-	307,5
18	Arık Oğlu Ahmet (zirâ'atçı)	220	23	61	23	4	444
19	Kocagöz Oğlu Mehmet (zirâ'atçı)	35	11	7,5	-	-	-
20	Kocagöz Oğlu Ahmet (zirâ'atçı)	110	12	17	2	-	340
21	Arık Oğlu İbrahim (zirâ'atçı)	110	11	14	1	-	135
22	Arık Oğlu Süleyman (zirâ'atçı)	130	22	36,5	3	-	457
23	Arık Oğlu Mehmet (fırar)	-	-	-	-	-	-
24	Karaoğlan Oğlu Hasan (zirâ'atçı)	-	29	112	6	32	642
25	Arık Oğlu Osman (yetim)	-	-	-	-	-	-
26	Karaoğlan Oğlu Ali (zirâ'atçı)	50	13	19	3	-	210
27	Kalaycı Oğlu Süleyman (Bıçakçı)	340	23	76	79	15	1581
28	Sağiroğlu Osman (zirâ'atçı)	140	23,5	58	2	-	577
29	Yörükoğlu Süleyman (zirâ'atçı)	150	32	28	2	-	390
30	Hacı Köse Oğlu İbrahim (zirâ'atçı)	80	24,5	61	2	-	535
31	Abdurrahman Oğlu Ali (zirâ'atçı)	116	15	22,5	2	-	412,5
32	Hacı Köse Oğlu Ali (zirâ'tçı)	110	24,5	56	2	-	665
33	Karaca Oğlu Hasan (zirâ'atçı)	130	4,5	42	2	-	430
34	Çakmak Oğlu Osman (zanâ'atkâr)	25	-	-	-	-	150
35	Kel oğlu Mehmet (zirâ'atçı)	240	26,5	69	4	-	910
36	Deli Osman Oğlu Hüseyin (zirâ'atçı)	90	13,5	27	3	-	290
37	Musi Beşe Oğlu Ahmet (zirâ'atçı)	280	22,5	49	2	-	820
38	Musi Beşe Oğlu İbrahim (tahsil-i ulum)	20	21	6,5	-	-	70
39	Arık Oğlu Hüseyin (zirâ'tçı)	130	51	145	43	8	1720
40	Mollo Ahmet Oğlu Mehmet	100	6	18	-	-	320
41	Osmancık Oğlu Ahmet (zirâ'atçı)	60	11	11	2	-	257
42	Bektaş Oğlu Musi (zirâ'atçı)	190	19	63,5	2	-	707,5
43	Gök İbrahim Oğlu Ali (zirâ'atçı)	190	18,5	42	4	-	535
44	Hüdai Oğlu Ahmet (zirâ'atçı)	100	14,5	21,5	1	-	327
45	Hüdai Oğlu Mehmet	30	1	11	2	8	137
46	Molla Veli Oğlu Mustafa (zirâ'atçı)	220	23,5	63	24	4	693
47	Malak Oğlu Ahmet	50	12	-	-	-	185
48	Malak Oğlu Halil	20	1	1	6	1	234
49	Malak Oğlu Mehmet (zirâ'atçı)	180	33	38,5	17	2	343,5

	HÂNE ADI	VERGİ-İ SENEVİ	TOPRAK (DÖNÜM)	YEKÜN HASILAT GURUŞ	HAYVAN SAYISI BAŞ	ÂDET-İ AĞNAM (GURUŞ)	MECMU'U TEMETTU'ÂT
50	Solak Oğlu Ömer (zirâ'atçı)	180	31	22,5	4	-	392,5
51	Kara Osman Oğlu Osman (zirâ'atçı)	90	12	-	2	-	350
52	Çanakçı Oğlu Ahmet (zirâ'atçı)	320	45,5	81	37	5	1160
53	Çanakçı Oğlu Halil (çanakçı ve zirâ'atçı)	145	22,5	45	55	10	952,5
54	Hacı Hasan Oğlu İbrahim (zirâ'atçı)	380	43,5	39,5	91	17	1129
55	Hacı Hasan Oğlu Mehmet (zirâ'atçı)	330	32,5	54	56	20	811
56	Hacı Hasan Oğlu Halil (zirâ'atçı)	220	22	39,5	10	1	424,5
57	Hacı Hasan Oğlu Hüseyin (zirâ'atçı)	129	15,5	82	5	16	767
58	Memiş Oğlu Mehmet (zirâ'atçı)	116	20	28	2	-	400
59	Hacı Hasan Oğlu Mehmet	80	13	31,5	-	-	222,5
60	Hacı Hasan Oğlu Osman	140	10,5	22,5	32	6	1638
61	Kadik Şah Oğlu Halil (zirâ'atçı)	80	12	50	2	-	525
62	Kadik Şah Oğlu Ali (zirâ'atçı)	120	16	3	-	335	
63	Hacı Hasan Oğlu Ahmet (ırgat)	110	7	23	-	-	265
64	Hacı Hasan Oğlu Hasan (zirâ'atçı)	90	7	29	1	-	415
65	Hacı Hasan Oğlu Ali (ırgat)	110	7	23	-	-	265
66	Molla Muhammet Oğlu Ömer(hizmetkâr)	25	1	7	14	2	229
67	Cigöz Oğlu Muhammet (zirâ'atçı)	25	4	16	1	-	155
68	Hüseyin Beşe Oğlu Ali (zirâ'atçı)	140	28	59	3	1	812
69	Hüseyin Beşe Oğlu Osman	80	18,5	49,5	1	-	487,5
70	Kamber Oğlu Ahmet (zirâ'atçı)	145	28	58	6	-	585
71	Terzi Oğlu İsmail (zirâ'atçı)	380	44	85	8	-	1225
72	Terzi Oğlu Mustafa	-	-	-	-	-	-
73	Balaban Oğlu Hüseyin (zirâ'atçı)	33	12,5	136	5	-	1235
74	Mesnan Oğlu Mehmet (zirâ'atçı)	120	14	42	2	-	375
75	Tokatlı Oğlu Ali (zirâ'atçı)	250	22,5	85,5	5	-	1027
76	Abdülkerim Oğlu Ali	-	-	-	-	-	-
77	Şaban Oğlu Ali	-	-	-	-	-	-
78	Küçük Muhammey Oğlu Ali (zirâ'atçı)	-	-	-	-	-	-
79	Karaoğlan Oğlu Ali (zirâ'atçı)	120	13	27,5	6	-	417,5
80	Deli Bekir Oğlu Halil(zirâ'atçı)	120	10	22,5	6	-	372
81	Deli Bekir Oğlu Osman	110	19	31	3	-	399
82	Deli Bekir Oğlu Ömer (zirâ'atçı)	350	23	65	37	6	1013
83	Kara İbrahim Oğlu Ali (zirâ'atçı)	350	27	75	37	6	1131
84	Kara İbrahim Oğlu Musa (zirâ'tçı)	115	15	49	1	-	480
85	Kara İbrahim Oğlu Ahmet	60	2	16	11	1	331
86	Karalıbrahim Oğlu Mehmet (asker)	15	6	15	-	-	210
87	Terzi Oğlu Süleyman (zirâ'atçı)	270	30,5	93	16	2	1152
88	Çolak Oğlu Hüseyin (zirâ'atçı)	135	9,5	20	2	-	330
89	Deli Osman Oğlu Hasan (ırgat)	-	-	-	-	-	200
90	Gök İbrahim Oğlu Halil (zirâ'atçı)	120	9	34	8	1	307
91	Kara Oğlan Oğlu Hasan (zirâ'atçı)	120	6	18	4	-	315
92	Bıçakçı Oğlu Ali (bıçakçı ve zirâ'atçı)	145	16	33,5	24	4	817
93	Bıçakçı Oğlu Süleyman (bıçakçı ve zirâ'atçı)	145	16,5	38,5	22	8	997
94	Deli Hüseyin Oğlu Hasan (zirâ'atçı)	60	21	28	2	-	265
95	Demirci Oğlu Mollo Ahmet (zirâ'atçı)	90	21	-	-	-	280

TAVŞANLI'DAN SAVAŞ HATIRALARI

AHMET ÖZTÜRK / Sosyal Bilgiler Öğretmeni

CEMİLE ANA VE İKİ OĞLU

Arnavut'tan bir adam babasına isyan etmiş ve izini kaybettirmek için gönüllü olarak Kütahya Sancağı'na asker olarak gelmiş. Terhis olduktan sonra Tavşanlı'daki arkadaşları "Sen gitmeyen mi memleketine?" demişler.

O da:

- "Ben buraları beğendim gitmeyeceğim" demiş.

Bir zaman sonra Tavşanlı'da Raiflerin kızı ile evlenip iç güveysi olmuş. Evliliklerinden Cemile adında bir kızları dünyaya gelmiş. Evlilik çağına gelince Cemile'yi Keşkekçi Camisi'nin İmamı Abdurrahim Hoca'yla evlendirmişler. Bu evlilikten İbrahim ile Halit adında iki erkek evlatları dünyaya gelmiş. Oğlanları büyümüş. Askere gitmiş. Yıllarca annelerini görememişler. Askerliği bitip terhis olunca Tavşanlı'ya gelmişler. Hasretliklerini giderdikten sonra oğulları demiş ki:

- "Ana ya, senin gözlemelerini çok özledik, akşama bize gözleme yap-sana?"

Anası da:

- "Oğlum madem öyleyse azcık şırlanyağı, et, peynir alın da ben de sacı vuragoyen" demiş.

Ancak bir vakit Halit ile İbrahim eve gelmemişler. Akşama kadar beklemiş çocuklarını. Sonra aramaya gitmiş çarşı içine. Tanıdık esnaflara sormuş:

- "Yavrum oğlanlarımı gördünüz mü? Çarşıdan bir şeyler alıp gelecekerdi?"

Esnaf da:

- "Teyze Çanakkale'ye gidecek

askerleri seçiyorlardı, o askerlerin yanında dılar.

Herhalde asker yazılmışlardır." diye söylemiş.

Tabi anaları başına taş basmış. Zaten daha önceden de askerlik nedeniyle çocuklarından ayırmış.

Bir zaman sonra Çanakkale'den Tavşanlı'ya gelen askerlere sormuş Cemile Ana:

- "Oğlum! İbrahim ile Halit'imi gördünüz mü?" Cemile Ana'nın çocuklarını tanıyan askerlerden biri demiş ki:

- "Ana, o bölükten kimse kurtulmadı. Halit ile İbrahim'i en son deniz kenarında gördüm, sırt sırta vermişler süngü sallıyorlardı."

Cemile Ana'nın sonradan iki oğlu daha olmuş. Birinin adını Ahmet diğerinin adını da Mehmet koymuşlar. Bağırına taş basan tüm analardan ve canlarını vatan uğruna feda eden tüm oğullardan Allah razı olsun.

Mekanları cennet olsun.

ELLİ ALTINLIK HASAN'IM

1915 yılı I. Dünya Savaşı'nda bir dönüm noktasının yaşandığı yer Çanakkale. Çarpışmaların en çetin geçtiği, binlerce Mehmetçik'in şehit olduğu, gencecik fidanların kara topraklara sarıldığı yer Çanakkale.

Bir kış günü Tavşanlı'da gencin birisi düğün yapar. Evlendikleri günün sabahı askerler avlunun kapısını vururlar. Kapıyı, kocası Balkanlarda şehit olmuş oğlanın anası açar.

Askerler:

- "Nene Çanakkale'ye asker götürmeye geldik oğlun hazırlansın da

gelsin meydana" der. Gencin anası oğluna haber verir. Acele toparlanırlar. Eşiyile vedalaşır, anasının elini öptükten sonra Çanakkale'ye toplanma kampına gider. Aradan birkaç ay geçer. Anası gelinine:

- "Kızım çocuk var mı?" diye sorar. Gelin de:

- "Ana kocamın eli elime değmedi" deyince kadın kaygılanmaya başlar, zürriyetimiz kesilecek diye. Sonra sabahın erken vakti elli altını torbasına koyar ve Çanakkale'ye oğlunun yanına gider. Orada bölük kumandanını bulur. Kumandana:

- "Oğlum! Benim oğlanın babası şehit düştü bir tek oğlum kaldı bana emanet. Evlat ne olur oğluma izin ver de zürriyetimiz yürüsün" der. Komutan da on gün gence izin verir. Elindeki elli altını da orduya bağışlar. Gencin izni bitince tekrar askere gider. Bir zaman sonra gelin hamile kalır. Bir daha kocası Çanakkale'den dönmez. Şehit olmuştur.

Koca ebe torununu:

- "Elli altınlık Hasan'ım" diye başına basıp hem sever, hem ağlamış. Çocuk büyümüş. "Babası şehit düştü" diye erkenden evermişler. Onun da üç çocuğu olmuş. Çocuklardan birisi askerde komutanının kızına aşık olmuş. Aralarında anlaşmışlar ve Tavşanlı'dan taşınmaya karar vermişler. Bunu teyzesine söyleyince:

- "Yavrum, baban kendi topraklarına doyamadan gitti. Buralarda mı sana nasip olmayacak?" deyince oğlan gitme kararından vazgeçmiş. Şimdi ise elli altından gelen zürriyet üç oğul. Birinden altı, birinden iki, diğerinden beş çocuk toplam kırk torun...

DELİKLİTAŞ, DERBENT, EŞEN, KIZILÇUKUR KÖYLERİ İLE NALDÖKEN MAĞARASI VE DÜZENKAYA GEZİSİ

İçemizin tarihine ve kültürüne ışık tutmak için çalışan Tavşanlı Tarih ve Kültür Araştırma Komisyonu üyeleri yapmış olduğu toplantılarından birisini daha Ekim Ayı içerisinde gerçekleştirdi.

Sayın Kaymakamımız Numan Hatipoğlu'nun başkanlığında samimi bir havada başlayan toplantıda gündem yine Tarih ve kültür idi.

Her gecen gün yazar ve araştırmacı sayısı biraz daha artan guruba toplantıda yeni katılımların olması herkeste derin bir memnuniyet uyandırmış ve aynı zamanda alan araştırması gezisine karar verilmişti. Yapılan planlamaya göre; Deliklitaş, Derbent köyü ve Şehitlik, Naldöken Mağarası, Eşen Köyü, Kızılçukur köyü, Ömerler ile Böçen köyleri arasındaki Düzenkaya antik yerleşim alanı gezilecek ve incelemelerde bulunulacaktı.

Tarihe 11.10.2012 (Perşembe), Saat: 09 00 diye not düşüldüğü vakitte Hükümet Konağı önünde toplanan ekibimize güzergâh hakkında kısa bir malumat verildikten sonra, başta İlçe Kaymakamımız Numan HATİPOĞLU, Belediye Başkan yardımcımız Mehmet ATABAY, İlçe Milli eğitim müdürümüz Levent KAYIK olmak üzere, her birisi yazar ve araştırmacı olan müdürlerimiz, öğretmenlerimiz, hocalarımız, araştırmacılarımız ve gazetecilerden oluşan yaklaşık yirmi beş kişilik kafiye, Tavşanlı Belediyesinin tahsis ettiği

Komisyon üyeleri Hükümet konağı önünden hareket etmeden önce

bir araçla maziye doğru yol almaya başladı.

Bu gezimizin amacı her ne kadar araştırma ve inceleme gezisi gibi görünse de, ekte bulunanlara bakıldığında bunun bir nevi uğrayacağımız köylerde devlet- millet buluşmasına da sebep olacağı aşikârı ve öylece oldu.

Gezideki ilk durağımız Tavşanlı-Harmançık yolu üzerindeki Delikli taş oldu. Tarih Öğretmeni Ö. Faruk DİNÇEL; "Buranın Frig dönemine ait bir kral mezarı olduğu, eski haritalarda Kesik-kaya olarak zikredildiği, zürininin daha sonraları defineciler tarafından delindiği için halk arasında

Delikli taş olarak bilindiği" bilgisini verdikten sonra yolumuza devam ettik.

Derbent köyünün girişinde ekibimizi köy Muhtarı Ahmet ULUDAĞ karşıladı. Son toplantımızdaki gündemlerden biriside Derbent köyünün girişine yapılması düşünülen "Bombacı Eyüp Şehitlik Anıtı" nın yeri ve bu anıtın tasarımıydı. Kaymakamımız bu anıtın dikilmesi planlanan yeri ve buranın düzenlemesiyle ilgili bilgileri gurubumuzu aktardıktan sonra anıtın yapılmasına neden olan o acı olayların gerçekleştiği yeri görüp bilgilenmek için, birazda ürpertili bir halde köyün içine doğru ilerlemeye başladık.

Deliktaş'ta yapılan inceleme

Kendisi de Derbentli olan Tarih öğretmeni Mesut KOCAMAN Hocamızın bizlere anlattığına göre olay kısaca şöyle olmuş; "Yunan birliklerinin kumandanı Zamanist (Tazılı Kumandan) Eşen Köyünde Kabakçı Salih Efe ve arkadaşları tarafından sıkıştırılıp öldürülür. Kabakçı Salih Efe Çetesinin içinde Derbentli Bilmenin Eyüp'te vardır. Yunanlılar Eşen'e gelip köy halkına zulmedip sıkıştırırlar ve Zamanist'in Bilmenin Eyüp'ün attığı bombayla öldüğünü öğrenirler. Bunun üzerine büyük bir hınc ve kinle Derbent'e doğru harekete geçerler. Köy halkı, Yunanlıların Derbent'e gelmekte olduğunu öğrenince köyün karşısındaki dağa kaçar. Yunanlılar köyü basarlar ve köyde buldukları kişilere Eyüp'ü bulmaları için çok ağır bir işkence uygularlar. Daha da ileri giderek biri çocuk on yedi kişiyi bir eve kapatarak diri diri yakarlar. Yunanlılar gittikten sonra dağdan inen halk; köye geldiklerinde bu büyük vahşetle karşılaşır. Nihayetinde köylüler bu yanık ve parçalanmış cesetleri mezarlığa götüremeyeceklerini anlayınca o günün şartlarında köyden buldukları eski kapı vs. gibi tahtalardan salları yapıp bu evin arka kısımlarındaki yakın bir yere gömerler."

Özel idare tarafından anıt ev olarak tekrar yaptırılan o evin önüne vardığımızda; her birimizin duygu ve düşünceleri zamanı bir anda hızla geriye sarmaya başladı. O gün o

Derbent Şehitliği

vahşete şahit olan bu evin temellerindeki taşlardan, topraklardan hala çığlıklar ve yanık kokularının geldiğini hissederek gibiydik.

Bu hal hepimizin ruhunda şimşeklerin çakmasına sebep oldu.

Şehitliğe vardığımızda sıra sıra yatan mazlumları görünce atmosfer daha da soğudu ve gönül dünyamızın semasını kap kara hüznün bulutları sarmaya başladı. Hazırlıksız yakalandığımız böyle bir havada imdadımıza; ekibimizden Mehmet PELVAN hocamızın açtığı ilahi şemsiye yetişti. Şehitlerimizin ruhuna okunan aşırı şerifteki "Siz Allah yolunda öldürülenlere sakın ölümler demeyin, bilakis onlar diridirler fakat siz anlayamaz-

sınız" ayetinin hükmüne sığınıp, A.Yaşar ÇAKMAK hocamızın duasına ellerimizi açıp mazlumlar için dua, zalimler için de beddua ederek Derbent köyünden Elmaağacı Köyüne doğru yol almaya başladık.

Derbent Köyünden biraz ayrıldıktan sonra üzerimizdeki o kara bulutlar epey dağılarak yerini açık bir havaya bırakmaya başlamıştı. Atalarımız boşuna dememiş "Yaz yağmuru öküzlükten keser" diye...

Bir sonraki durağımız Elmaağacı köyü ile Eşen Köyü arasındaki Naldöken mevkinde bulan mağaraydı. Bu mağara, köylüler arasında Çırcır ini diye biliniyordu. Ormanların içindeki virajlı ve rampalı yollardan iler-

Bombacı Eyüp Şehitler Anıtının dikileceği alan

leyerek Elmaağacı Köyünü selamlayıp Eşen köyü istikametine doğru iki üç km. gittikten sonra Çingen pınarı denilen mevkide durduk. Bizi Burada Eşen Köyü Muhtarı Mustafa SALIN, köy halkından Ali YUMUŞAK ve Ahmet KAYIK karşıladı. Muhtarın ve yardımcılarının rehberliğinde mağaraya doğru yürüyerek taşlık alanda ilerlemeye başladık. Mağara; bulunduğumuz yerin doğu kısmında ve üç dört yüz metre uzaklıkta kalıyordu. Mağaraya varmıştık varmasına da; buraya gelene kadar ekibimizin çoğunda ne topuk kaldı nede tırnak. Buralara neden "Naldöken" denildiğini bizde böylece anlamış olduk.

Mağaranın iki girişi var. Birisi kuyu gibi dik, diğeri biraz daha tatlı meyilli.

Eşen Köyü Muhtarı Mustafa SALIN ve bu köyde uzun yıllar İmam-Hatiplik yapan gurup üyelerimizden Mehmet PELVAN'ın köylülerden duyduklarına göre, burası mağaradan ziyade yeraltı şehri gibi bir yermiş. Bu güne kadar köy halkından buraya; gerek gezi amaçlı gerekse yarasa gübresi alma gibi farklı amaçlarla çok giren olmuş. Bu nedenle birçok insan uzun kış gecelerinde babalarından ve dedelerinden bu mağara ile ilgili çok hikâye dinlemişler. Köy sakinlerinin: "O hoo orası İstanbul çarşısı gibi bir yerdir gezmekle bitmez" diye başlayıp, birazda allandırıp pullandırarak anlattıklarına göre: Mağaraya ilk girişte yüksek tavanlı geniş bir alana varılıyormuş. Bu kısımda yarasalar ve çok güzel mağara sarkıtları ve dikitleri varmış. Bu geniş alandan sağa sola her tarafa yollar gidiyor, hatta ve hatta bu mağaranın alt katları üst katları bir sürü odaları bile varmış...

Işık olmadığı için köylüler eskiden buraya çıra yakarak girerlermiş. İçeride kaybolmamak için de girdikleri yerden itibaren saman dökerlermiş. Yine anlatılanlara göre içeride hava akımı varmış ve bir yerden de dere gibi akarsu geçiyormuş. O tatlı kış geceleri hikâyelerinden biriside şöyle: uzun yıllar önce bir çobanın köpeği önüne bir kurt katıp kovala-

maya başlamış. Kurt kaçarken can havliyle bu mağaraya dalmış. Köpek te kurdun peşinden oda mağaraya dalmış. Nihayetinde kurdu mağaranın bir yerinde yakalayıp boğan köpek, günler sonra Artıranlar köyü ile Harmancık Okçular köyü arasında bulunan başka bir mağaradan çıkıp gelmiş. İşte o vakit anlamışlar ki bu mağaranın diğer bir ağzı da orası imiş.

Ekibimizin bir kısmıyla beraber bu mağaraya bizde girdik. Biraz darca olan bir girişten içeriye girdikten sonra epey dik bir rampadan aşağıya indik. Gerçekten anlatıldığı gibi geniş bir alana vardık. Etraftan yarasaların "çır çır" sesleri geliyordu. Köylülerin buraya Çırcır ini demelerinin sebebini böylece bizde anlamış olduk. Tavanlarda ve etrafımızda çok güzel doğa harikası sarkit ve dikitleri gördük. Etrafımızdan sağa sola her tarafa mağaranın kolları ayrılıyor. Arkadaşların bir kısmı zor olan bir koldan ilerleme yoluna giderken, biz ise görmüş olma babından daha basit bir yol bulup etrafı incelemeye çalıştık. Her şey anlatıldığı gibiydi. Yaklaşık bir saat kadar burada kaldıktan sonra Çırcır ininden çıktık.

Geriye dönüşte tüm arkadaşlar burayla ilgili düşüncelerini anlatıyordu. Hepsi de İlçemiz sınırları içerisinde böylesine bir tabiat güzelliğinin olduğundan bu güne kadar hiç haberdar olmadıklarını, burasının turizme kazandırılması gerektiğini, bu yapıldığında ilçemizin ve köylerimizin ne kadar kazançlı çıkacağını konuşarak yamaçlardan aşağıya inip aracımıza binerek Eşen Köyüne doğru yola çıktık.

Eşen Köyü; yüzü Tavşanlıya, sırtı Uludağa dönük bir vaziyette Keles ilçe sınırına yakın bir yerde bulunuyor. Bu köye gelişimizin amacı; Yunan askerleri tarafından Eşen Köyünde başlayıp, Derbent Köyünde neticelenen o vahşet belgeselinin ilk karelerinin yaşandığı yerleri ve olayları yerinde görmek içindi. Kafilemiz köyün girişindeki ilköğretim okulunun yanında durdu ve böylece ilk ziyaretimiz okula oldu. Kaymakamımız ve Milli Eğitim Müdürümüz okul per-

sonelini ziyaret ederken, ekibimizde düzenlemesi çok güzel olan okulun bahçesini gezdiler. Muhtar Mustafa SALIN da bu bahçenin düzenlenmesiyle ilgili yapmış olduğu çalışmaları, köylülerin bu konudaki gayretlerini anlatarak onlara teşekkür etti. Sonra ekibimizden Mehmet PELVAN bizleri; Derbent Köyünde son bölümünü dinlediğimiz o dramatik olayların başlangıcının yaşandığı yere götürdü ve köylülerden dinlediği bilgileri anlattı. Halk arasında "Yunan bozumunda" diye başlanılarak anlatılan bu olay köyün girişinde, okulun başındaki Ümmet kuyusu deresinde yaşanmış.

"Yunan birlikleri dağılmaya başladığında bir grup Yunan askeri Eşen köyü üzerinden Keles istikametine doğru yola çıkar. Bunu haber alan Kabakçı Salih Efe ve arkadaşları, Eşen köyünün altındaki Darı deresini tutarlar. Bir müddet bekledikten sonra Yunanlıların gelmediğini gören çeteler; kurmuş oldukları pusuyu Yunanlıların haber alıp farklı bir istikametten geçtiklerini anlarlar ve kalkıp Eşen'e gelirler. Caminin önüne oturup köylülerden bilgiler alıp sorgulama yaparlarken, bu esnada köyün başından beş tane atının gelmekte olduğunu görürler. Kabakçı, dürbünü çıkarıp baktığında gelenlerin Yunan birliklerinin Komutanı, halk arasında "Tazılı Kumandan" diye bilinen Binbaşı Zamanist'in olduğunu görür. Caminin avlusunda bulunan çeteler hemen siper alırlar. Kabakçı Salih Efe ilk kurşunu atar ve Zamanist'in adamlarından birini vurup attan indirir. Zamanist ve adamları kendilerini okulun başındaki dereye atarak siper alırlar ve burada çetelerle Yunan askerleri arasında uzun müddet devam eden bir çatışma başlar. Efelerin bir kısmı cami tarafından ateş ederken bir kısmı köyün üst başından dolanıp derenin içindeki Yunanlıların siperini bozmaya çalışır.

Naldöken Mağarasının içinden bir görünüm

Naldöken mağarası içindeki bir dehliz

Naldöken mağarasındaki sarkıt ve dikitler

Naldöken mağarasında yapılan inceleme

Kabakçı Salih Efe, çete üyelerinden Derbentli Eyüp'e dereye bomba atmasını söyler. Eyüp, sürünerek Zamanist'in bulunduğu yere yaklaşır ve birkaç tane bomba atar. Böylece Zamanist ve adamları uzun bir direnmenin sonunda Eşen köyünde öldürülür.

Komutanlarının öldürüldüğünü haber alan Yunan askerleri Eşen'e gelirler ve Köylülere; komutanımızı siz öldürdünüz diyerek zulüm ve işkenceye başlarlar. Bu arada Uzunçaların Mustafa adında birisini çeteci diye

öküz arabasının sövenleriyle dövüp öldürerek bir kuyunun içine atarlar.

Nihayetinde Yunan askerleri; Zamanist'in Derbentli Eyüp'ün bombasıyla öldüğünü öğrenince bu defa öfkeyle Derbent köyüne doğru yola çıkarlar ve sonunda Derbent'teki o acı hadiseler yaşanır...

Eşen köyünde köylüler öldürülen Mustafa'yı çeşitli uğraşlar neticesinde kuyudan çengeller vasıtasıyla zorla çıkarırlar. Yunanlılardan korkularına cesedi mezarlığa götüremeyen köylüler; Uzunca Mustafa'yı yakındaki bahçesine gömerler. Zamanist

ve adamları da köyün başındaki Yukarı harman diye bilinen bir yere gömülür.

Ekibimiz ilk önce Eşen köyünün girişindeki Tazılı Kumandanın öldürüldüğü bu dereyi ve cesetlerin gömüldüğü Yukarı harman denilen mevkiiyi görüp fotoğraflarını çektiler. Daha sonra caminin yanına indiğimizde burada ekibimizi bekleyen köy halkı bizleri çok sıcak ve samimi bir havada karşıladı. Köylüler; Sayın Kaymakamımızın ve bu ekipte kimlerin olduğunu ve ne amaçla geleceklerini haber almışlardı. Başta Kaymakamı-

Kaymakam Numan Hatipoğlu ve Komisyon Üyeleri Eşen köyünde halk tarafından karşılanırken

Kaymakam Numan Hatipoğlu Eşen köyünde halk ile sohbet ederken

Kaymakam Numan Hatipoğlu ve Komisyon Üyeleri Eşen köyünde

mız Numan HATİPOĞLU olmak üzere bütün köylülerle bir bir tokalaşılıp kucaklaşıldı ve her birinin hal ve hatırları soruldu. Kaymakamımızın bu samimi ve cana yakın yaklaşımlarını gören köylülerimizin gözlerinden, devletin sıcak elini tutmanın ve güler yüzünü görmenin mutluluğu okunuyordu. Orada bulunanlarca bu manzara; devlet-millet kaynaşmasının en güzel tablolarından birisi olarak yorumlandı.

Bu Selamlaşmadan sonra bizler köyün tarihi ve kültürel diğer önemli yerlerini görme düşüncesiyle ilerlerken; Köy Muhtarı Mustafa SALIN'ın aklında ise köyünün tarih ve kültüründen ziyade sokaklarına dönecek kaldırım taşları vardı. Fırsat buldukça Kaymakam beyin kulağına eğilip; kaldırım taşı yetmeyen sokakları göstererek bu konudaki istek ve taleplerini dile getiriyordu.

Ekibimiz daha sonra caminin altındaki türbenin yapımında yaşanan bir olayı ve kuyuya atılan uzunca Mustafa'nın gömüldüğü yeri görüp incelemelerde bulundu. Daha sonra Muhtar tarafından köy odasına davet edilen ekibimize, burada misafirperver Eşen Köyü kadınlarının yapmış olduğu gözlemeler ve ayrıntılar ikram edildi.

Köylülerle vedalaşıp Muhtara da teşekkür ettikten sonra Eşen köyünden ayrılıp Kızılçukur köyüne doğru yola çıktık. Gezimizin bu kısmında bize, kendisi de Kızılçukur Köyünden olan Sağlık Meslek Lisesi Müdürümüz İsmail KARTAL Hocamız rehberlik etti.

Gencer yaylasından Kızılçukur'a doğru ilerlerken İsmail Kartal Hocamız bizlere buradaki şifa için kullanılan sülük derelerini, etraftaki Dede'leri anlatarak yolumuza devam ettik. Yayladan rakımı epey düşük olan Kızılçukur köyüne, yamaçlardan döne döne ve karşı dağların eteklerindeki Domaniç'in köylerini saya saya indik. Köy Muhtarı Recep YİĞİT ve halkı caminin yanında bizi beklerken bulduk. Köy halkıyla selamlaşıp hoş beş edildikten sonra

caminin yanındaki o tarihi çınarların altında demli çaylar içilip köylülerimizle tatlı sohbetler edildi.

Daha sonra İsmail KARTAL Hocamız, ekibimizi caminin yanındaki türbeye götürerek bu türbe hakkında bilgiler verdi. Hocamızın anlattığına göre burada yatan Seyyid Bekir Efendi: (Ölümü: M. 1848) adındaki zat Rifai Şeyhlerindenmiş. Türbede o günlerden kalma kudüm, kavuk, şişler vb. eşyaların muhafaza edilip bu günlere gelmesi hepimizin ilgisini çekti. Bu türbede medfun bulunan zatların ruhlarına da Fatihalar okuduktan sonra böylece buradaki ziyaretimizi tamamlayıp Muhtar ve köylülerle vedalaşarak Kızılçukur Köyünden ayrıldık.

Köyün altındaki yeşillikler içindeki vadiden Kocasu boyunca ilerleyerek Böçen Köyünden geçip Ömerler Köyünün altındaki "Kazan Kayası" denilen yere ulaştık. Burada bizlere Kızılçukur Köyünden Nuretin AK-BULUT rehberlik yaptı. Kıvrımlı arazi yollarından yürüyüp, birbirleriyle boy ölçüşürcesine yüksek ve sarp kayalıkların dibinden geçerek G.L.İ nin yapmış olduğu bir hafriyat alanına vardık. Ekibimiz; sarp kayalıkların oluşturduğu bu doğal güzelliği görünce buraları; Ürgüp- Göreme yörelerine, karşımızda terk edilmiş halde bulunan Ömerler köyünü de taş evleriyle ünlü Mardin ilimize benzetti.

Soluğumuz tükense de yolumuz daha tükenmemişti. Bu nedenle son bir gayretle ve var gücümüzle bu kayalıklara tırmanmaya başladık. Yukarıya çıktığımızda karşımıza güzel bir vadi ve bu vadinin etrafını çevrelemiş farklı güzelliklerde bir sürü kayalık daha çıktı. Arkadaşlarımız burayı görünce; "kim bilir geçmişte buralarda kaç eşkiya yuvalanmıştır" diye düşünmeden geçemedi.

Kayalıklardaki oda şeklindeki mağara, horasan kalıntıları, kaya merdivenleri, defineler tarafından açılan mezarlar epey ilgimizi çekti. Ekibimizden ancak birkaç kişinin cesaret edip tırmandığı kayalığın birisinin

Eşen köyünde gözleme yapan kadınlar

Eşen köyünde yapılan gözleme ikramı

Kızılçukur köyünde verilen mola

zirvesinde ise bir oda ve bir insanın kollarını açıp içine rahatlıkla yatabileceği haç şeklinde kayaya oyulmuş bir oyuğu ve su sarnıçlarını görüp inceledik.

Rehber Nurettin'in verdiği bilgiye göre bu kayalıkların adı; Düzen kaya, Elek kaya ve Kazan kayadır. Esas yaşantı ise Düzen kayada olmuş.

Bazı kalıntılar, ok ve mızrak uçları şu an işletmenin yapmış olduğu hafriyatın ve göletin altında kalmış. Böylesine tarihi kıymeti ve doğal güzelliği olan buraları gördükten sonra bir yandan sevinirken diğer yandan da üzüldük. Çünkü G.L.İ kömür işletmesi, bu tarihi ve doğal güzelliğin etrafını hafriyat alanı yaparak gelip buraya dayanmış. Bu güne kadar bunun gibi daha nice güzellikler bu hafriyatların altında kalarak yok olup gitmiş. Bu ve benzeri düşüncelerle tekrar geri dönüp aracımıza binerek Domaniç Güney köyünden geçip Çarşamba köyüne doğru yol aldık.

Hâsılı Kelam: Bir kuşluk vakti, güneşin mahmur bakışları altında Derbent şehitliğinde Yaradan'a açtığımız ellerimizi; Çarşamba Köyündeki Hayme Anamızın başında "Fatıha" diyerek kapattık ve güneşin yorgun başını karşı dağlara yaslamaya yüz tuttuğu bir vakitte Tavşanlı'ya geri döndük. (Komisyon)

Kızılcukur köyünde Bekir Efendi Türbesini ziyaret

Roma dönemi kalıntılarının olduğu Düzenkaya Antik Yerleşim yeri

Düzenkaya'daki ilginç bir görüntü

Düzenkaya'daki kaya merdivenleri

Düzenkaya'daki çocuk mezarı yeri

Düzenkaya'daki kaya oyukları

Düzenkaya'daki kayaya oyulmuş oda

Düzenkaya Mağarası

Komisyon Üyeleri Düzenkaya'da inceleme sırasında

Komisyon Üyeleri Hayme Ana Türbesi önünde

TAVŞANLI ALBÜMÜ

Ceddin Deden Neslin Baban

İsmi: Hacı Haliloğlu Hafız Emin Efendi
Babası: Halil Ağa
Annesi: Ayşe
Doğum yılı: 1844
Mahallesi: Hatipler Mahallesi / Tavşanlı
Yıl: 1905

İsmi: Müderris Hacı Emmi Efendizâde Hacı Süleyman Efendi
Babası: Hacı Emmi Efendi
Annesi: Ayşe
Doğum yılı: 1858
Mahalle: Ulucami Mahallesi/ Tavşanlı
Hane numarası: 54/1
Yıl: 1905

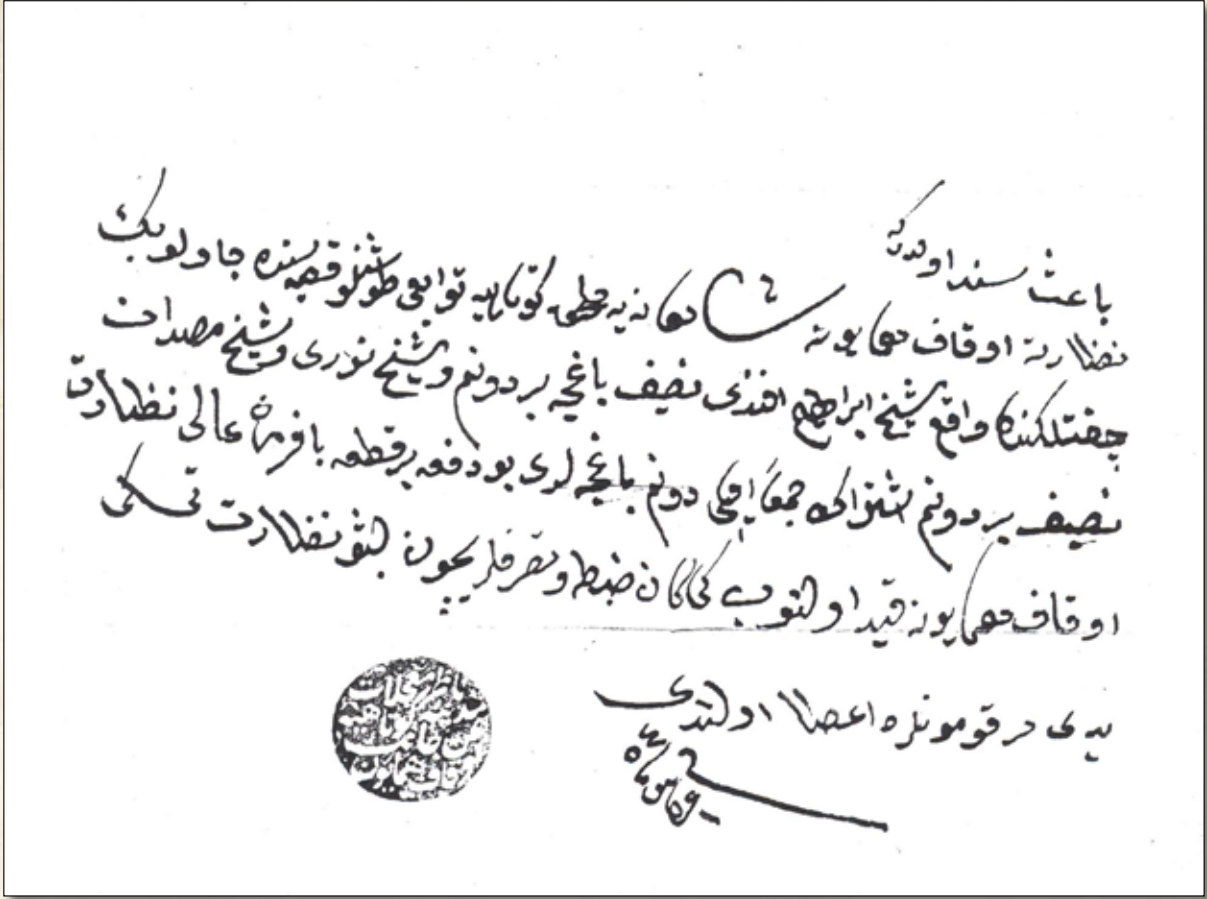

İsmi: Hacı Kara Alioğlu Tefvik Efendi
Babası: Mehmed Efendi
Annesi: Fatma
Doğum yılı: 1881
Mahallesi: Hacı Abbas Mahallesi/ Tavşanlı
Hane numarası: 77/3
Yıl: 1905

İsmi: Karabaşoğlu Halil
Babası: Mehmed
Annesi: Hakime
Doğum Yılı: Miladi 1897
Köyü: Karapelit
Hane numarası: 13/2
Yıl: 1905

ARŞİV ODASI

Belgenin okunuşu:

Bâis-i senedi oldur ki

Nezâret-i evkaf-ı hümâyun-ı şâhaneye mülhak Kütahiye'ye tevâbi' Tavşanlı kasabasında Çavlu Bey Çiftliğinde vâki Şeyh İbrahim Efendi nisf bağçe bir dönüm ve Şeyh Nuri ve Şeyh Mesdan nisf bir dönüm iştirak cem'an iki dönüm bağçeleri bu def'a bir kut'a bâ fermân-ı âli nezâret-i evkaf-ı hümâyuna kayd olunub kemâkân zabt ve tasarrufları-çün işbu nezâreti temessükü yedi merkumünlara i'tâ olundu. 1 gurre 1254. Mühür.

Tavşanlı hava fotosu

